

การศึกษาปัจจัยกำหนดรายได้และประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ภาษี
สรรพสามิตรถจักรยานยนต์ของประเทศไทย

รชานนท์ เอี่ยมละออ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2551

**A study on income determinants and how they effect the forecast of excise
taxes on motorcycles in Thailand**

Rachanon Eamlaor

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Degree of Master of Economics
Department of Economics
Graduate School,Dhurakij Pundit University**

2008

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา การให้กำลังใจ และความเอาใจใส่อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรมนุญ พงษ์ศรีกูร อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ด้วยดีตลอดมา ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และประทับใจในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ฝ่ายต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่เลขานุการบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาติดต่อประสานงาน ในการอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวกับการเก็บข้อมูล หากไม่ได้รับความร่วมมือจากท่าน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่ประสบผลสำเร็จได้

ขอกราบขอบพระคุณนางวิจิตร ตั้งสมบัติอนันต์ ผู้เป็นมารดา และนายสุกิจ เอี่ยมละออ ผู้เป็นบิดาที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา พร้อมกับคำแนะนำในการเรียน จนทุกวันนี้ รวมทั้งเพื่อนร่วมมหาวิทยาลัย ที่คอยแนะนำวิธีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการทำวิจัย สุดท้ายนี้ความสำเร็จของคุณงามความดีที่ประ โยชน์ อันเกิดจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสาทวิชาความรู้เป็นสิ่งที่มีความหมายแก่ผู้วิจัย ส่วนความผิดพลาดและข้อบกพร่องใด ๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

รชานนท์ เอี่ยมละออ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.4 วิธีการศึกษา.....	4
1.5 สมมติฐานการศึกษา.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.7 นิยามศัพท์.....	7
2. แนวคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดทางทฤษฎี.....	9
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
3. สถานการณ์ปัจจุบัน.....	20
3.1 โครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิต.....	20
3.2 ส่วนแบ่งการตลาดธุรกิจรถจักรยานยนต์ภายในประเทศไทย.....	51
4. ผลการศึกษา.....	61
4.1 การประมาณการรายได้จากภาษีรถจักรยานยนต์.....	61
4.2 การคาดการณ์รายได้ภาษีสรรพสามิต	64
4.3 การวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์.....	66
5. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	70
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	70

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
5.2 ข้อจำกัดของการศึกษา.....	72
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	73
บรรณานุกรม.....	74
ภาคผนวก.....	78
ประวัติผู้เขียน.....	117

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 ปริมาณการผลิตและจำหน่ายรถจักรยานยนต์ ปีงบประมาณ 2540-2549.....	1
3.1 โครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิตจำแนกตามประเภทภาษี ในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเงิน (2530 - 2540)	32
3.2 โครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิตจำแนกตามประเภทภาษี ในหลังวิกฤตการณ์ทางการเงิน (2540 - 2550).....	40
3.3 รายชื่อผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายแต่ละยี่ห้อ.....	51
3.4 ส่วนแบ่งตลาดรถจักรยานยนต์แต่ละยี่ห้อ ปี 2538 – 2549.....	52
4.1 รายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์.....	65
4.2 รายได้ภาษีสรรพสามิตรวม ที่ได้จัดเก็บได้จริง และที่ได้จากการประมาณการ.....	106

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2530.....	33
3.2 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2531.....	33
3.3 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2532.....	34
3.4 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2533.....	34
3.5 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2534.....	35
3.6 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2535.....	35
3.7 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2536.....	36
3.8 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2537.....	36
3.9 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2538.....	37
3.10 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2539.....	37
3.11 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2540.....	38
3.12 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2541.....	41
3.13 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2542.....	41
3.14 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2543.....	42
3.15 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2544.....	42
3.16 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2545.....	43
3.17 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2546.....	43
3.18 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2547.....	44
3.19 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2548.....	44
3.20 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2549.....	45
3.21 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ถึง พ.ศ. 2550.....	45
4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าค่าผลิตภัณฑ์ ภายในประเทศกับรายได้จากภาษีอากร.....	61

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพสามิต จากรถจักรยานยนต์.....	67

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาปัจจัยกำหนดรายได้และประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ของประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	รชานนท์ เอี่ยมละออ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธรรมนุญ พงษ์ศรีกูร
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์(เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
ปีการศึกษา	2550

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิตของประเทศไทยเปรียบเทียบกับระหว่างช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ นอกจากนั้นศึกษาส่วนแบ่งตลาดของการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับระหว่างช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บจากการผลิตและจำหน่ายรถจักรยานยนต์ ตลอดจนศึกษาถึงประสิทธิภาพการประมาณการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ของประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพการประมาณการที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ผลการศึกษาโครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิตของประเทศไทยพบว่าปัจจุบัน กรมสรรพสามิตมีการจัดเก็บภาษีทั้งสิ้น 23 รายการ โดยที่โครงสร้างรายได้จากภาษีส่วนใหญ่ของกรมสรรพสามิต ยังคงมาจากภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ ภาษียานยนต์ ภาษียาสูบ ภาษีสุรา ภาษีเบียร์ ภาษีกิจการโทรคมนาคม ภาษีเครื่องดื่ม ภาษีเครื่องใช้ไฟฟ้า ภาษียรถจักรยานยนต์ และภาษีเบตเตอร์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ของรายได้รวมในแต่ละปี แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากการสนับสนุนอย่างจริงจังของภาครัฐที่ต้องการให้ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ของเอเชีย (Detroit of Asia) ส่งผลให้อุตสาหกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในประเทศเติบโตขึ้นเรื่อยมาและตลาดในประเทศของรถยนต์และรถจักรยานยนต์ก็ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงครึ่งปีแรก 2550 (ม.ค.-มิ.ย.) ปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ของประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 836,965 คัน โดยที่ Honda ยังคงเป็นผู้ครองส่วนแบ่งตลาดสูงสุด เนื่องจากบริษัทสามารถสร้างแบรนด์ในเรื่องคุณภาพให้มีความโดดเด่นจากคู่แข่งได้สำเร็จ ประกอบกับบริษัทมีระบบการผลิต การตลาด การจัดจำหน่าย และศูนย์บริการที่ครอบคลุมทั่วประเทศ ทำให้สามารถรักษาการเป็นผู้นำตลาดได้ รองลงมา ก็จะเป็น YAMAHA, SUZUKI และยี่ห้ออื่น ๆ ตามลำดับ

ผลการศึกษาในส่วนของการปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์พบว่าปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์อย่างมี

นัยสำคัญ คือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ และราคาน้ำมัน โดยที่การเปลี่ยนแปลงของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ จะทำให้รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนราคาน้ำมันที่เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามกัน โดยรวมแล้วการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ประมาณ 95.17 %

จากตัวดัชนีวัดประสิทธิภาพในการประมาณการ พบว่าค่าดัชนีที่ได้จากการประมาณการโดยกรมสรรพสามิตและค่าดัชนีที่ได้จากวิธีการพยากรณ์ยังอยู่ในระดับที่พอยอมรับได้เพราะค่าดัชนีในเกือบทุกไตรมาสจะมีค่าเข้าใกล้ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตอยู่ในระดับที่พอจะยอมรับได้ แต่ค่าดัชนีที่ได้จากวิธีการพยากรณ์จะให้ค่าที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าการประมาณการโดยกรมสรรพสามิต

Title	A study on income determinants and how they effect the forecast of excise taxes on motorcycles in Thailand
Author	Rachanon Eamlaor
Thesis Advisor	Assist. Prof. Dr. Thamanoon Pongsrikul
Department	Economics (Bussiness Econnmics)
Academic year	2007

ABSTRACT

The objective of this thesis is to study the excise taxes income of Thailand and compare the income before and after the economic crisis. Moreover, The study will employ the market share of motorcycle distribution in Thailand and compare its market share before and after the economic crisis. The study will use this data for studying the determinants that affect the excise taxes income that are collected from the production and distribution of motorcycles. In this study will determine the efficiency of forecasting excise tax income of motorcycles in Thailand.

From the study of excise taxes income structure in Thailand have found that the Excise Department collected taxes from 23 products. The income structure showed that most of the taxes income of Excise Department came from oil and oil product taxes, car taxes, tobacco taxes, alcohol taxes, electronic taxes, motorcycle taxes and battery taxes. These products contribute 95% of all the excise taxes income collected in each year. Because of the support from the government, which wants Thailand to be the Detroit of Asia, the domestic car and motorcycle industry continue to grow. In the first half of the year (January-June), the amount of the motorcycles distributed in Thailand was 836,965. Honda had the highest market share because the company has good quality production system, marketing, distribution and service centers around Thailand that help it to be the leader of the market. The second highest market share is Yamaha and the third is Suzuki. These are followed by other brands.

From my studies have found that Gross Domestic Product, the amount of motorcycles distributed and the price of oil are the determinants that can fix the motorcycle excise taxes income. An increase or decrease in the Gross Domestic Product and the amount of motorcycles distributed make the motorcycles excise taxes income go in the same direction. But if the oil price changes, it makes motorcycles excise taxes income go in the opposite direction.

From the efficiency of forecasting excise tax income index have found that the index from the Excise Department and the index from my forecast are in the satisfied level because almost every three months the index value is near 1. It showed that the efficiency of forecasting excise tax income from the Excise Department is in the satisfied level. But the index from my forecast is closer to the real index than that of the Excise Department.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

รายได้ของประเทศได้มาจากหลายช่องทางช่องทางหนึ่งที่มีความสำคัญและสร้างรายได้ให้กับประเทศหลักๆก็คือรายได้จากภาษีที่เก็บจากประชากรที่อาศัยอยู่ในประเทศนั้นโดยหนึ่งในรายได้จากภาษีก็คือ ภาษีสรรพสามิต โดยที่ปัจจุบันรายได้ภาษีที่จัดเก็บได้จากกรมสรรพสามิตมีเป็นจำนวนมากและถือเป็นรายได้หลักส่วนหนึ่งที่น่ามาใช้ในการพัฒนาประเทศและในช่วงหลังเกิดภาวะวิกฤติเศรษฐกิจรัฐบาลได้กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพิ่มมากขึ้นหนึ่งในนั้นก็คือการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ซึ่งจากการศึกษาพบว่าอัตราการดัชนีการเติบโตในการจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นเป็นอันดับสองรองจากรถยนต์สาเหตุมาจากรถจักรยานยนต์ เป็นพาหนะที่มีผู้นิยมใช้มากชนิดหนึ่งในปัจจุบันและเป็นธุรกิจที่มีฐานกำลังการผลิตภายในประเทศไทย อุตสาหกรรมการผลิตรถจักรยานยนต์สร้างรายได้และสร้างงานให้กับประชาชนภายในประเทศ อีกทั้งรถจักรยานยนต์ยังเป็นพาหนะที่อำนวยความสะดวก รวดเร็ว และราคาถูกจนกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ประโยชน์ของรถจักรยานยนต์นั้นใช้เป็นพาหนะในการเดินทางทำให้เกิดความคล่องตัวรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย แต่เนื่องจากการจับจึกจักรยานยนต์นั้นมีความเสี่ยงในการที่จะเกิดอุบัติเหตุที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของทั้งตัวผู้ขับขี่และของผู้อื่นด้วยอีกทั้งยังเป็นสาเหตุการตายเนื่องจากอุบัติเหตุในเรื่องของการใช้รถใช้ถนนและการเดินทาง ปัญหาการก่ออาชญากรรมโดยใช้จักรยานยนต์เป็นพาหนะ การจับกลุ่มแข่งขันรถจักรยานยนต์ตามท้องถนน มลพิษที่ปล่อยออกมาจากรถจักรยานยนต์ของเสียและขยะที่เกิดจากเศษซากและอะไหล่ที่ชำรุดและไม่สามารถย่อยสลายได้ ปัญหาต่างๆเหล่านี้ล้วนสร้างก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลอื่น (Externality Cost) ดังนั้นประโยชน์ของการใช้รถจักรยานยนต์จึงต้องแลกมาด้วยความสูญเสียทางด้านสังคมดังที่กล่าวมาแล้ว

รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเก็บภาษีในการใช้รถจักรยานยนต์โดยใช้มาตรการภาษีสรรพสามิตเข้ามาจัดเก็บเพื่อนำเงินค่าภาษี ส่วนหนึ่งที่ได้มาใช้ประโยชน์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมาเนื่องมาจากการใช้รถจักรยานยนต์ กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง ในฐานะผู้รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการใช้มาตรการทางภาษี จำเป็นต้องมีการศึกษารายได้ภาษีที่รัฐบาลจะได้จากภาษีสินค้าและบริการต่าง ๆ กลุ่มแรกเป็นประเภทสินค้าที่มีลักษณะฟุ่มเฟือย (Luxury Excise) ได้แก่การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

จากรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง เป็นต้น กลุ่มที่สอง เป็นสินค้าที่ได้รับผลประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐบาล (Benefit Base Excise) ได้แก่ การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากน้ำมันเชื้อเพลิง ถือว่าเป็นการเสียค่าใช้จ่ายในการสร้างถนน กลุ่มที่สามเป็นที่บริโภคแล้วก่อให้เกิดความเสียหายต่อสุขภาพแลศีลธรรมอันดี(Sumptuary Excise) ได้แก่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ผลิตภัณฑ์ ยาสูบ เป็นต้น กลุ่มที่สี่เป็นกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สนามกอล์ฟ เป็นต้น ประเทศไทยใช้รถจักรยานยนต์เพิ่มมากขึ้นทุกปีซึ่งก็แสดงว่ามีการทำลายและก่อให้เกิดผลเสียทางสังคมดังที่กล่าวมาข้างต้นเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน จากข้อมูลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจะพบว่า ตั้งแต่ปี 2541-2546 โดยมีอัตราการขยายตัว 26.96% คิดเป็นมูลค่าโดย 1580.68 ล้านบาทในปี 2546 และ 1224.40 ล้านบาทในปี 2545 หรือเป็นอันดับ 2 รองจากรถยนต์ จากภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บได้ทั้งหมดและเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มรายได้ให้กับประเทศเพื่อนำไปใช้พัฒนาประเทศในด้านต่างๆ

ดังนั้นการศึกษาและวิเคราะห์ถึงการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับรถจักรยานยนต์จึงเป็นแนวทางนำไปสู่การศึกษาถึงประสิทธิภาพการจัดหารายได้และปัจจัยในการกำหนดรายได้ภาษีสรรพสามิตว่าในปัจจุบันมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมี ประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ต่อไป

ตารางที่ 1.1 ปริมาณการผลิตและจำหน่ายรถจักรยานยนต์ปีงบประมาณ 2540-2549

หน่วย: พันคัน

ไตรมาส 2549	1	2	3	4	รวมทั้งสิ้น
ผลิต	550.14	577.37	287.42	535.14	1950.07
จำหน่าย	557.62	545.55	585.01	524.88	2213.06
ไตรมาส 2548	1	2	3	4	รวมทั้งสิ้น
ผลิต	539.47	632.63	591.8	589.66	2353.56
จำหน่าย	538.67	585.47	581.67	572.22	2278.03
ไตรมาส 2547	1	2	3	4	รวมทั้งสิ้น
ผลิต	416	504	570	520	2010
จำหน่าย	424	501	626	521	2072
ไตรมาส 2546	1	2	3	4	รวมทั้งสิ้น
ผลิต	509.618	395.769	335.130	346.279	1586.796
จำหน่าย	513.974	558.360	499.320	340.002	1911.656
ไตรมาส 2545	1	2	3	4	รวมทั้งสิ้น
ผลิต	254.298	305.423	103.137	366.371	1029.229
จำหน่าย	259.686	297.202	104.167	367.008	1028.063
ไตรมาส 2544	1	2	3	4	รวมทั้งสิ้น
ผลิต	215.199	255.858	229.959	245.784	946.800
จำหน่าย	217.674	248.304	235.668	243.286	944.932
ไตรมาส 2543	1	2	3	4	รวมทั้งสิ้น
ผลิต	194.965	221.411	221.439	191.166	828.981
จำหน่าย	198.899	211.386	217.587	196.781	824.653
ไตรมาส 2542	1	2	3	4	รวมทั้งสิ้น
ผลิต	152.249	147.727	137.879	162.217	600.072
จำหน่าย	86.496	128.486	141.398	156.660	513.040
ไตรมาส 2541	1	2	3	4	รวมทั้งสิ้น
ผลิต	156.012	144.098	152.886	71.752	524.748
จำหน่าย	138.335	148.022	150.056	64.559	500.972

ที่มา: กรมสรรพสามิต.2541-2549.ข้อมูลสารสนเทศ.กรุงเทพมหานคร:ศูนย์สารสนเทศ กรมสรรพสามิต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดธุรกิจรถจักรยานยนต์ภายในประเทศไทยโดยเปรียบเทียบระหว่างช่วงก่อนและหลังวิกฤติเศรษฐกิจ
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบโครงสร้างรายได้ของจากการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพสามิตระหว่างช่วงก่อนและหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการประมาณการภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้ภาษีสรรพสามิตที่เก็บจากรถจักรยานยนต์

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษาส่วนแบ่งตลาดธุรกิจรถจักรยานยนต์ภายในประเทศไทยโดยใช้ข้อมูลช่วงเวลาระหว่างปี 2538 – 2549
2. ศึกษาโครงสร้างรายได้จากกรมสรรพสามิต-ของประเทศไทยโดยใช้ข้อมูลช่วงเวลาระหว่างปี 2530-2549
3. ศึกษาการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลการจัดเก็บภาษีเป็นข้อมูลอนุกรมเวลารายไตรมาสตามปีงบประมาณ 2541-2549

1.4 วิธีการศึกษา

1.4.1 ประเภทของข้อมูล

1. ใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลาโดยเก็บรวบรวมข้อมูล มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ณ ราคาปีฐาน 2538 เก็บรวบรวมจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. ใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลาโดยเก็บรวบรวมข้อมูล รายได้และส่วนแบ่ง ตลาดของธุรกิจผลิตและจำหน่ายรถจักรยานยนต์ภายในประเทศไทย เก็บรวบรวมจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและสถาบันยานยนต์แห่งประเทศไทย

3. ใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลรายได้จากกรมสรรพสามิตรวมของประเทศ ไทย รายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ อัตราภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากศูนย์สารสนเทศ กรมสรรพสามิต
4. ใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ผิวจราจรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมาณยานพาหนะที่เพิ่มขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร
เก็บรวบรวมข้อมูลจากกรมการขนส่งทางบกและสถาบันยานยนต์แห่งประเทศไทย

1.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Methods) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ โครงสร้างภาษีสรรพสามิต และโครงสร้างรายได้ของผู้ผลิตและจำหน่ายรถจักรยานยนต์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ ข้อ 2

2.การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Methods) ได้แยกวิเคราะห์ออกเป็น 2 แนวทาง ดังนี้

โดยการศึกษาปัจจัยกำหนดรายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ โดยใช้แนวคิด ของ Musgrave คือ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรายได้ภาครัฐตามกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ภาครัฐ ลักษณะแบบจำลองทางเศรษฐมิติในรูปสมการถดถอย (Linear Regression) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

1.4.3 แนวคิดและทฤษฎี (ตัวแบบในการศึกษา)

1. รูปแบบจำลองทางเศรษฐมิติที่ใช้ในการศึกษาแสดงความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ และปัจจัยต่างๆที่กำหนดรายได้ภาษีซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการดังนี้

$$TR = f(GDP,P,N)$$

$$TR = a_1 + a_2 GDP + a_3 P + a_4 N \dots\dots\dots(1)$$

TR = รายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ (ล้านบาท)

GDP = ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (พันล้านบาท) ณ ราคาปีฐาน 2538

P = ราคาน้ำมันเบนซิน 91 (บาท)

N = ปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ในแต่ละไตรมาส

โดยใช้เทคนิค Ordinary Least Squares (OLS)

2. ปัจจัยที่เลือกกำหนดตัวแปรอิสระในสมการมีดังนี้

2.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) เนื่องจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นค่าที่ใช้วัดการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปดังนั้นรายได้จากภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ก็เก็บมาจากการผลิตและจำหน่ายรถจักรยานยนต์ที่เกิดขึ้นหากมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยรวมเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ต้องส่งผลกระทบต่อรายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์

2.2 ราคาน้ำมันเบนซิน91(P) ราคาน้ำมันเบนซิน 91 เนื่องจากในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจราคาน้ำมันโลกพุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในขณะที่รายได้ของประชาชนในประเทศไทยนั้นเพิ่มขึ้นช้ากว่าราคาน้ำมัน รถยนต์และยานพาหนะทุกชนิดต้องใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงในการขับเคลื่อน ยานพาหนะยังมีเครื่องยนต์ใหญ่ย่อมใช้น้ำมันมากและเกิดค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น แต่รถจักรยานยนต์มีเครื่องยนต์ที่เล็กประหยัดน้ำมันดังนั้นราคาน้ำมันอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้บริโภคหันมาใช้รถจักรยานยนต์เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากประหยัดค่าเชื้อเพลิงและสามารถลดค่าใช้จ่ายประจำวันลงได้และอาจเป็นสาเหตุทำให้รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้น

2.3 ปริมาณจักรยานยนต์ (N) ปริมาณจักรยานยนต์ที่มีการจำหน่ายนั้นมีผลโดยตรงกับภาษีที่เก็บจากรถจักรยานยนต์เนื่องจากการกำหนดการจัดเก็บภาษีนี้นั้นจัดเก็บจากปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์โดยทางผู้ผลิตและจำหน่ายมีหน้าที่ยื่นรายการจำหน่ายรถจักรยานยนต์เพื่อเสียภาษีสรรพสามิตดังนั้นรายได้ภาษีสรรพสามิตจึงขึ้นอยู่กับปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์

3. การศึกษาประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์โดยใช้แนวความคิดของ Chellian and Shinha (1982, 7-8) นักเศรษฐศาสตร์สังกัดธนาคารโลกแสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$EI = RI/FI$$

กำหนดให้ EI = ดัชนีวัดประสิทธิภาพในการประมาณการรายได้

RI = รายได้ภาษีที่จัดเก็บได้จริง (ล้านบาท)

FI = ประมาณการรายได้ภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้ (ล้านบาท)

1.5 สมมติฐานการศึกษา

1. รายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวล รวมภายในประเทศ ปริมาตรรถจักรยานยนต์ ราคาน้ำมัน
2. ประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ภาษิตรถจักรยานยนต์ในช่วงปี พ.ศ. 2541-2549 คาดว่ารัฐสามารถจัดเก็บรายได้ภาษิตรถจักรยานยนต์อย่างมีประสิทธิภาพกล่าวคือรัฐเก็บภาษิตรถจักรยานยนต์ได้มากกว่าประมาณการที่คาดไว้ล่วงหน้า

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบโครงสร้างของตลาดธุรกิจรถจักรยานยนต์ภายในประเทศไทยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์
2. ทราบถึงโครงสร้างรายได้ของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของกรมสรรพสามิตเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษา เปรียบเทียบ และบริหารงานเกี่ยวกับรายได้ภาครัฐ
3. ทราบถึงปัจจัยการกำหนดรายได้ภาษีสรรพสามิต จากรถจักรยานยนต์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประมาณรายได้ภาษี
4. ทราบถึงประสิทธิภาพการประมาณการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ของกรมสรรพสามิต เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีที่เป็นแหล่งรายได้ของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพ

1.7 คำนิยามคำศัพท์

1. ภาษีสรรพสามิต คือภาษีทางอ้อมที่รัฐบาลเรียกเก็บจากผู้ผลิตในรายการสินค้าและบริการ ที่เข้าลักษณะที่กฎหมายกำหนดไว้
2. กรมสรรพสามิต คือส่วนราชการในสังกัดกระทรวงการคลังได้รับการสถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2474 ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวงและกรม พุทธศักราช 2476 กำหนดให้กรมสรรพสามิตและฝิ่นเป็นกรมในกระทรวงการคลัง จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบกรมในกระทรวงการคลัง พุทธศักราช 2476 โดยได้จำแนกส่วนราชการระดับกอง ในกรมสรรพสามิตและฝิ่นไว้ในมาตรา 9 แห่งพระราชกฤษฎีกา ดังกล่าวว่า มีกองกลางกองสรรพสามิต กองฝิ่น กองควบคุมร้านฝิ่น และกองโรงงานอยู่ในราชการกลาง ส่วนราชการท้องถิ่น ประกอบด้วย

สรรพสามิตและฝิ่นมณฑลสรรพสามิต และฝิ่นจังหวัด สรรพสามิตและฝิ่นอำเภอ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2476 เปลี่ยนแปลงนาม กรมสรรพสามิตและฝิ่น เป็นกรมสรรพสามิต ฉะนั้นตั้งแต่การใช้พระราชกฤษฎีกาวางระเบียบราชการสำนักงาน และกรมในกระทรวงการคลัง พุทธศักราช 2476 และพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมสรรพสามิต ในกระทรวงการคลัง พุทธศักราช 2485 จึงใช้นามกรมว่า กรมสรรพสามิต มาโดยตลอด จนกระทั่งมีการจัดพิมพ์พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2493 อธิบาย "สรรพสามิต (สัปปะ) น.อากรที่เก็บจากสิ่งประดิดฐ์ และผลิตขึ้นภายในประเทศว่าอากรสรรพสามิต" และมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องระเบียบการใช้ตัวสะกดลงวันที่ 5 พฤษภาคม 2493 กำหนดให้ใช้ตัวสะกดตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานดังกล่าว ชื่อ กรมสรรพสามิต จึงเป็น กรมสรรพสามิต ตั้งแต่นั้นเป็น

3. ต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน (Externality cost) ซึ่งหมายถึงกิจกรรมของบุคคลหรือกลุ่มคนหนึ่งและกระทบกับบุคคลอื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่บุคคลหรือกลุ่มคนนั้นกระทำลงไป อาทิเช่น โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำลำคลองผู้ได้รับผลกระทบคือประชาชนริมแม่น้ำและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำดังกล่าว

บทที่ 2

แนวความคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทางทฤษฎี

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรายได้ภาครัฐตามกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของ Musgrave การศึกษาปัจจัยในการกำหนดประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้สรรพสามิตรถจักรยานยนต์ ใช้แนวความคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีรายได้ภาครัฐตามกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่ง ต้องศึกษาถึงปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรายได้ภาษีของภาครัฐ ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางด้านการเมืองและสังคม ซึ่งได้เขียนไว้ในหนังสือ “Fiscal System” (Musgrave 1969) แนวคิดดังกล่าวได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ของภาครัฐ แนวคิดของ Musgrave คือ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างรายได้ภาครัฐตามกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้ภาครัฐ ลักษณะแบบจำลองทางเศรษฐมิติในรูปแบบการ Linear Regression ประมาณค่าโดยเทคนิค Ordinary Least Squares(OLS) และมี 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economic Factors)

ปัจจัยเศรษฐกิจมีผลต่อการพัฒนาการของโครงสร้างภาษีจำแนกออกได้ 2 ประการคือ

ประการแรก เมื่อโครงสร้างเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาเศรษฐกิจการจัดเก็บภาษี (Tax Base) รวมทั้งการจัดการเกี่ยวกับระบบรายรับ ของรัฐบาลก็จะเปลี่ยนแปลงตามไป

ประการที่สอง วัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจ (Economic Objectives) ของนโยบายภาษีจะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศการพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจของ Musgrave ได้แบ่งการพัฒนาเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก (Early period) และระยะหลัง (Later period) เริ่มแรก (Early period) โครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดหารายได้ของรัฐบาล เนื่องจากประชาชนมีรายได้ต่ำ ปัจจัยหลักที่กำหนดระดับรายได้ของรัฐส่วนใหญ่ได้มาจากภาคเกษตรกรรม ได้แก่ ภาษีที่ดิน โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายได้ภาครัฐ

กล่าวคือ เมื่อระดับขนาดของภาคเกษตรกรรมเพิ่มมากขึ้น จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้น ส่วนภาษีที่จัดเก็บมาจากภาคเศรษฐกิจการเกษตรนั้น เนื่องจากอุตสาหกรรมโรงงานมีขนาดเล็ก ภาษีที่จัดเก็บจากภาคอุตสาหกรรมจึงเก็บได้น้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการในการบริหารประเทศ รัฐจึงต้องอาศัยรายได้จากรัฐวิสาหกิจเป็นสำคัญ ส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแม้จะมีการเรียกเก็บอยู่บ้างแต่ก็ไม่ได้อาศัยเป็นฐานที่ใช้ได้โดยทั่วไป (Non – global Basis) แต่เป็นภาษีที่ประเมินแยกตามแหล่งรายได้ที่เกิดขึ้นมิได้เป็นภาษีที่ประเมินจากรายได้รวมทั้งหมดที่ได้รับและแยกเก็บในอัตราที่ต่างกัน ดังนั้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะมาจากภาษีรายได้ที่จัดเก็บจากเงินเดือนและค่าแรงของข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทใหญ่ๆ ส่วนการจัดเก็บภาษีขององค์กรธุรกิจนั้น เนื่องจากมีความยากลำบากในการประเมินรายได้เนื่องจากการประเมินภavnนั้นทำได้ยากจึงต้องกำหนดอัตรากำหนดภาษีจากยอดขายทำให้การจัดเก็บค่าภาษีขององค์กรธุรกิจมีความสัมพันธ์กับยอดขาย และภาษีที่เก็บมักจะเก็บได้จากองค์กร บริษัทขนาดใหญ่เป็นส่วนใหญ่ซึ่งมีอยู่น้อยราย และส่วนมากรายใหญ่ๆเป็นของต่างชาติส่วนผู้มีรายได้สูงๆจะเป็นผู้ที่มีรายได้จากทุน (Capital Income) ซึ่งประเทศต่างๆไม่มีการประเมินรายได้จากทุนจึงทำให้โครงสร้างภาษีมีความไม่เป็นธรรมอย่างมากทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดดังกล่าวซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางด้านบัญชี การบริหารภาษีอากรการหลีกเลี่ยงภาษีตลอดจนบทลงโทษ ผู้ที่หลีกเลี่ยงภาษีทำให้ประเทศด้อยพัฒนาและประเทศที่กำลังพัฒนาต้องพยายามพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีของตนเอง ทำให้สามารถสร้างรายรับจากส่วนต่างๆที่จะเอื้อให้มีการประเมินภาษีได้ตรงตามจริงมากขึ้น และสามารถนำมาใช้มาตรการทางด้านการบริหารจัดการในการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ระยะหลัง (Later period) ระบบเศรษฐกิจมีการพัฒนามากขึ้น ระบบการบริหารภาษีอากรมีความเจริญก้าวหน้า ระดับรายได้ของประชากรเป็นปัจจัยกำหนดรายได้ของรัฐบาลในช่วงนี้ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือเมื่อระดับรายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้น หมายความว่าประชาชนมีความสามารถในการเสียภาษีเพิ่มขึ้นจะทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

ปัจจัยทางการเมืองและสังคม (Political Social Factors)

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมนั้นถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่นำมาพิจารณาสำหรับการที่จะเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมในการพัฒนาโครงสร้างภาษี ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการจัดหารายได้ของรัฐบาล อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงจากระบบเจ้าขุนมูลนายมาเป็นระบบนายทุนนิยม ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดชั้นทางสังคม เมื่อสถานะทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปจึงเป็นผลทำให้นโยบายการคลังได้เปลี่ยนแปลงไปด้วย หรืออีกนัยหนึ่งคือฐานภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บรายได้เปลี่ยนไปจากเดิมที่มีการจัดเก็บรายได้โดยเก็บจากฐานสินทรัพย์เปลี่ยนเป็นการจัดเก็บตามฐานรายได้แทน และพัฒนาเป็นการ

จัดเก็บภาษีแบบอัตราก้าวหน้า (Progressive Rate) ระหว่างการจัดเก็บรายได้และภาษีแบบก้าวหน้านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาโครงสร้างทางภาษี อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งเป็นการเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมในขณะนั้น ด้วยวิธีดังกล่าวการพัฒนาโครงสร้างภาษีแบบก้าวหน้าจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดเก็บภาษีจากรายได้และมีการจัดเก็บภาษีทางตรงให้มากขึ้นแทนภาษีทางอ้อม

การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาษีอากร จึงประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากสาเหตุตามธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการปรับเปลี่ยนมาตรการทางภาษีอากรของรัฐบาลดังสมการ

$$\Delta TR = \Delta AT + \Delta DR$$

โดยที่ ΔTR = การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาษีอากรโดยรวม
 ΔAT = การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาษีอากรโดยอัตโนมัติ
 ΔDR = การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาษีอากรอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงมาตรการทางภาษีของรัฐบาล

2.1.1 แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สังคมของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)

การเปลี่ยนแปลงรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สังคมของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ได้ให้แนวคิดถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร เกิดจากสาเหตุที่ต่างกันอย่างน้อย 2 ประเภทคือ

1. การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากสาเหตุธรรมชาติ

รายได้ภาษีอากรอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปภาวะเศรษฐกิจถึงแม้ว่ารัฐบาลมิได้เปลี่ยนแปลงมาตรการทางด้านภาษีอากรเลย แต่หากว่าประชาชนมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นรัฐบาลก็จะมิรายได้เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน กล่าวคือการเปลี่ยนแปลงรายได้ของรัฐบาลมิได้เกิดจากมาตรการทางภาษีที่เปลี่ยนไปแต่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะเศรษฐกิจจะชักนำให้รายได้ภาษีเปลี่ยนแปลงไปอย่างอัตโนมัติ

2. การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการปรับเปลี่ยนมาตรการทางภาษี

ในบางกรณีรัฐบาลมีการปรับเปลี่ยนมาตรการทางภาษีอากรซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้การจัดเก็บภาษีอากร มาตรการเหล่านี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงฐานภาษีอากร ไม่ว่าจะเป็นการขยายฐานภาษีอากรด้วยการจัดเก็บภาษีประเภทใหม่ ซึ่งยังไม่เคยจัดเก็บมาก่อน หรือการลด ฐานภาษีอากรด้วยการเลิกจัดเก็บภาษีอากรที่เคยจัดเก็บอยู่ก่อนแล้ว

2. การเปลี่ยนแปลงอัตราการจัดเก็บภาษีอากร

3. การเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารจัดการจัดเก็บภาษี

การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการรายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์โดยใช้แนวความคิดของ Chellian and Shinha (1982, 7-8) นักเศรษฐศาสตร์สังกัดธนาคารโลกแสดงความสัมพันธ์ดังนี้

EI	=	RI/FI
กำหนดให้ EI	=	ดัชนีวัดประสิทธิภาพในการจัดการรายได้
RI	=	รายได้ภาษีที่จัดเก็บได้จริง (ล้านบาท)
FI	=	ประมาณการรายได้ภาษีที่คาดว่าจะเก็บได้ (ล้านบาท)

และแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์สังกัดกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ได้กล่าวถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงรายได้ในการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลทั้งนี้ในการศึกษาต้องทราบถึงปัจจัยในการกำหนดรายได้ภาษีรถจักรยานยนต์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตในอนาคต รวมถึงการกำหนดแนวทางในการบริหารการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จีระพล โพบุคคะดี (2520) ทำการศึกษาภาษีอากรโดยการสร้างแบบจำลองจากข้อมูล พ.ศ. 2500-2518 สมการที่ใช้ในการศึกษามีลักษณะเป็น Double Logarithmic Function ในการศึกษานี้ได้ประมาณสมการภาษีไว้ 14 สมการ โดย 9 สมการใช้ฐานภาษีประเภทต่างๆ เป็นตัวแปรอธิบายซึ่งใช้ Dummy Variable ในปีที่มีการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีอากรด้วย และอีก 5 สมการใช้รายได้ประชาชาติเบื้องต้น (GNP) เป็นตัวแปรอธิบาย จากผลการศึกษาปรากฏว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความยืดหยุ่นต่อภาษี 1.46, 1.49, 1.80 และ 1.45 ในปี 2500-2501, 2515-2517 และ 2518 ตามลำดับ ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความยืดหยุ่นต่อฐานภาษี (กำไรก่อนหักภาษี) 0.5227, 0.7930 และ 0.4321 ในปี 2500-2501, 2515-2517 และ 2518 ตามลำดับ สมการที่ใช้รายได้ประชาชาติเป็นตัวแปรอธิบายมี 5 สมการ คือ ภาษีการค้าอากรแสตมป์ กำไรจากการผูกขาดค่าภาคหลวงและภาษียลักษณะอนุญาต ค่าความไหวตัว (Tax Buoyancy) ของ 5 สมการดังนี้ 1.5573, 1.1500, 0.9458 และ 0.3777 ตามลำดับ จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า ถ้าต้องการเพิ่มภาษีทางตรงแล้ว ภาษีเงินได้นิติบุคคลจะเป็นเครื่องมือได้ดีกว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพราะการเพิ่มภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีผลกระทบต่อการลงทุน การบริโภคของเอกชน รายได้ของเอกชน และรายได้ของประชาชาติเบื้องต้น (GNP) ด้วย แต่ผลของการเพิ่มภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะน้อยกว่าผลของการเพิ่มภาษีเงินได้นิติบุคคลทั้งนี้เพราะผลของตัวคูณรายจ่ายของรัฐบาล

เพิ่มขึ้น เนื่องจากการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะถูกหักด้วยผลของการลดการบริโภค อันเนื่องจาก รายได้ที่จ่ายได้ลดลง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาก็มีประสิทธิภาพน้อยกว่าภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีอากรขาเข้าซึ่งเป็นเครื่องมือในการหารายได้ให้รัฐบาลได้ดี แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นสาเหตุของการเกิด ภาวะเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจด้วย เพราะระบบเศรษฐกิจไทยต้องพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศมาก สำหรับภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่มีผลทำให้รายได้ของประชาชนลดลงโดยตรงและทำให้ระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น

ชมพูนันท์ จันทร์เรืองเพ็ญ และรัตนดา สายคณิต (2524) ได้ทำการวิจัยและศึกษาโครงสร้างของภาษีอากรไทยโดยใช้ข้อมูลระหว่างปี 2504-2522 โดยสมการภาษีอากรมีลักษณะ Double Logarithmic Function โดยทุกสมการมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น(GDP) เป็นตัวแปรอธิบาย และในสมการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ได้รวมเอาความล่าช้าด้านเวลา (Time Lag) มาร่วมพิจารณาด้วย ในการศึกษาได้ประมาณค่าความไหวตัวและความยืดหยุ่นของภาษีอากรแต่ละประเภท ในการประมาณค่าความยืดหยุ่นภาษีอากรได้จัดผลกระทบจากมาตรการภาษีอากรโดยวิธี Dummy Variable ผลปรากฏว่าความยืดหยุ่นของภาษีอากรทั้งระบบ 1.03 และค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากรส่วนมากมีค่ามากกว่า 1 ยกเว้นภาษีศุลกากรที่มีค่าความยืดหยุ่นรวม 0.27 แยกเป็นความยืดหยุ่นอากรนำเข้า 0.88 และความยืดหยุ่นอากรขาออก 0.90 การที่ความยืดหยุ่นของภาษีอากรมากกว่า 1 แสดงว่าหากเมื่อใดที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นขยายตัวอันอัตราร้อยละ 1 รายรับจากภาษีอากรก็จะมีการขยายตัวมากกว่าร้อยละ 1 และความยืดหยุ่นของภาษีอากรทางตรง (1.43) สูงกว่าภาษีทางอ้อม (1.02) แสดงว่ารัฐบาลสามารถใช้ภาษีทางตรงในการรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจได้แต่ภาษีทางอ้อมมีส่วนรายรับภาษีน้อยมาก ภาษีทางตรงจึงมีบทบาทในการรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจไม่มากนัก นอกจากนี้การประมาณค่าความไหวตัวของภาษีอากรพบว่ามีความแตกต่างจากความยืดหยุ่นของภาษีอากรเพียงเล็กน้อย เป็นการแสดงให้เห็นว่าใช้มาตรการภาษีอากรอย่างจงใจ เพื่อเพิ่มรายได้ของรัฐบาลในช่วงเวลาที่ศึกษาได้ผลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ยุทธพล สิงห์อำไพ (2527) ทำการวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ของภาครัฐ จากค่าความไหวตัวของภาษีอากร (Tax Buoyancy) และความยืดหยุ่นของภาษีอากร (Tax Elasticity) โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี งบประมาณ 2517-2526 และจัดผลกระทบอันเนื่องมาจากมาตรการรัฐบาลด้วยวิธีของ Proportional Adjustment Method สมการที่ทำการศึกษามีลักษณะ Double Logarithmic Function ในการประมาณค่าความยืดหยุ่นมี 10 สมการ ได้ใช้วิธีประมาณค่าความยืดหยุ่นรายได้ภาษีอากรต่อฐานภาษี และฐานภาษีต่อ GDP โดยกำหนดตัวแปรอธิบาย หรือตัวแทนฐานภาษี ดังนี้

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีตัวแปรอธิบายหรือฐานภาษี คือเงินได้ส่วนบุคคล (Personal Income) เป็นตัวแปรอธิบาย

2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล ตัวแปรอธิบาย หรือฐานภาษี คือกำไรก่อนหักรายจ่าย

3. ภาษีการค้า ตัวแปรอธิบายหรือฐานภาษี คือ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเอกชนทั้งหมด

4. ภาษีสรรพสามิต ตัวแปรอธิบาย หรือฐานภาษี คือ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าชนิดนั้นๆ ที่ได้มีการจำแนกออกเป็นหมวดๆ ได้แก่ภาษีสรรพสามิตสุรา เบียร์ ตัวแทนฐานภาษี หรือตัวแปรอธิบาย คือ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามที่รวบรวมไว้ในบัญชีรายได้ประชาชาติ เครื่องดื่ม ยาสูบ น้ำมันเชื้อเพลิง ตัวแปรอธิบาย หรือตัวแปรฐานภาษีก็คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสินค้าอื่นๆ

5. อากรขายออกตัวแปรอธิบายหรือฐานภาษี คือ มูลค่าการส่งออกข้าวหรือยางพารา

6. อากรนำเข้า ตัวแปรอธิบายเลือกเฉพาะมูลค่าสินค้าที่นำเข้าไม่ใช่ น้ำมันเมื่อนำค่าความยืดหยุ่นจากสมการฐานภาษีต่อ GDP คุณกันจะได้ค่าความยืดหยุ่นภาษีอากรขายประเภท เมื่อถ่วงน้ำหนักด้วยรายได้ภาษีอากรประเภทนั้นๆแล้ว จะได้ค่าความยืดหยุ่นของระบบภาษีอากร

ผลการศึกษาปรากฏว่าภาษีทางตรงมีความยืดหยุ่น 1.41 โดยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความยืดหยุ่น 1.75 ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีความยืดหยุ่น 0.95 ส่วนภาษีทางอ้อมมีความยืดหยุ่น 0.85 โดยภาษีทางอ้อมทุกประเภทมีความยืดหยุ่นน้อยกว่า 1 และค่าความยืดหยุ่นของรายได้ภาษีอากรโดยรวมมีค่า 0.97 ขณะที่ค่าความไหวตัวของรายได้ภาษีอากรรวมมีค่า 0.97 ในขณะที่ความไหวตัวต่อรายได้ภาษีอากรรวม 1.06 แสดงว่ารายได้ของภาษีอากรขยายตัวในอัตราสูงกว่าการขยายตัวของภาวะเศรษฐกิจเป็นผลมาจากการดำเนินมาตรการภาษีอากรโครงสร้างรายได้ภาษีอากรไม่สามารถรักษาการเจริญเติบโตในระดับดังกล่าวได้ สรุปได้ว่าเป็นเพราะโครงสร้างยังไม่เหมาะสมเห็นได้จากภาษีทางตรงมีค่าความยืดหยุ่น 1.41 แต่มีส่วนต่อรายได้ทั้งหมดเพียงร้อยละ 18 ในขณะที่ภาษีทางอ้อมมีความยืดหยุ่น 0.85 แต่มีส่วนต่อรายได้สูงถึงร้อยละ 74 ทั้งนี้มีผลมาจากโครงสร้างภาษี

ชนินทร์ วะสินนท์(2531) ได้วิเคราะห์ทำการวิเคราะห์โครงสร้างของรัฐบาลไทยโดยเลือกวิเคราะห์การวัดประสิทธิภาพในการจัดหารายได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์นี้ได้ใช้ข้อมูลในการจัดหารายได้ของภาครัฐในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2504-2529 โดยเลือกจัดกลุ่มข้อมูล ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการเสียภาษียาสูบรวมถึงวิเคราะห์โครงสร้างรายได้ภาครัฐว่ามีความสามารถในการทำรายได้ให้รัฐบาลมากน้อยเพียงใด จากสมการ Regression Equation ผลการศึกษาพบว่า ดัชนีวัดประสิทธิภาพการจัดหารายได้เฉลี่ย มีค่ามากกว่า 1 (1.005) แสดงว่าโดยเฉลี่ยแล้วรัฐบาลมีความสามารถในการจัดหารายได้มากกว่ารายได้ที่ประมาณการไว้

ล่งหน้า และพิจารณาแต่ละช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ารัฐบาลมีประสิทธิภาพในการจัดหารายได้ต่ำในช่วงของแผนฯ ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 5 โดยเฉพาะแผนฯ ฉบับที่ 5 รัฐบาลมีประสิทธิภาพในการจัดหารายได้เพียง 0.894 เท่านั้น ในขณะที่เดียวกันเมื่อพิจารณาดัชนีวัดประสิทธิภาพการหารายได้ของรัฐ ตั้งแต่ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ถึงฉบับที่ 5 จะพบว่ามีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลยังมียุทธศาสตร์ในการจัดหารายได้ไม่ดีเท่าที่ควร

พยอม ทองสุริยาพงษ์ (2538) โดยศึกษาถึงระบบโครงสร้างภาษีอากรภายในประเทศไทย บทบาทของภาษีอากรในแต่ละประเภทในการหารายได้และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสร้างแบบจำลองรายได้ในประเทศไทย โดยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ การศึกษาในเชิงสถิติและเชิงพลวัต ในการศึกษาเชิงสถิติเป็นการศึกษาการคำนวณสัดส่วนภาษีอากรเพื่อหาค่าดัชนีที่แสดงถึงบทบาทในการหารายได้ของภาษีแต่ละประเภทและดัชนีความพยายามหรือค่าที่แสดงถึงบทบาทในการคุ้มครองภาษีจากภาคเอกชนของรัฐ

ผลจากการศึกษาในเชิงสถิติปรากฏว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีส่วนในการหารายได้ลดลงในขณะที่ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีส่วนที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันสัดส่วนในการหารายได้ของอากรขาเข้าหรือภาษีการค้าระหว่างประเทศมี แนวโน้มลดลงสำหรับบทบาทในการคุ้มครองภาษีจากภาคเอกชน รัฐบาลสามารถใช้ภาษีทางอ้อมเป็นเครื่องมือได้ดี

การศึกษาเชิงพลวัตเป็นการศึกษาโดยการสร้างแบบจำลองเพื่อประมาณค่าความยืดหยุ่นและความไวตัวของภาษีอากร ซึ่งทั้งสองค่า เป็นการแสดงว่า เมื่อเศรษฐกิจหรือ GDP มีการเปลี่ยนแปลงรายได้ภาษีอากรจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในสัดส่วนเท่าใด สมการแบบจำลองมีสองลักษณะ สมการรายได้ภาษีอากรต่อฐานภาษีและสมการฐานภาษี GDP ผลคูณของสัมประสิทธิ์ในตัวแปรอธิบายในสมการทั้งสอง คือ ค่าความไวตัว (Tax Buoyancy) และเมื่อจัดผลของการใช้มาตรการภาษีอากรของรัฐบาลวิธี Dummy Variable Method ผลคูณที่หาได้คือ ค่าความยืดหยุ่นภาษีอากร (Tax Elasticity) สมการที่ประมาณได้มีความเชื่อมั่นที่ระดับมีนัยสำคัญ และทดสอบความแม่นยำด้วยการพิจารณา RMSE RMSPE และ U สมการที่มีความแม่นยำในการพยากรณ์พอสมควร จึงนำแบบจำลองที่ได้นี้ไปใช้ในการวิเคราะห์เชิงนโยบาย

ผลการศึกษาเชิงพลวัตปรากฏว่าความยืดหยุ่นของระบบภาษีอากรไทยมีค่า 1.1894 แสดงว่าระบบภาษีอากรทำหน้าที่ในการหารายได้ และรักษาเสถียรภาพโดยอัตโนมัติและความไวตัวของระบบภาษีมียุทธศาสตร์ 1.1715 แสดงว่าการใช้มาตรการภาษีของรัฐบาล ทำให้บทบาทในการหารายได้ของระบบภาษีอากรลดลงภาษีที่มีความยืดหยุ่นมากกว่า 1 คือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากดอกเบี้ย เงินได้อื่นๆ และภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีสรรพสามิตสุรา เบียร์ เครื่องดื่ม ภาษีสรรพสามิตอื่น ๆ และอากร

นำเข้าสินค้าไม่ใช่ น้ำมันภาษีอากรที่มีค่าความยืดหยุ่นสูงกว่าค่าความไหวตัว คือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากเงินได้อื่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิตยาสูบ อากรนำเข้าน้ำมัน และ อากรนำเข้าสินค้าไม่ใช่ น้ำมัน

ศิริไล ขยางกูร (2538) ศึกษาภาษีเงินได้ที่มีผลต่อรายได้รวมของรัฐบาลระหว่างปี พ.ศ. 2525-2536 อาศัยกรอบแนวความคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ภาษีอากรมาอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผล จากการศึกษาพบว่า ดัชนีการพึ่งพารายได้ของรัฐบาลจากการจัดเก็บภาษีอากรประเภทต่างๆ นั้น การพึ่งพาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีแนวโน้มเป็นสัดส่วนที่ลดลง ในขณะที่การพึ่งพาภาษีเงินได้นิติบุคคล มีแนวโน้มที่เป็นสัดส่วนที่สูงขึ้นตลอดระยะเวลาที่ศึกษา สำหรับการพึ่งพาภาษีขายทั่วไป ภาษีขายเฉพาะ และภาษีศุลกากร มีแนวโน้มเป็นสัดส่วนที่ลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ดีขึ้น ทำให้ปัจจัยการหารายได้ของประเทศพึ่งพาภาษีเงินได้มากขึ้น และนอกจากนี้พบว่า การปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีผลทำให้จำนวนภาษีอากรที่รัฐบาลจัดเก็บจากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีจำนวนลดลง แต่ลดลงไม่มากนัก อาจเป็นเพราะผู้ที่ได้ประโยชน์จากการปรับอัตราภาษี คือ ผู้มีเงินได้สูงมีมากกว่าผู้มีเงินได้น้อย และเกิดประโยชน์สำหรับผู้ที่มีสมรสแล้ว มากกว่าผู้ที่สถานภาพโสด

สุพมา ศรีคราม (2541) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดหารายได้และปัจจัยกำหนดรายได้ภาษีบุหรีชีกาแรตของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาของรายได้ภาษีบุหรีชีกาแรต ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product) จำนวนประชากร อัตราภาษีเฉลี่ยต่อหน่วยสินค้า โครงสร้างภาษี และการเปิดเสรีทางการค้า ตั้งแต่ปี 2525-2540 โดยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitation Method) จากสมการ Log Linear Regression วิเคราะห์โดยเทคนิค Ordinary Least Squares = OLS โดยการประมาณค่าพารามิเตอร์และค่าต่างๆ ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม Time Series Processor = TSP พบว่าการเปลี่ยนแปลงรายได้บุหรีชีกาแรตมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีเฉลี่ยต่อหน่วยของสินค้า แต่มีความสัมพันธ์ตรงข้ามกับการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร โครงสร้างภาษี และการเปิดเสรีทางการค้า เนื่องจากรัฐบาลมีโครงการรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี ประกอบกับประชาชนตระหนักถึงพิษภัยของบุหรีมากขึ้น และพบว่าดัชนีวัดประสิทธิภาพการจัดหารายได้ของรัฐบาลยังคงอยู่ในระดับต่ำโดยเฉลี่ยแล้วรัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้มากกว่าประมาณการเพียง 631.75 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.39 เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายควบคุมการบริโภคโดยใช้นโยบายทางภาษีเข้ามาแทรกแซง

ชาญ อ่อนน้อม (2543) ได้ศึกษาถึงโครงสร้างของระบบภาษีเงินได้ในประเทศไทย ประกอบด้วยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยศึกษาถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลและศึกษาถึงบทบาทของภาษีอากรในการหารายได้และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยทำการศึกษาเพื่อหาสัดส่วนรายรับจากภาษีเงินได้ของรัฐบาล ซึ่งจะแสดงถึงรายได้ของภาษีอากร สัดส่วนรายรับภาษีเงินได้รัฐบาลกับรายจ่ายที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี นอกจากนี้ยังศึกษาถึงค่าความลอยตัว ซึ่งเป็นตัววัดการตอบสนองของรายได้ภาษีทั้งหมดที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากร (Tax Elasticity) ซึ่งเป็นตัววัดการตอบสนองอัตโนมัติของรายได้ภาษีอากร (ขจัดผลการใช้มาตรการภาษีอากรออกแล้ว) ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

ผลการศึกษาปรากฏว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีสัดส่วนในการหารายได้ลดลงในขณะที่ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีสัดส่วนในการหารายได้เพิ่มมากขึ้น

ผลการศึกษาค่าความยืดหยุ่นและค่าความลอยตัวของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาพบว่ามีความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.1245 และค่าความลอยตัวของภาษีมียค่าเท่ากับ 1.1243 แสดงว่าระบบภาษีทำหน้าที่ในการหารายได้และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยอัตโนมัติได้ดีกว่าการใช้มาตรการทางภาษีของรัฐบาล

ผลการศึกษาค่าความยืดหยุ่นและค่าความลอยตัวของภาษีเงินได้นิติบุคคล พบว่ามีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.4089 และค่าความลอยตัวของภาษีมียค่าเท่ากับ 1.3631 แสดงว่าระบบภาษีทำหน้าที่ในการหารายได้และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยอัตโนมัติได้ดีกว่าการใช้มาตรการทางภาษีของรัฐบาล

ดังนั้นความสามารถในการหารายได้ของและการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ระบบภาษีอากรจะทำหน้าที่โดยอัตโนมัติด้วยตัวของมันเองได้ดีกว่าการใช้มาตรการภาษีของรัฐบาล

อภิรัตน์ คำมี (2546) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพการจัดหารายได้และปัจจัยกำหนดครายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟของประเทศไทยได้กำหนดให้ขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) และอัตราภาษี ส่วนปัจจัยอื่นๆที่ไม่ได้กำหนด เช่นจำนวน สนามกอล์ฟ ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง จะมีผลต่อรายได้ภาษีแต่ในช่วงเวลาที่กำหนดการศึกษาจำนวนสนามกอล์ฟไม่มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงไม่ได้นำปัจจัยที่เกี่ยวกับจำนวนสนามกอล์ฟมาทำการศึกษา ได้ทำการศึกษาโดยการสร้างแบบจำลอง (Model) และการวัดประสิทธิภาพการจัดหารายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟ ศึกษาจากอัตราส่วนระหว่างรายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟที่จัดเก็บได้

จริงกับประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟ ที่ได้จากการประมาณค่า ผลของการศึกษาพบว่า ค่าความยืดหยุ่นของรายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) มีค่าเท่ากับ 1.47 แสดงว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) เปลี่ยนแปลงไป 1 พันล้านบาท รายได้ภาษีสถานบริการสนามกอล์ฟ จะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน 1.47 ล้านบาทกล่าวคือ เมื่อภาวะเศรษฐกิจมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น จะทำให้รายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟเพิ่มขึ้น และเมื่อภาวะเศรษฐกิจมีการขยายตัวลดลง จะทำให้รายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟลดลงด้วย

ค่าความยืดหยุ่นของรายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟต่ออัตราภาษี(RATE) มีค่าเท่ากับ -5.79 แสดงว่าถ้าอัตราภาษีเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 รายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม 5.79 ล้านบาท กล่าวคือเมื่อรัฐบาลเพิ่มอัตราภาษี จะทำให้รายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟลดลง และเมื่อรัฐบาลลดอัตราภาษีจะทำให้รายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟเพิ่มขึ้น

จะเห็นได้ว่าหากรัฐบาลปรับอัตราภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจจะสามารถทำให้จัดเก็บภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเมื่อภาวะเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่ดี และมีการปรับอัตราภาษีในระดับที่เหมาะสมกัน ย่อมส่งผลต่อรายได้ภาษีที่เพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาพบว่าอัตราภาษีที่กำหนดไว้ร้อยละ 10 จากที่กำหนดไว้สูงสุดร้อยละ 20 ยังไม่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน กล่าวคือ กำหนดอัตราภาษีไว้สูงกว่าภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งหากภาวะเศรษฐกิจยังมีการโตอย่างต่อเนื่องอีก 3-5 ปี ข้างหน้ารัฐบาลควรมีการพิจารณาปรับอัตราภาษีให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจขณะนั้นอีกครั้งเพื่อให้สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ในการศึกษาประสิทธิภาพในการจัดหารายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟ ได้กำหนดให้ดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพมีค่าเท่ากับอัตราส่วนระหว่างรายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟที่จัดเก็บได้จริงกับรายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟที่ประมาณการไว้ล่วงหน้า ผลการศึกษาพบว่า ดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพในการจัดหารายได้ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.97 กล่าวคือ โดยเฉลี่ยแล้วรัฐมีความสามารถในการจัดหารายได้น้อยกว่าที่ประมาณการไว้ล่วงหน้า ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วรัฐสามารถจัดเก็บรายได้ ภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟได้น้อยกว่าประมาณการ 1.94 ล้านบาท หรือร้อยละ 3.25 แสดงว่าความสามารถในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสถานบริการสนามกอล์ฟยังอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลหลายประการ เช่น การกำหนดอัตราภาษีที่ไม่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจทำให้ราคาค่าบริการเมื่อรวมกับภาษีสรรพสามิตแล้วสูงเกินไป ผู้ใช้บริการลดลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ภาษีสรรพสามิตโดยตรง การ

กำหนดราคาค่าบริการของสนามกอล์ฟที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อการแข่งขันทางธุรกิจ เช่นการกำหนดราคาพิเศษช่วงเทศกาลหรือช่วงการแข่งขันหรือเฉพาะกลุ่มผู้ให้บริการ (แบบเหมาจ่าย) เป็นต้น



บทที่ 3

สถานการณ์ปัจจุบัน

3.1 โครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิต

3.1.1 วิวัฒนาการของภาษีสรรพสามิตในต่างประเทศ

ปัจจุบันรายได้หลักของรัฐบาลที่นำไปใช้ในการพัฒนาประเทศจะมาจากภาษีอากรภาษีสรรพสามิต ก็เป็นอีกแหล่งรายได้หนึ่งที่สำคัญของรัฐ โดยภาษีสรรพสามิตจะมีรูปแบบที่แตกต่างจากภาษีอื่น ๆ ตามแนวความคิดของพวกกลุ่มบริติชการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจะเก็บจากการผลิต ไม่ใช่การขาย เก็บจากสินค้าไม่ใช่การบริการในอัตราตามสภาพซึ่งควบคุมโดยปริมาณ แต่แนวความคิดภาษีสรรพสามิตในปัจจุบันกว้างขวางขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะประเทศที่ไม่มั่งคั่งโดยทั่วไปใช้ในสินค้าบางประเภทหรือบางกลุ่ม และจัดเก็บจากการผลิตหรือการขาย ต่อผลิตภัณฑ์ภายในประเทศหรือการนำเข้าในอัตราส่วนตามสภาพหรือตามปริมาณ โดยการควบคุมทางกายภาพ (โดยทั่วไปใช้กับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ) หรือการควบคุมทางบัญชี ภาษีสรรพสามิตบางที่ใช้กับบริการเช่นเดียวกับสินค้า แต่ในหลายประเทศภาษีบริการบางอย่างถือว่าแตกต่างจากภาษีสรรพสามิต

ภาษีสรรพสามิตนำมาใช้ครั้งแรกในฮอลแลนด์และแพร่หลายไปในประเทศอังกฤษและประเทศอื่น ๆ ในศตวรรษที่ 16, 17 ในประเทศกำลังพัฒนาการนำภาษีสรรพสามิตมาใช้ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากกลุ่มล่าอาณานิคม โดยใช้กับสินค้าที่เริ่มผลิตในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้าและสินค้านั้นเป็นแหล่งรายได้ศุลกากรจำนวนมาก โดยเฉพาะบุหรี่ (ซิกาเรต) เบียร์ และสุรา ก่อตั้ง การนำภาษีสรรพสามิตมาใช้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ได้รายได้จำนวนมากจากสินค้าที่ผลิตในประเทศที่ทดแทนการนำเข้า

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในหลายประเทศจะแยกไว้ให้เห็นโดยชัดเจนว่า อะไรเป็นภาษีสรรพสามิต เก็บจากวัตถุหรือสินค้าประเภทอะไร เก็บจากการค้า การบริการ การผลิต เช่น เก็บจากการขายปลีกสินค้าบางประเภท จากการให้บริการและความสะดวกจากผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจากผลิตภัณฑ์และโภคภัณฑ์อื่น ๆ จากสุราและยาสูบดังนี้

สหรัฐอเมริกา ได้จัดเก็บภาษีสรรพสามิตอย่างแพร่หลายและกว้างขวางมาก สินค้าหรือผลิตภัณฑ์อย่างเดียวกันอาจถูกเก็บภาษีสรรพสามิตซ้อนกันถึง 3 แห่ง คือ ถูกเก็บภาษีโดยรัฐบาล

กลาง มลรัฐต่าง ๆ และรัฐบาลประจำท้องถิ่น ซึ่งแต่ละแห่งจะเรียกเก็บภาษีเพิ่มขึ้นเป็นส่วนของตนเอง วัตถุที่ถูกเก็บภาษีสรรพสามิต คือ สุรา ยาสูบ ไฟ ไม้ขีดไฟ มหรสพและกีฬา การซื้อขายของบางอย่าง ก็ถูกเก็บภาษี เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ยางรถ เครื่องอุปกรณ์ รถยนต์ เครื่องไฟฟ้า หลอดไฟฟ้า วิทยุ หีบเสียง โทรทัศน์ พัดลม ตู้เย็น เครื่องแต่งกายทำด้วยขนสัตว์ เครื่องเพชรพลอย เครื่องสำอาง การโทรเลข โทรศัพท์ การลำเลียงน้ำมัน การทำน้ำมันจากเมล็ดพืช การทำน้ำมันมะพร้าว การทำเนยเทียม โรงรับจำนำ การกู้ยืม การขายทอดตลาด โรงแรม อาวุธปืน กระสุนปืน ฯลฯ

อังกฤษ เก็บภาษีสรรพสามิตจากวัตถุแห่งภาษีหรือผลิตภัณฑ์สินค้าคล้าย ๆ กับประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น สุรา เบียร์ ยาสูบ ไฟ การพนัน ไม้ขีดไฟ เครื่องขีดไฟ น้ำมัน เชื้อเพลิง น้ำตาล มหรสพ เครื่องโทรทัศน์ การโฆษณาทางโทรทัศน์ ใบอนุญาตต่าง ๆ เช่น ใบอนุญาตโรงแรม ใบอนุญาตขายสุรา ใบอนุญาตโรงรับจำนำ ใบอนุญาตให้มีอาวุธปืน ใบอนุญาตให้เลี้ยงสุนัข ฯลฯ นอกจากนี้อังกฤษยังได้ จัดเก็บภาษีโคกภัณฑ์ หรือภาษีการซื้ออันมีลักษณะเป็นภาษีสรรพสามิตอีก ประเภทหนึ่ง ซึ่งเก็บจากวัตถุหรือสินค้าที่ใช้ในการอุปโภคภายในประเทศ มีประมาณ 35 ประเภท การเสียภาษีผู้ขายส่งเป็นผู้เสียเมื่อขายให้กับผู้ขายปลีก แต่บางครั้งผู้ผลิตเป็นผู้เสียภาษีเมื่อขายให้ผู้บริโภคโดยตรง วัตถุหรือสินค้าที่ต้องเสียภาษีการซื้อได้กำหนดให้เสียภาษีต่างกันโดยแบ่งเป็นสินค้า จำเป็นแก่การครองชีพและสินค้าฟุ่มเฟือย อัตราภาษีเก็บตามราคา คือคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของราคาขาย ตั้งแต่ 5% ถึง 90%

อิตาลี เก็บภาษีสรรพสามิต สุรา เบียร์ น้ำแร่บรรจุขวด น้ำตาล ดินปืน วัตถุระเบิด กาแฟ กลูโคส น้ำส้ม ฯลฯ

ออสเตรเลีย เก็บภาษีสรรพสามิตจาก สุรา เบียร์ ยาสูบ แป้งซักผ้า ฯลฯ ญี่ปุ่น เก็บภาษีสรรพสามิตจาก เหล้าสาเก น้ำตาล ยาสูบ สิ่งทอต่าง ๆ การโดยสาร ฯลฯ

ฝรั่งเศส เก็บภาษีสรรพสามิตจาก น้ำตาล เหลือ เครื่องดื่ม น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องยา เทียนไข ไฟ การโดยสาร ฯลฯ

อินเดีย เก็บภาษีสรรพสามิตจาก สุรา ป่าน เครื่องยา ไม้ขีดไฟ เหลือ ผื่น ฯลฯ

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าหลายอย่าง เช่น ใบยาสูบ น้ำมัน เหลือ น้ำตาล สิ่งที่ใช้แทนน้ำตาล กาแฟ ชา สุรา แชมเปญ บรันดี กรดน้ำส้ม ไม้ขีดไฟ ไฟ โดยเฉพาะภาษีสรรพสามิตเก็บจากยาสูบและน้ำมันทำรายได้มากที่สุด การขายถ่านหินของบริษัทเหมืองแร่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตเพื่อนำมาใช้จ่ายในการสร้างอาคารบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของกรรมกรเหมืองแร่

ฟิลิปินส์ เก็บภาษีสรรพสามิตจาก สุรา ยาสูบ ไม้ขีดไฟ ดอกไม้เพลิง น้ำมันเชื้อเพลิง ถ่านหิน ฟิล์ม รถยนต์ ไฟ น้ำตาลเทียม สินค้าที่เก็บภาษีสรรพสามิตนี้เก็บภาษีทั้งตามสภาพและตามราคา

ได้หวั่น เก็บภาษีสรรพสามิตจาก ยาสูบ ไม้ขีดไฟ ด้ายดิบ ด้ายเทียม เครื่องดื่ม ไม้แปรรูป กระดาษ ผงชูรส แร่ต่าง ๆ สุรา น้ำตาล ด้ายทำด้วยขนสัตว์ ซีเมนต์ เครื่องสำอาง หลอดไฟฟ้า เครื่องแก้ว ขนสัตว์ เครื่องหนัง สินค้าที่เก็บภาษีสรรพสามิตนี้เก็บตามราคาขายส่งแต่เฉพาะยาสูบ (ซิการ์เรตและซิการ์) สุรา เบียร์ที่องค์การผูกขาดของรัฐบาลได้หวั่นเป็นผู้ผลิตได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของประเทศต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า ส่วนมากจัดเก็บจาก สุรา ยาสูบ ไฟ ไม้ขีดไฟ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ยางรถ เครื่องอุปกรณ์รถยนต์ เครื่องไฟฟ้า วิทยุ หีบเสียง หลอดไฟฟ้า พัดลม ตู้เย็น เครื่องแต่งกายทำด้วยขนสัตว์ เครื่องเพชรพลอย เครื่องสำอาง การโทรเลข โทรศัพท์ การลำเลียงน้ำมัน การทำน้ำมันจากเมล็ดพืช การทำน้ำมันมะพร้าว การทำเนยเทียม โรงรับจำนำ การกู้ยืมเงิน การขายทอดตลาด และอาวุธปืน เป็นต้น โดยคำนึงถึงปัจจัยในเรื่องเหล่านี้ คือ

1. ภาษีทุกชนิดควรให้ภาระในการเสียภาษีอยู่กับรายได้ ไม่ควรให้ตกอยู่กับทุน
2. ควรเก็บจากรายได้หักรายจ่ายออกแล้ว
3. ไม่ควรให้กระทบกระเทือนถึงสิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีพของผู้เสียภาษี
4. ภาษีที่จะเก็บนั้นไม่ควรเป็นเหตุทำให้ทรัพย์สินซึ่งเป็นมูลค่าที่จะเสียภาษีต้องหมดหรือสูญสิ้นไป

3.1.2 การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในประเทศไทย

เริ่มมาแต่สมัยกรุงสุโขทัยแล้วปรับปรุงแก้ไขตลอดมาตามกาลสมัย เหตุการณ์ และความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ ในสมัยโบราณภาษีสรรพสามิตที่นับว่ามีส่วนสำคัญในการทำรายได้ให้แก่ประเทศ ซึ่งได้แก่ ฝิ่นและสุรา ซึ่งในสมัยนั้นได้จัดในรูปแบบการผูกขาด คือ มอบให้นายอากรรับผูกขาดไปจัดทำแล้วนำเงินอากรส่งคลัง ต่อมาในปี พ.ศ.2449 รัฐบาลได้เข้าจัดดำเนินการในเรื่องฝิ่นเสียเอง โดยยกเลิกนายอากรผูกขาดทั้งหมด ให้การจัดทำและการจำหน่ายฝิ่นเป็นของรัฐบาลตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จนกระทั่งได้เลิกการจำหน่ายฝิ่นและห้ามสูบฝิ่นทั่วราชอาณาจักรโดยเด็ดขาด ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2502 เป็นต้นไป และต่อมาในปี พ.ศ.2452 รัฐบาลได้เข้าจัดดำเนินการเก็บภาษีสุราเป็นของรัฐ จัดทำโดยยกเลิกนายอากรผูกขาดเช่นเดียวกับเรื่องฝิ่นตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ จึงนับได้ว่า ภาษีสรรพสามิตได้เริ่มเก็บเป็นลำดับเป็นต้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2449 เป็นต้นมา

ในปี 2474 เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ได้ตั้ง กรมสรรพสามิต เพื่อจัดเก็บภาษีสรรพสามิต จากสินค้าบางชนิด ได้แก่ ฝิ่น สุรา-เบียร์ แต่ก่อนหน้านั้น เคยจัดตั้ง(กรมฝิ่นขึ้นเมื่อ พ.ศ.2449 และตั้ง กรมสุราเมื่อ พ.ศ.2452 เพื่อจัดเก็บภาษีฝิ่นและสุรา) ต่อมาปี พ.ศ.2474 จึงเปลี่ยนชื่อกรมสุราเป็นกรม สรรพสามิตจนถึงปี พ.ศ.2475 ทางกรมได้ประกาศเลิกตำแหน่งอธิบดีกรมฝิ่นและกรมสรรพสามิตเสีย ให้อธิบดีกรมสรรพากรเป็นผู้บังคับบัญชาทั้งงานฝิ่นและงานสรรพสามิต และได้มีพระราชกฤษฎีกา จัดวางระเบียบกรมในกระทรวงการคลัง พ.ศ.2476ให้รวมกรมสรรพสามิตและกรมฝิ่นเป็นกรม เดียวกัน โดยแยกออกจากกรมสรรพสามิต และเรียกว่า “กรมสรรพสามิตและฝิ่น” ขึ้นเป็นกรมหนึ่งใน กระทรวงการคลัง ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2476 และในที่สุดได้มีประกาศพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวงทบวงกรม พ.ศ.2476 ให้แก่นาม “กรมสรรพสามิตและฝิ่น” เป็น “กรมสรรพสามิต” สังกัด กระทรวงการคลังมาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันกรมสรรพสามิต สังกัดกระทรวงการคลัง มีอำนาจหน้าที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิต (Excise Tax) จากสินค้าหรือสิ่งของที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ รวมตลอดจนถึงค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตบางประเภทจากสุรา ยาสูบ ไม้ขีดไฟ ซีเมนต์ เครื่องขีดไฟ ยานยนต์ เครื่องดื่มไม่มี แอลกอฮอล์ ไฟ น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย

3.1.3 ความหมายของภาษีสรรพสามิต

“ภาษีสรรพสามิต” (Excise) เป็นอากรที่เรียกเก็บจากสินค้าหรือโภคภัณฑ์ (Commodities) ซึ่งผลิตภายในประเทศ อาจเก็บจากวัตถุดิบหรือสิ่งของในระหว่างที่ดำเนินการผลิต หรืออาจเก็บจาก สิ่งของที่ผลิตเป็นวัตถุดิบหรือสิ่งของในระหว่างที่กำลังดำเนินการผลิต หรืออาจเก็บจากสิ่งของที่ผลิต เป็นวัตถุดิบสำเร็จรูปพร้อมที่จะอุปโภคหรือบริโภคได้ทันที รวมทั้งอากรการซื้อขายสินค้าและบริการ บางอย่าง ตลอดจนค่าธรรมเนียมใบอนุญาตด้วยทั้งนี้ไม่รวมถึงภาษีการขายทั่วไป (General Sale or Turnover Taxes) และรายได้จากการผูกขาดของรัฐซึ่งรัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง จึงมีชื่อเรียกอยู่หลายชื่อ เช่น Manufacturing sales tax, Selective sales tax, Selective Excise Tax เป็นต้น การเก็บอากรชนิดนี้ มีความมุ่งหมายที่จะทำให้มีความหมายตรงกันข้ามและคู่กันไปกับอากรศุลกากร (Customs Duty) ซึ่ง เก็บแก่สินค้าและสิ่งของที่ผลิตในต่างประเทศ

นอกจากนี้ก็มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “สรรพสามิต” ไว้ต่าง ๆ กันจนทำให้เกิดความ สับสนยุ่งยากแก่การทำความเข้าใจและมักปะปนกับความหมายของภาษีการค้าหรือภาษีศุลกากร ดังนั้นถ้าจะยึดความหมายของภาษีสรรพสามิตดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุป ลักษณะของภาษี สรรพสามิต ได้ ดังต่อไปนี้

1. เป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าหรือโภคภัณฑ์ที่ผลิตภายในประเทศ อาจเก็บจากวัตถุดิบหรือสิ่งของที่อยู่ในระหว่างทำการผลิตของการอุตสาหกรรมหรือหัตถกรรม หรืออาจเก็บจากสินค้าสำเร็จรูปก็ได้
2. ภาษีสรรพสามิต มิได้หมายรวมถึงภาษีการค้า (General Sales Taxes)
3. ภาษีสรรพสามิต ไม่รวมถึงรายได้จากการผูกขาดของรัฐ หรือรายได้อันมิใช่ภาษีอากรที่เก็บจากสินค้าและโภคภัณฑ์ภายในประเทศ
4. ภาษีสรรพสามิตเรียกเก็บอากรเป็นรายชิ้นหรือหน่วยของสินค้า (Specific Duty) และเรียกเก็บตามราคา (Advalorem Duty)

ดังนั้นภาษีสรรพสามิตจึงเป็นภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) ที่อาจสรุปได้ว่าภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บจากสิ่งของหรือสินค้าที่ผลิตขึ้นหรือใช้อุปโภคบริโภคภายในประเทศซึ่งรวมถึงกิจกรรมและการซื้อขายแลกเปลี่ยนบางอย่างด้วย การประกอบอุตสาหกรรม จากการขาย หรือการใช้สินค้าที่ผลิตภายในประเทศ จากการอนุญาตให้ประกอบกิจการบางอย่าง และจากการได้มาซึ่งสิทธิในการประกอบกิจการบางประเภทเป็นพิเศษ ทรัพย์สินหรือเงิน หรือสิ่งใด ๆ ซึ่งจะสิ้นเปลืองไปในการบริโภค

3.1.4 หลักการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการเก็บภาษีสรรพสามิตมีอยู่หลายประการ กล่าวคือ เพื่อหารายได้ให้แก่รัฐใช้จ่ายในกรณีจำเป็นต่าง ๆ เพื่อควบคุมกิจการบางอย่างในสังคมเช่นควบคุมการบริโภคสิ่งฟุ่มเฟือย ควบคุมเพื่อลดการบริโภคที่อาจเป็นภัยต่อสังคมและศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อควบคุมการธุรกิจส่งเสริมให้มีการตั้งโรงงานผลิตสินค้าภายในประเทศได้มากขึ้น และเพื่อป้องกันการผูกขาดตัดตอน วัตถุประสงค์เหล่านี้แตกต่างกันทั้งชนิดของสินค้าหรือสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นหลักเพื่อจัดเก็บภาษีสรรพสามิต และนโยบายของรัฐในการจัดเก็บ ตามทางปฏิบัติโดยทั่ว ๆ ไป หลักการเก็บภาษีสรรพสามิตที่นิยมใช้กันอยู่ในประเทศต่าง ๆ อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประการ คือ

3.1.4.1 การเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อควบคุมหรือจำกัดการอุปโภคบริโภคสินค้าบางชนิด (Sumptuary Excise) ประเภทนี้เป็นนโยบายของรัฐที่พิจารณาเห็นว่าสินค้าบางประเภทเป็นสินค้าที่ประชาชนไม่ควรจะบริโภค เพราะจะก่อให้เกิดผลเสียสุขภาพอนามัยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และจะเป็นการทำลายสังคมในส่วนรวม การผลิตสินค้าประเภทนี้ออกมาจำหน่ายภายในประเทศก็ดี หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรก็ดี ทำให้สังคมต้องได้รับความเสียหาย สินค้าดังกล่าวนี้ได้แก่ สุรา ยาสูบ ยาเสพติดให้โทษ (เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน) เป็นต้น การดื่มสุราจะเป็น

เหตุให้บุคคลที่ดื่มต้องเสียสุขภาพอนามัย อาจก่อให้เกิดอาชญากรรมในสังคม เพราะฉะนั้นผู้ผลิตสุราและผู้ดื่มสุราจึงควรจะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่สังคมตามสมควร การชดใช้ค่าเสียหายนี้ได้จัดทำออกมาในรูปภาษีเป็นทางหารายได้ให้แก่รัฐ คือ จัดเก็บเป็นภาษีสรรพสามิต การจัดเก็บภาษีประเภทนี้มีจุดประสงค์เพื่อจะกำจัดการผลิตและการบริโภคสินค้าประเภทนี้ แต่ต่อ ๆ มาการควบคุมไม่ได้ผลเท่าที่ควร จึงได้เปลี่ยนจุดหมายเป็นควบคุมการผลิตและการบริโภค เพื่อต้องการหารายได้ให้แก่รัฐโดยไม่คำนึงถึงการจำกัดการบริโภคบุคคลผู้บริโภคนั้นมีได้รื่องเรียนถึงความเดือดร้อนมากนัก ยินดีที่จะรับภาระภาษีสรรพสามิตประเภทนี้โดยไม่ยอมลดอัตราการใช้บริโภคลง ถึงแม้ว่าราคาสินค้าที่ผลิตได้นั้นจะแพงขึ้นมากมายน้อยอย่างไรก็ตาม นับว่าภาษีที่ผู้รับภาระยินดีต้อนรับโดยดีและโดยเต็มใจก็ตาม นับว่าเป็นภาษีที่ผู้รับภาระยินดีต้อนรับโดยดีและเต็มใจ การเก็บภาษีสรรพสามิตจากสุรา รวมทั้งยาสูบจึงเป็นที่ยอมรับกันอยู่ในทุก ๆ ประเทศทั้งในประเทศที่ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและประเทศที่ยังด้อยพัฒนา และเป็นภาษีที่ทำรายได้ให้แก่รัฐมากขึ้นโดยได้รับการร้องเรียนจากผู้ต้องรับภาระภาษีน้อยเพราะเป็นภาษีน้อยเพราะเป็นภาษีทางอ้อม

3.1.4.2 การเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าประเภทฟุ่มเฟือย (Luxury Excise) การเก็บภาษีประเภทนี้ เก็บจากการผลิตหรือการซื้อขายสินค้าที่พิจารณาเห็นว่าเป็นของฟุ่มเฟือย ไม่จำเป็นต่อการครองชีพของประชาชน ตัวอย่างสินค้าได้แก่ รถยนต์ ตู้เย็น เครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้า เพชรนิลจินดา กระเป๋า เครื่องสำอาง วิทยุ โทรทัศน์ ดินสอ ปากกา อาวุธปืน การรับส่งผู้โดยสาร ค่าใบอนุญาตต่าง ๆ ค่าเช่าตู้โทรศัพท์ ฯลฯ เป็นต้น การเก็บภาษีประเภทนี้เพื่อให้ประชาชนลดการใช้จ่ายในสิ่งฟุ่มเฟือยของรัฐบาลจะได้นำทรัพยากรที่ใช้ในผลิตสินค้าฟุ่มเฟือยเหล่านั้นไปใช้ในกิจการอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์มากกว่าในการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศ แต่ถ้าประชาชนยังนิยมใช้สินค้าที่ถูกเก็บภาษีจากสิ่งฟุ่มเฟือยเหล่านี้อยู่ รัฐก็จะมีรายได้จำนวนมากและจะเป็นการต่อสู้กับภาวะเงินเฟ้อได้ด้วย สินค้าประเภทนี้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลสมัย สิ่งฟุ่มเฟือยในสมัยหนึ่งอาจจะกลายเป็นสิ่งจำเป็นต่อการครองชีพของประชาชนในสมัยต่อ ๆ มาก็ได้ ตัวอย่างเช่นการมีรถยนต์ใช้ในประเทศในสมัยโบราณ ถือว่าเป็นของฟุ่มเฟือยไม่จำเป็นต่อการครองชีพผู้ที่จะมีรถยนต์ได้จะต้องเป็นจำนวนใหญ่โต ผู้มีเกียรติขุนนางข้าราชการชั้นสูงชั้นผู้ใหญ่เท่านั้นที่จะพบได้ แต่ในสมัยปัจจุบันนี้รถยนต์เป็นสิ่งจำเป็นต่อการครองชีพ เพราะบุคคลทั่วไปไม่เลือกชั้นวรรณะ ผู้ที่มีเงินต่างก็แสวงหาและสามารถเป็นเจ้าของรถยนต์ได้ กลายเป็นเรื่องของความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน การเก็บภาษีประเภทนี้มีลักษณะคล้าย ๆ กับการเก็บภาษีสำหรับอภิสิทธิ์ที่คนร่ำรวยสามารถซื้อสินค้าบางอย่างได้ เนื่องจากมีเงินมากและคนจนไม่สามารถซื้อได้ เป็นการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรไปในการผลิตสินค้าที่จำเป็นมากกว่าสินค้าที่ฟุ่มเฟือย เป็นการกำจัดการไม่เป็นธรรมในการแบ่งสรรเงินรายได้ของสังคม นักเศรษฐศาสตร์ส่วนมากนิยมการเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าประเภทฟุ่มเฟือย

เพราะทำให้ภาษีสรรพสามิตมีลักษณะเป็นภาษีประเภทก้าวหน้าขึ้นมากกว่าภาษีประเภทอื่นคำว่า
สินค้าฟุ่มเฟือยอันเป็นวัตถุประสงค์แห่งการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตนั้น อาจแยกออกได้ 3 ประการ คือ

1. สินค้าและบริการที่ส่วนมากคนร่ำรวยเท่านั้นที่จะสามารถซื้อหาได้
2. สินค้าและบริการที่ความยืดหยุ่นของอุปสงค์สูง
3. สินค้าและบริการซึ่งผู้บริโภคสามารถที่จะงดเว้นการบริโภคได้โดยไม่เสียสุขภาพหรือ
ความเป็นอยู่ของประชาชน

3.1.4.3 การเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าหรือบริการบางประเภท ซึ่งได้รับประโยชน์
เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ (Benefit-Based-Excise) หลักการเก็บภาษีในข้อนี้หมายถึง รัฐได้ทำ
กิจการใดกิจการหนึ่ง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตสินค้าประเภทหนึ่ง ผู้ผลิตสินค้าประเภทนั้นได้รับ
ประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ ก็ควรที่จะต้องเสียภาษีให้แก่รัฐเป็นการชดเชย รัฐย่อมมีเหตุผล
ที่จะเก็บภาษีจากผู้ผลิตผู้หนึ่งผู้ใด ถ้าหากรัฐแสดงได้ว่า กิจการเหล่านั้นตั้งขึ้นมาได้ก็เพราะได้รับ
ประโยชน์จากรัฐ ดังนั้นรัฐก็ควรจะได้รับส่วนแบ่งบ้าง ภาษีประเภทนี้ที่ยอมรับกันมากก็คือภาษี
รถยนต์และภาษีน้ำมัน ในสหรัฐอเมริกาจัดเก็บภาษีทั้งประเภทนี้โดยจัดเก็บเป็นภาษีทางหลวง เพราะ
รถยนต์ได้รับประโยชน์จากการสร้างทางหลวงมากมาย จากการสำรวจปรากฏว่า ผู้ใช้รถยนต์ได้รับ
ประโยชน์ประมาณ 70 % จากการสร้างทางหลวงโดยทั่ว ๆ ไป

ในขณะนี้ สินค้าบางประเภทที่ผลิตขึ้นจากการประกอบอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ที่
ได้รับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ถือได้ว่าเป็นสินค้าที่ควรแก่การจัดเก็บภาษี
สรรพสามิต เพราะได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากนโยบายของรัฐจึงสามารถตั้งขึ้นมาได้ สินค้าหรือ
ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนี้ได้รับประโยชน์ต่าง ๆ จากรัฐ เช่น ตั้งกำแพงภาษีให้ยกเว้นภาษีอากรสำหรับ
วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการก่อตั้งบริษัทให้สิทธิพิเศษในการหักค่าสึก
หรืองของเครื่องจักรและโรงงาน ฯลฯ ในเมื่อรัฐบาลได้ยอมเสียสละภาษีอากรที่ควรจะได้จากการสั่ง
สินค้าเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อคุ้มครองให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเหล่านี้สามารถดำเนินกิจการ
แข่งขันกับสินค้าอย่างเดียวกันจากต่างประเทศได้รัฐก็ควรจะได้เก็บภาษีสรรพสามิตจากการผลิต
สินค้าประเภทเดียวกันนี้ได้บ้าง เป็นการชดเชยค่าภาษีอากรที่ขาดไป เป็นการเรียกเก็บค่าบริการจากผู้
ประกอบอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมและเป็นการเรียกเก็บค่าตอบแทนจากผู้ประกอบ
อุตสาหกรรมในการที่รัฐให้ประโยชน์พิเศษในการก้าวหน้าของการอุตสาหกรรม รัฐจึงควรเก็บภาษี
อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมนี้ด้วย

การเก็บภาษีประเภทนี้ได้มีตัวอย่างจัดเก็บอยู่แล้วในประเทศอินเดีย คือ ได้เริ่มเก็บภาษี
อากรน้ำตาล ไม้ขีดไฟ และเหล็ก ในปี ค.ศ.1934 โดยรัฐอ้างว่าอุตสาหกรรมเหล่านี้ได้เจริญก้าวหน้า

ขึ้นมาด้วยนโยบายการคุ้มครองของรัฐบาลอินเดีย จึงควรจะต้องเสียภาษีเพื่อชดเชยรายได้ด้าน
ศุลกากรที่รัฐต้องขาดไป ประเทศไทยก็ได้เก็บภาษีสรรพสามิตจากซิเมนต์และไม้ขีดไฟ ทั้ง ๆ ที่สินค้า
ทั้งสองประเภทนี้ไม่ใช่สิ่งของฟุ่มเฟือย บางอย่างจำเป็นต่อการครองชีพของประชาชนตามปกติและ
จำเป็นในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน แต่เนื่องด้วยรัฐได้ช่วยเหลืออำนวยประโยชน์เป็นพิเศษแก่
สินค้าทั้งสองประเภทนี้ในด้านจัดเก็บภาษีอากรในอัตราสูงจากสินค้าประเภทเดียวกันนี้ที่ส่งเข้ามา
จากต่างประเทศ ฯลฯ เป็นต้น รัฐจึงจำเป็นต้องเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อหารายได้มาชดเชยรายได้ด้าน
ศุลกากรที่ขาดไป

3.1.4.4 การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Excise) หมายถึงการ
จัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ เพราะมีเหตุผลพิเศษเฉพาะราย เช่น ในยาม
สงครามรัฐเก็บภาษีจากสินค้าบางอย่างเพื่อให้ประชาชนเลิกใช้สอยเพื่ออุปโภคบริโภคสินค้าชนิดนั้น
ๆ เสีย เพื่อรัฐบาลจะได้นำวัตถุดิบหรือทรัพยากรที่เหลือจากการนำสินค้านั้นไปใช้ในการทำสงคราม
โดยตรง หรือรัฐอาจเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าบางอย่างโดยหวังแต่รายได้อย่างเดียวโดยไม่
คำนึงถึงเหตุผลจำเป็นอื่นใดทั้งสิ้นเลยก็ได้

3.1.5 ภาระภาษีสรรพสามิต

ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีทางอ้อม เก็บจากวัตถุหรือสินค้าซึ่งผลิตหรือบริโภค
ภายในประเทศและเก็บจากผู้ผลิตและผู้นำเข้า มิได้เก็บจากผู้ซื้อหรือผู้บริโภคโดยตรง แต่ผลที่สุดภาษี
สรรพสามิตจะตกแก่ผู้บริโภคเป็นส่วนใหญ่ พ่อค้าหรือผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าที่มีหน้าที่ต้องชำระค่าภาษี
ตามกฎหมายจะบวกจำนวนภาษีเข้าในราคาสินค้าด้วย เพราะภาษีที่ต้องเสียมีลักษณะเป็นต้นทุนใน
การผลิตอย่างหนึ่งเหมือนกัน ดังนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นการผลักภาระหรือกระจายภาระการเสียภาษีแอบ
แฝงอยู่ในมูลค่าหรือราคาสินค้า คือ ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าได้บวกค่าภาษีอยู่ในราคาสินค้านั้นแล้ว ผู้เสีย
ภาษีจึงไม่ค่อยจะรู้สึกตัวว่าตนจะต้องเสียภาษี จึงไม่ค่อยสนใจและมีความสะดวกใจที่จะจ่ายค่าภาษี
รวมไปกับราคาหรือมูลค่าของสินค้าที่ตนอุปโภคหรือบริโภคนั้น โดยไม่รู้ตัวว่ามีกรกล่าวกันว่า ภาษี
สรรพสามิตมีลักษณะเป็นภาษีบริโภคหรือภาษีการใช้จ่ายในครัวเรือน ย่อมจะกระจายความเสมอภาค
ของภาระภาษีไม่เท่าเทียมกัน เป็นภาษีที่คนมั่งมีกับคนจนต้องเสียภาษีเท่ากัน เพราะการเก็บภาษี
สรรพสามิตในบางกรณีมิใช่เก็บเพื่อหวังรายได้ทางเดียวแต่เพื่อเป็นกฎข้อบังคับของสังคมอีกทางหนึ่ง
ด้วย ความมุ่งหมายส่วนใหญ่ของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตนั้น นอกจากเก็บเพื่อเป็นรายได้สำหรับ
ใช้จ่ายในการกิจต่าง ๆ ของรัฐบาล ยังเก็บเพื่อชดเชยภาษีขาเข้าที่ขาดไป เพราะมีการผลิตในประเทศ
ขึ้นใช้แทนเพียงพอแล้ว เพื่อส่งเสริมการผลิตภายในประเทศด้วยการยกเว้นหรือคืนภาษีให้รางวัลเมื่อ
ส่งสินค้านั้นออกไปจำหน่ายนอกประเทศ เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในโดยวิธีเก็บภาษีในอัตรา

สูงแก่สินค้าชนิดเดียวกันที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร จึงมีทั้งเสี่ยงสนับสนุนในการจัดเก็บและเสียกีดกันมิให้เก็บ แต่ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐ ระบบและวิธีการจัดเก็บ รวมทั้งความเหมาะสม ความสะดวกและความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีอากรนั้น ๆ ด้วย

3.1.6 วิธีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

การจัดเก็บภาษีต้องอาศัยฐานภาษี (Tax base) เป็นหลัก ภาษีสรรพากรของไทยถือจำนวนเงินได้ หรือรายรับ จากการประกอบการค้าเป็นฐาน ส่วนภาษีสรรพสามิตตามปกติก็จัดเก็บตามรายการต่อไปนี้

1.การจัดเก็บตามสภาพ (Specific) เป็นการเก็บภาษีตามสภาพความเป็นอยู่ของสิ่งของหรือสินค้าที่เป็นฐานภาษี เช่น เก็บตามจำนวนเป็นหน่วย เป็นชิ้น เป็นอัน หรือเก็บตามน้ำหนัก เป็นต้น การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามสภาพเป็นที่นิยมกันมากในประเทศต่าง ๆ เพราะจัดเก็บได้สะดวก ทั้งฝ่ายผู้จัดเก็บและผู้เสียภาษีโดยใช้เจ้าหน้าที่คอยควบคุมปริมาณสินค้าที่ผลิตได้ และคำนวณภาษีตามจำนวนที่ส่งออกจำหน่าย จึงเป็นวิธีการที่ประหยัดค่าใช้จ่าย และสามารถจัดเก็บได้ในจำนวนที่ค่อนข้างแน่นอนและสม่ำเสมอ ไม่ว่าราคาสินค้าจะสูงหรือต่ำลงก็ตาม

2.การจัดเก็บตามราคา (Advalorem) เป็นการเก็บภาษีตามราคาของสินค้า โดยกำหนดอัตราภาษีเป็นร้อยละเท่านั้นเท่านั้นของราคาสินค้า เช่น เก็บภาษีสรรพสามิตในอัตราร้อยละ 10 ของราคาน้ำมันที่ผลิตออกจำหน่าย เป็นต้น การเก็บภาษีตามราคานี้จำนวนเงินภาษีที่เก็บได้ย่อมเพิ่มขึ้นตามส่วนแห่งราคาที่เพิ่มขึ้น เช่น อัตราภาษีกำหนดไว้ร้อยละ 10 ถ้าของมีราคา 1,000 บาท เสียภาษี 100 บาท แต่ถ้าราคา 100,000 บาท ก็ต้องเสียภาษี 10,000 บาท เป็นต้นในการจัดเก็บภาษีตามราคาจึงมักประสบปัญหายุ่งยากในการตีราคาทรัพย์สินให้เป็นที่พอใจทั้งฝ่ายผู้จัดเก็บและผู้เสียภาษี เพราะราคาสินค้าย่อมแปรเปลี่ยนไปได้ในแต่ละระยะเวลา สถานที่ และการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันของแต่ละโรงงาน ก็อาจมีต้นทุนและราคาขายแตกต่างกันได้

ทั้งตามสภาพและตามราคา การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตอาจกำหนดไว้ทั้งตามสภาพและตามราคาอย่างเช่น พ.ร.บ. พิภักดิ์อัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ระบุอัตราภาษีใช้ทั้งสภาพและตามราคา เมื่อคำนวณภาษีแล้วต้องเสียในอัตราที่คิดเป็นเงินสูงกว่า เช่น น้ำมันเบนซิน เสียภาษีร้อยละ 42 ของมูลค่า หรือลิตรละ 2.15 บาท เมื่อคำนวณภาษีแล้วต้องเสียในอัตราร้อยละ 42 ของมูลค่า มีจำนวนภาษีที่ต้องเสียสูงกว่าก็ให้เสียตามราคา โดยทั่วไปแล้วประเทศต่าง ๆ มักนิยมจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามสภาพมากกว่าตามราคารวมทั้งประเทศไทยด้วย เพราะการเก็บภาษีสรรพสามิตตามสภาพเป็นการเหมาะสม สะดวกในการจัดเก็บและการควบคุมของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บมีความสะดวกที่จะเก็บภาษีจากจำนวนของที่ผลิตได้ จะเป็นจากน้ำหนักหรือชิ้นของที่ผลิตก็ตามไม่ต้องยุ่งยากเกี่ยวกับ

การตีราคาของที่จัดเก็บเพียงแต่ตรวจปริมาณและน้ำหนักของที่ผลิตก็จะนำมาคำนวณภาษีได้แล้ว นับว่าเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บได้ดีทางหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์แก่ผู้เสียภาษี ไม่ต้องยุ่งยากต่อแบบระเบียบทางราชการเกี่ยวกับการเสียภาษีด้วย ผลที่เกิดจากความสะดวก ความเหมาะสม ความประหยัด และความเป็นธรรมนี้ย่อมขจัดปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีได้อย่างดี โดยไม่ต้องคำนึงถึงราคาสินค้าจะเปลี่ยนแปลงไปในระดับสูงหรือต่ำอย่างไรหากการผลิตยังอยู่คงผลิตได้ผล อยู่ในระดับเดิมหากการผลิตเพิ่มปริมาณขึ้นมากเท่าใดค่าภาษีเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว อย่างไรก็ตาม ภาษีสรรพสามิตของไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะจัดเก็บตามราคามากขึ้น เช่น ภาษีสุรา ภาษีน้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมัน เพราะภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้นตลอดมา การจัดเก็บภาษี สรรพสามิตตามราคาจะช่วยให้จัดเก็บภาษีได้มากขึ้นโดยไม่ต้องแก้ไขภาษี

3.1.7 หน่วยงานที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิต

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในอังกฤษ ออสเตรเลีย มอบหมายให้กรมศุลกากรดำเนินการ จัดเก็บ เพราะอังกฤษและออสเตรเลียเป็นประเทศผู้ผลิตเพื่อส่งออกเป็นส่วนใหญ่ เพื่อความสะดวกจึง ฝากงานจัดเก็บภาษีสรรพสามิตไว้กับกรมศุลกากร ส่วนสหรัฐอเมริกาซึ่งส่วนมากผลิตเพื่อซื้อขาย แลกเปลี่ยนระหว่างมลรัฐงานจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจึงรวมอยู่ในกรมสรรพสามิตซึ่งจัดเก็บภาษี ภายในสำหรับประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2475 ได้รวมกรมสรรพสามิตและกรมฝิ่นมาอยู่กับ กรมสรรพากรครั้งหนึ่ง ต่อมาปี พ.ศ.2476 ได้แยกออกมาให้กรมสรรพสามิตดำเนินการจัดเก็บภาษี สรรพสามิตโดยตรงตลอดมาจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากภาษีที่จัดเก็บอยู่มีลักษณะคล้ายคลึงซ้ำซ้อนกัน เช่น อากรแสตมป์ อากรมหรรพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีการค้าที่จัดเก็บจากแหล่งผลิตเช่นเดียวกับ ภาษีสรรพสามิตเช่น การผลิตสุรา เครื่องดื่ม ซีเมนต์ เหล้านี้เมื่อเสียภาษีสรรพสามิตแล้วก็ต้องเสียภาษี การค้าด้วย ทำให้ผู้ผลิตยุ่งยากในการเสียภาษี รัฐบาลจึงแก้ไขให้น้ำอัตรภาษีการค้ารวมแล้วเรียก เก็บภาษีสรรพสามิตแทน ปัจจุบันกรมสรรพสามิตของไทยสังกัดกระทรวงการคลังมีหน้าที่และความ รับผิดชอบในการปฏิบัติจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ดังนี้

1. มีหน้าที่จัดเก็บภาษีจากสินค้า และ บริการเฉพาะอย่างซึ่งเรียกว่า “ภาษีสรรพสามิต” สินค้าและบริการที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ ได้แก่ สุรา ยาสูบ ไฟ น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน เครื่องดื่ม เครื่องไฟฟ้า แก้วและเครื่องแก้ว รถยนต์ เรือ ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง พรม และสิ่งปูพื้นอื่น ๆ รถจักรยานยนต์ หินอ่อนและหินแกรนิตที่แปรรูปแล้ว แบตเตอรี่ สารทำลายชั้น บรรยากาศไอโซน สนามแข่งม้าสนามกอล์ฟกิจการโทรคมนาคมในดัลลัสและดิสโก้เทค สถาน อาบน้ำหรืออบตัวและนวด สลากกินแบ่ง

2. มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายสรรพสามิต

3. รับผิดชอบการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ 2 แห่ง ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัด ได้แก่ องค์การ
สุรา โรงงานไฟฟ้าและการพิมพ์

3.1.8 โครงสร้างของภาษีสรรพสามิต

ก่อนที่จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2527 เมื่อ 19 พฤศจิกายน 2527 กรมสรรพสามิตจัดเก็บภาษีจากสินค้า 8 ประเภท โดยมีกฎหมายรองรับเป็นรายสินค้า ต่อมาจึงได้ออก พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2527 ซึ่งเป็นการรวบรวมเนื้อหาภาษีสรรพสามิตที่กระจายอยู่ตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ มาเป็นฉบับเดียวกัน ปัจจุบันกรมสรรพสามิตรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีตามกฎหมาย 7 ฉบับ คือ

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527

พระราชบัญญัติฟักัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493

พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509

พระราชบัญญัติไฟฟ้า พุทธศักราช 2486

พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527

พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. 2527

โดยที่โครงสร้างของภาษีสรรพสามิต พอจะสรุปได้ดังนี้

3.1.8.1 โครงสร้างเดิมของภาษีสรรพสามิต ภาษีสรรพสามิตตามโครงสร้างเดิมนั้น มีดังนี้

1. ก่อนปีงบประมาณ 2523 ภาษีสรรพสามิตมีความสำคัญเป็นอันดับสามรองจากภาษีสรรพากรและภาษีศุลกากร แต่หลังปีงบประมาณ 2523 ภาษีสรรพสามิตเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญเป็นอันดับสองรองจากภาษีสรรพากร โดย ณ สิ้น พฤษภาคม 2550 กรมสรรพสามิตมีรายได้จากภาษีรวม 196,911.56 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นค่อนข้างสูง เนื่องจากการเพิ่มการจัดเก็บสินค้าและปรับอัตราการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตใหม่อีกหลายรายการทำให้รายได้จากภาษีสูงขึ้นตามไปด้วย

2. กรมสรรพสามิตใช้ภาษีเป็นเครื่องมือที่จะให้บรรลุเป้าหมายสำคัญ 2 ประการ

3. มุ่งให้เป็นแหล่งรายได้ของรัฐบาลเพิ่มขึ้น

4. มุ่งจำกัดจำนวนการบริโภคสินค้าที่จัดอยู่ในประเภทฟุ่มเฟือยและสินค้าที่มีภัยต่อสังคม หากจำนวนการบริโภคสูงเกินไป

3.1.8.2 โครงสร้างปัจจุบันของภาษีสรรพสามิต นอกจากจะรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีตามกฎหมาย 7 ฉบับ แล้ว กระทรวงการคลังได้พยายามปรับปรุงโครงสร้างภาษีต่าง ๆ ให้มีลักษณะเป็นไปตามหลักสากลมากยิ่งขึ้น การปรับปรุงโครงสร้างใหม่นี้ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิตอาจประมวลได้ดังต่อไปนี้ คือ ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีทางอ้อมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการเพิ่มบทบาทในการเก็บภาษีทางอ้อมของกรมสรรพสามิตมากยิ่งขึ้นและให้กรมสรรพากรเน้นการจัดเก็บภาษีทางตรง ส่วนของกรมศุลกากรให้เก็บเฉพาะอากรนำเข้าและส่งออก แม้วิธีการดำเนินการจัดเก็บของกรมสรรพสามิตจะช่วยลดการหลีกเลี่ยงภาษีดีกว่าการจัดเก็บของกรมสรรพากร แต่อย่างไรก็ดี วิธีการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพสามิตจะต้องอาศัยเจ้าหน้าที่มากกว่า และต้นทุนในการบริหารการจัดภาษีย่อมสูงกว่าอย่างแน่นอน โครงสร้างภาษีในปัจจุบันจึงมีลักษณะแบ่งงานบริหารการจัดเก็บภาษีชัดเจนมากขึ้น โดยกรมสรรพากรจะต้องทำหน้าที่จัดเก็บภาษีเงินทั้งหลาย กรมสรรพสามิตจะทำหน้าที่จัดเก็บภาษีทางอ้อม และกรมศุลกากรทำหน้าที่จัดเก็บอากรนำเข้าและส่งออก ทั้งนี้เพื่อให้โครงสร้างของภาษีทั้งหมดมีลักษณะที่เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

3.1.9 หลักเกณฑ์ที่ควรพิจารณาเพื่อเลือกประเภทของสินค้า

ภายใต้ข้อจำกัดของบุคลากรที่มีอยู่ในขณะนี้ และมีวิธีการควบคุมการจัดเก็บของกรมสรรพสามิตย่อมเป็นไปได้ที่จะมีการโอนสินค้าทุกประเภทที่เสียภาษีการค้าในขณะนี้มาเสียภาษีสรรพสามิตแทน เพราะภาษีการค้านั้นจัดเก็บทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนมือของธุรกิจ ดังนั้นการดำเนินธุรกิจขนาดเล็กทั้งหลายซึ่งมีจำนวนมากมายก็ต้องเสียภาษีการค้า การที่โอนสินค้าที่เสียภาษีการค้ามาเสียภาษีสรรพสามิตแทนนั้น จำเป็นต้องมีขอบเขตที่แน่นอน หรือกำหนดลักษณะสินค้าที่โอนมาให้ชัดเจน ขอบเขตหรือลักษณะของสินค้าที่เหมาะสมแก่การบริหารจัดเก็บภาษีสรรพสามิตน่าจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

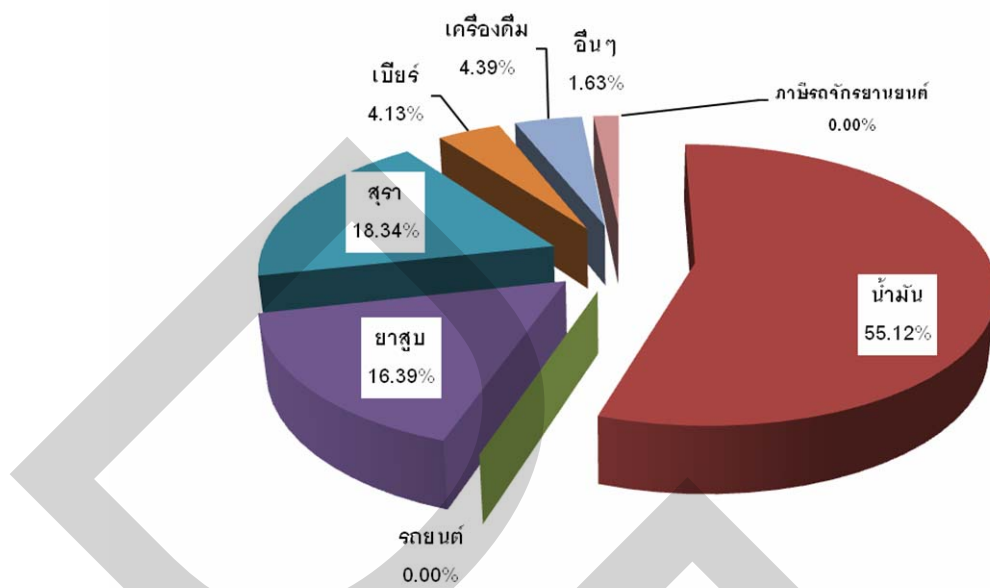
1. เป็นสินค้าที่จัดอยู่ในประเภทฟุ่มเฟือย
2. เป็นสินค้าที่รัฐต้องการกำจัด และ/หรือจำกัดการบริโภคของประชาชน
3. เป็นสินค้าที่นับและแจกแจงได้ง่าย
4. เป็นสินค้าที่มีผู้ผลิตน้อยราย หรือเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่
5. เป็นสินค้าที่ทดแทนการนำเข้า

ตารางที่ 3.1 โครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิตจำแนกตามประเภทภาษีในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเงิน (2530 - 2540)

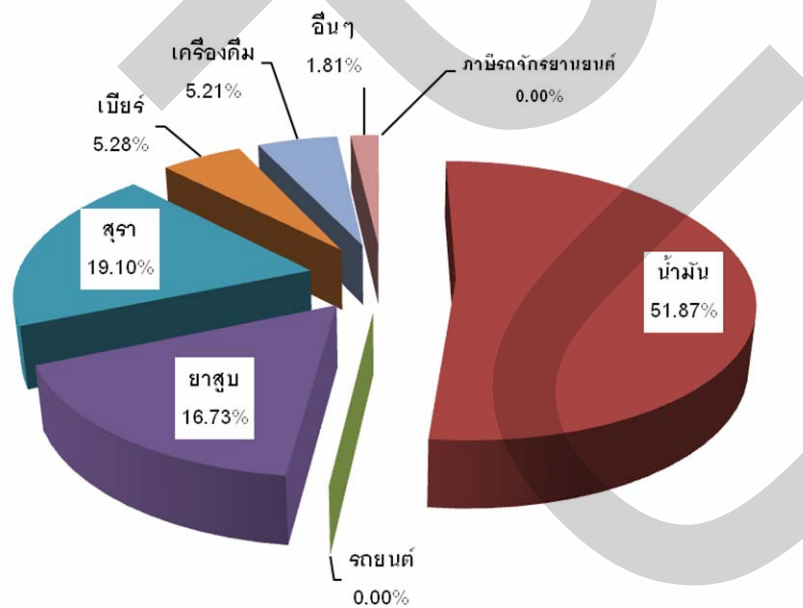
หน่วย : ล้านบาท

หมวดรายได้	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540
น้ำมัน	33,597.72	33,178.70	37,207.63	32,014.25	44,414.47	41,346.16	43,711.36	46,130.67	53,500.77	57,890.92	63,983.15
รถยนต์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ยาสูบ	9,990.87	10,704.10	12,131.38	13,636.14	15,904.28	15,712.81	34,349.68	34,514.74	38,146.62	37,496.04	32,294.90
สุรา	11,178.61	12,214.21	12,317.68	13,754.13	15,734.29	15,489.59	15,637.45	19,708.19	20,717.20	24,057.30	29,815.92
เบียร์	2,515.30	3,374.50	4,559.10	6,624.78	7,973.13	7,817.82	16,679.00	19,249.58	19,758.87	21,548.45	22,763.33
เครื่องดื่ม	2,674.03	3,332.42	4,067.19	5,141.60	6,224.07	5,124.96	9,477.53	12,284.63	15,130.74	17,359.75	21,383.11
ซีเมนต์	878.51	1,035.97	1,352.88	1,697.06	1,820.75	621.03	5,157.72	5,636.28	6,598.32	6,843.74	7,519.08
น้ำตาล	46.90	53.06	53.00	51.94	42.52	19.57	-	-	-	-	-
เครื่องใช้ไฟฟ้า	17.49	20.09	25.38	34.66	39.26	-	-	-	-	-	-
ยานยนต์	32.90	29.64	32.59	29.14	24.16	10.27	-	-	-	-	-
เครื่องใช้ไฟฟ้า	-	-	-	-	-	320.33	545.94	899.15	1,190.29	1,729.04	1,764.79
ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	129.14
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	168.28
ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	-	-	-	-	-	37.60	56.15	64.11	68.52	74.63	90.98
ไฟฟ้า	17.89	21.74	22.14	28.97	41.36	39.77	53.84	52.05	59.27	54.71	59.25
เชื้อเพลิง	-	-	-	-	-	2.25	5.51	6.69	15.71	12.21	18.67
สินค้า	-	-	-	-	-	6.61	10.14	10.48	11.57	10.11	10.60
ภาษีอากร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
แว่นและเครื่องแว่น	-	-	-	-	-	0.92	1.48	1.84	1.95	1.73	7.38
พรม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.06	16.51
หินอ่อนและหินแกรนิต	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.58
สารทำลายสัตว์บนบรรพชาภาคเอกชน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สินค้า	-	-	-	-	-	-	1.33	-	-	-	-
เบ็ดเตล็ด	-	-	-	266.28	274.61	234.56	101.00	110.80	108.62	119.36	142.22
ใบพัดลมและพัดลม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สถานอาบน้ำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
การออกสลากกินแบ่ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กิจการโทรคมนาคม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	60,950.22	63,964.43	71,768.97	73,278.95	92,492.90	102,031.33	125,788.13	138,669.21	155,308.45	167,198.05	180,167.89

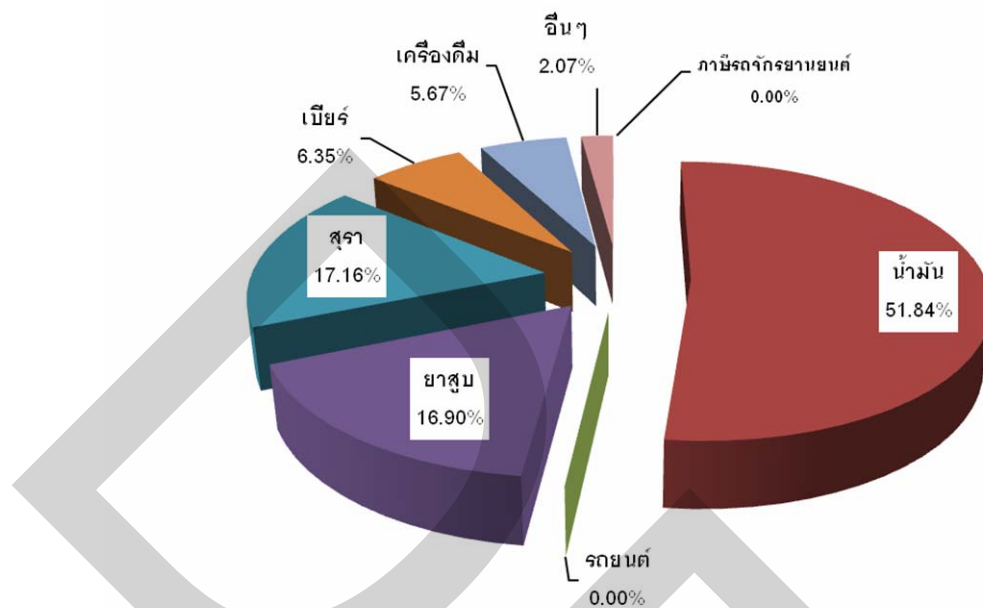
ที่มา : กรมสรรพสามิต



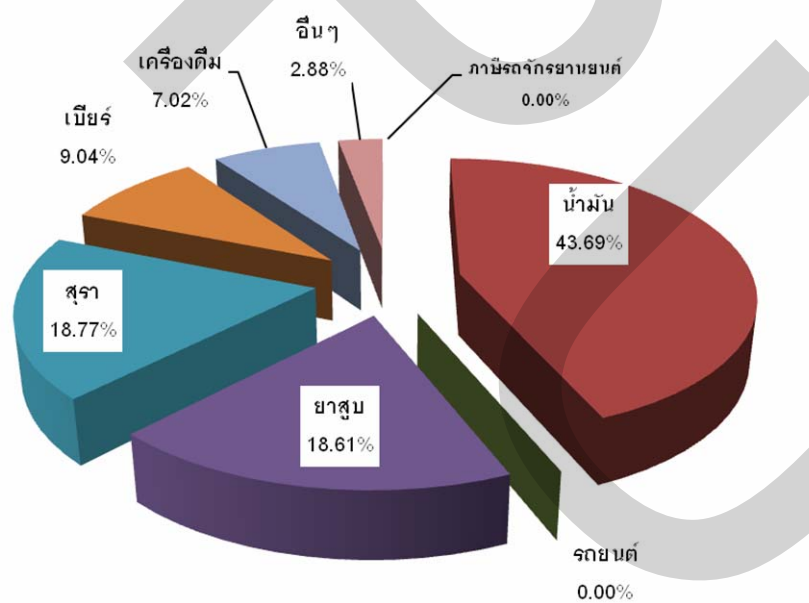
ภาพที่ 3.1 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2530



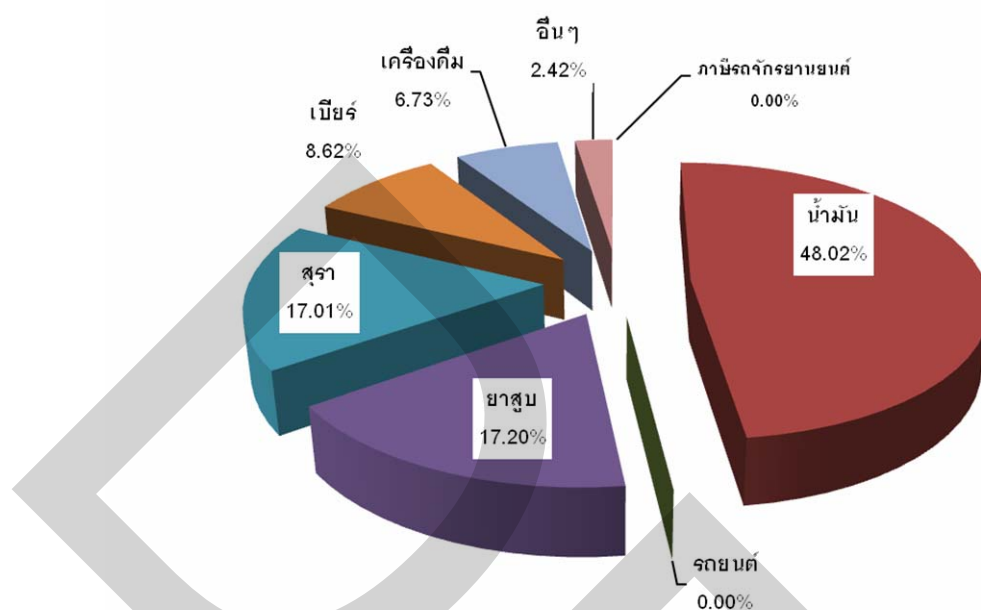
ภาพที่ 3.2 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภทภาษี ปี 2531



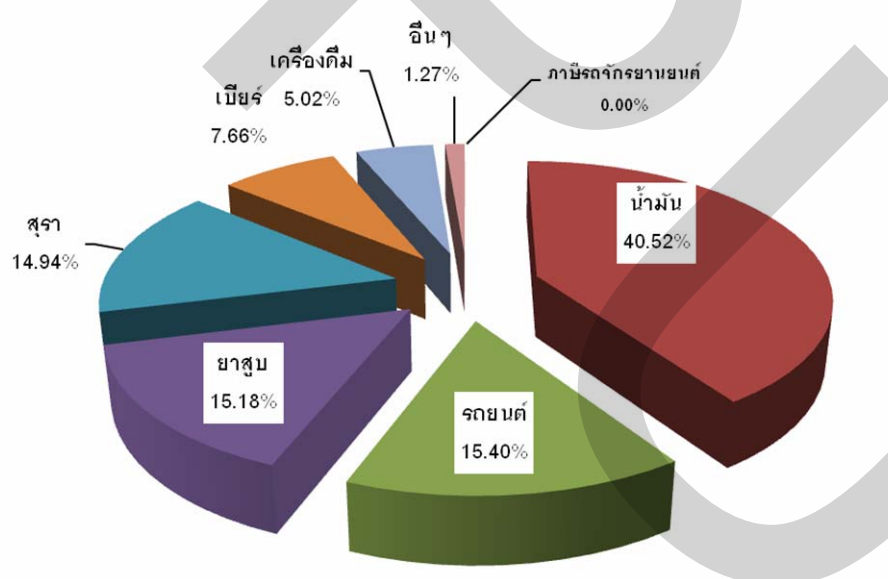
ภาพที่ 3.3 โครงสร้างภาษีจําแนกตามประเภท ปี2532



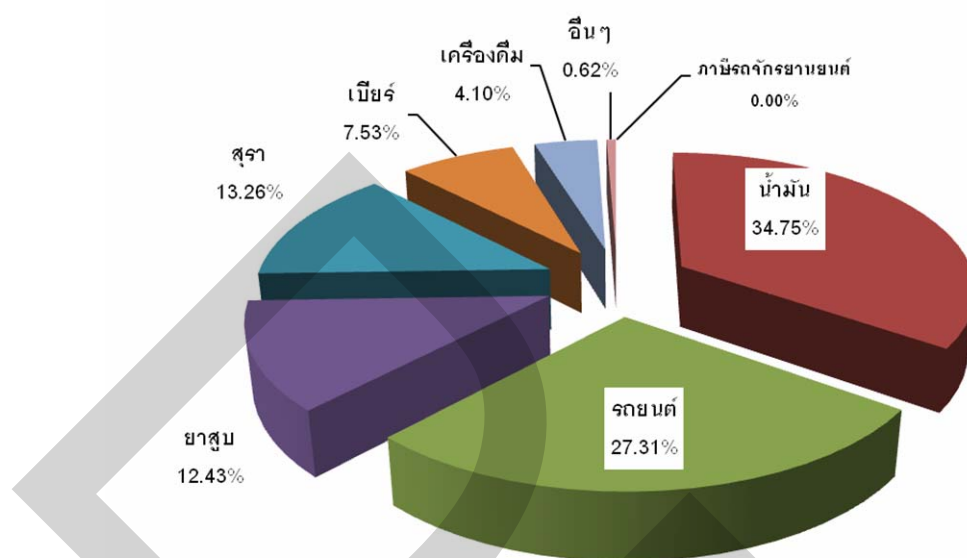
ภาพที่ 3.4 โครงสร้างภาษีจําแนกตามประเภท ปี2533



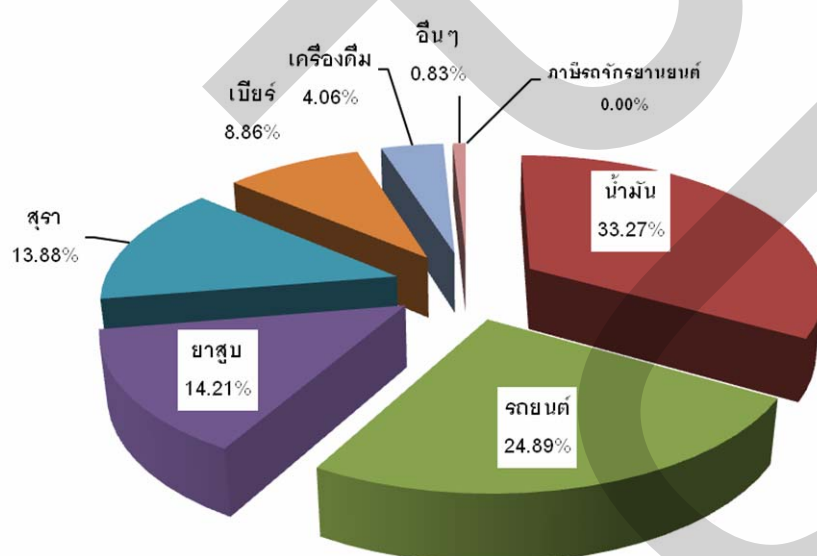
ภาพที่ 3.5 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี2534



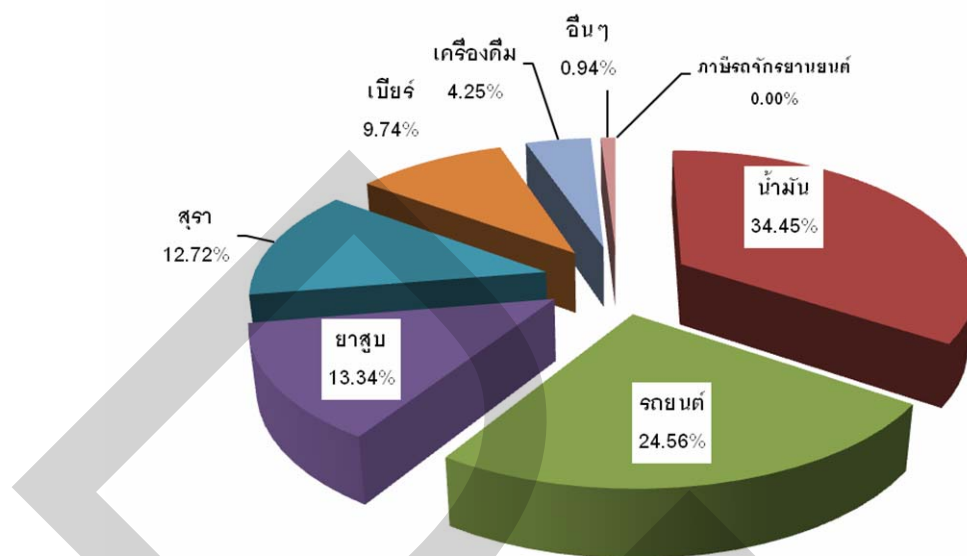
ภาพที่ 3.6 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี2535



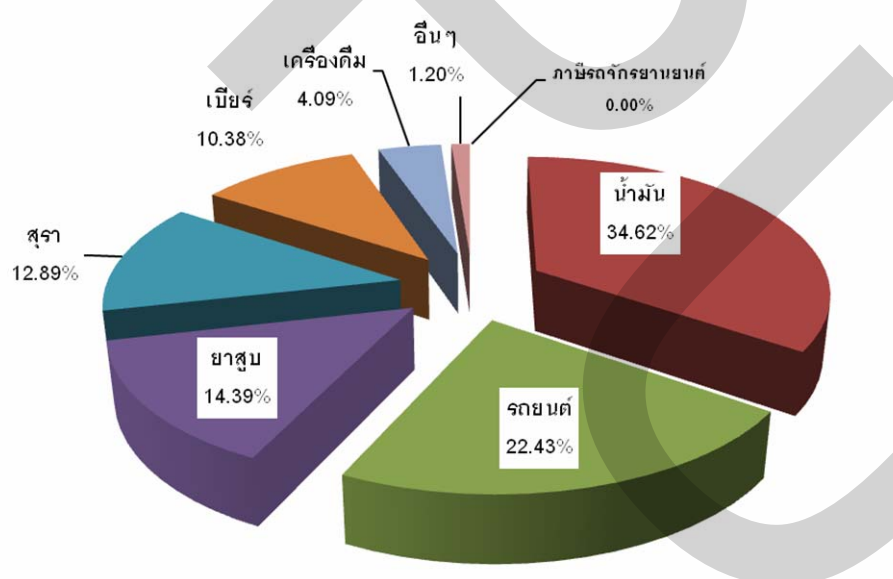
ภาพที่ 3.7 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี 2536



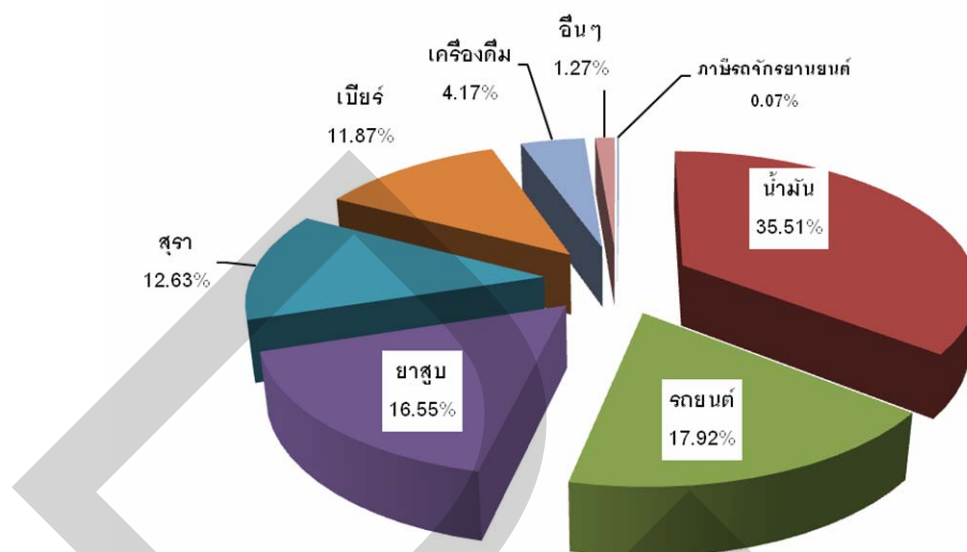
ภาพที่ 3.8 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี 2537



ภาพที่ 3.9 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี 2538



ภาพที่ 3.10 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี 2539



ภาพที่ 3.11 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี2540

จากแผนภูมิรูปภาพแสดงให้เห็นว่ารายได้ภาษีสรรพสามิตในช่วงปี 2530-2534 จะมาจาก รายได้ภาษีน้ำมันและผลิตจากน้ำมัน คิดเป็นร้อยละ 56, 52, 52, 44, 48 ของรายได้รวมในแต่ละปี รองลงมาจะเป็นรายได้จากภาษีสุราและเงินผลประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 19, 19, 17, 19, 17 ตามลำดับ ตามมาด้วยรายได้จากภาษียาสูบคิดเป็นร้อยละ 16, 17, 17, 19, 17 ตามลำดับ โดยในปี 2534 รายได้จาก ภาษียาสูบจะเริ่มมีสัดส่วนของรายได้ที่สูงกว่ารายได้จากสุราและเงินผลประโยชน์ และรายได้จาก ภาษีเบียร์และเครื่องดื่มจะมีสัดส่วนของรายได้ในลำดับถัดลงมา

สำหรับในปี 2535 ซึ่งเป็นปีที่มีการเพิ่มการจัดเก็บภาษีใหม่อีกหลายรายการ นั่นคือ ภาษี รถยนต์ ภาษีเครื่องไฟฟ้า ภาษีแก้วและเครื่องแก้ว ภาษีเรือ ภาษีเครื่องหอม และภาษีสนามม้า โดยที่ สัดส่วนรายได้จากภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์จากน้ำมันยังคงมีสัดส่วนของรายได้สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 41 ต่อรายได้จากภาษีโดยรวม รองลงมาคือรายได้จากภาษีรถยนต์คิดเป็นร้อยละ 15 ตามมาด้วยภาษี ยาสูบ ภาษีสุรา ภาษีเบียร์ และภาษีเครื่องดื่มคิดเป็นร้อยละ 15, 14, 8 และ 5 ตามลำดับ

ในปี 2536 ได้ยกเลิกการจัดเก็บภาษีซิเมนต์ ภาษีไม้ขีดไฟ ภาษีเครื่องขีดไฟ ภาษียานัตถุ์ โดยที่ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ ยังคงมีสัดส่วนของรายได้สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 36 ของรายได้จากภาษี โดยรวม รองมาคือรายได้จากภาษีรถยนต์คิดเป็นร้อยละ 27 ตามมาด้วยภาษีสุรา ภาษียาสูบ ภาษี เบียร์ และภาษีเครื่องดื่มคิดเป็นร้อยละ 13, 12, 8 และ 4 ตามลำดับ

โครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิตในช่วงปี 2537-2540 ส่วนใหญ่จะมาจากรายได้ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ โดยมีรายได้เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 33, 34, 36 และ 35 ของรายได้รวมในแต่ละปี

รองลงมา คือรายได้จากภาษีรถยนต์คิดเป็นร้อยละ 25, 25, 22, 18 ตามลำดับ ตามมาด้วยภาษียาสูบ ภาษีสุรา ภาษีเบียร์ ภาษีเครื่องดื่ม ตามลำดับ นอกจากนี้ในช่วงปี 2540 กรมสรรพสามิตยังได้มีการเก็บภาษีสินค้าใหม่อีก 3 รายการ คือ ภาษีรถจักรยานยนต์ ภาษีเบตเตอร์ ภาษีหินอ่อน และหินแกรนิต

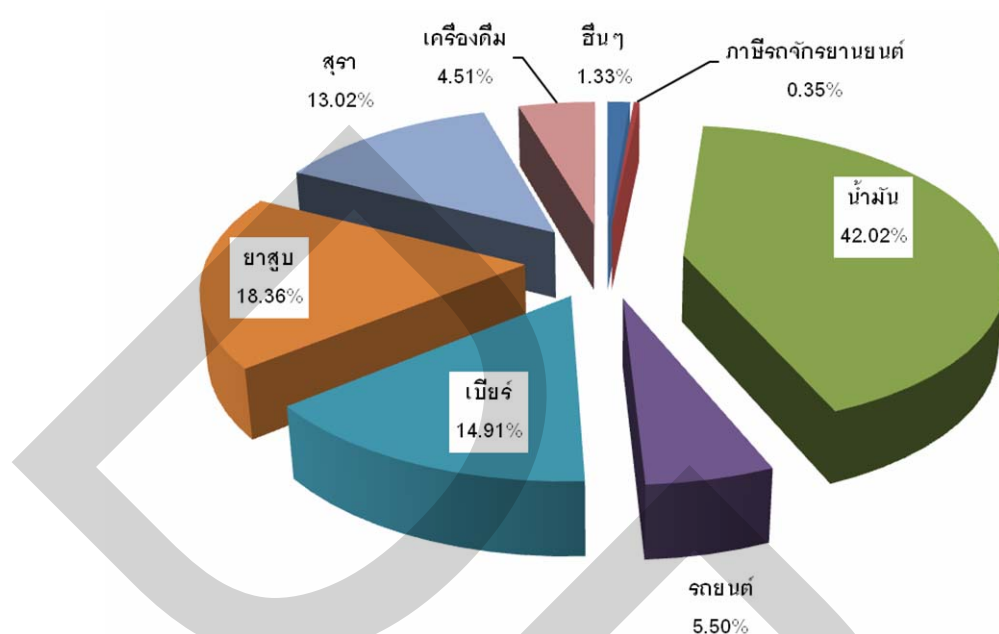
กล่าวโดยสรุป คือ ในช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน โครงสร้างภาษีสรรพสามิต ในช่วงก่อนปี 2535 รายได้ส่วนใหญ่จะมาจากภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ ภาษีสุรา และภาษียาสูบ แต่หลังจากปี 2535 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการจัดเก็บภาษีรถยนต์ ภาษีเครื่องไฟฟ้า ภาษีแก้วและเครื่องแก้ว ภาษีเรือ ภาษีเครื่องหอม และภาษีสนามม้า รายได้ส่วนใหญ่ของกรมสรรพสามิตจะมาจากภาษีน้ำมัน และผลิตภัณฑ์ ภาษีรถยนต์ ภาษียาสูบ ภาษีสุรา ภาษีเบียร์ และภาษีเครื่องดื่ม ตามลำดับ

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิตจําแนกตามประเภทภาษีในหลังวิกฤตการณ์ทางการเงิน (2540 - 2550)

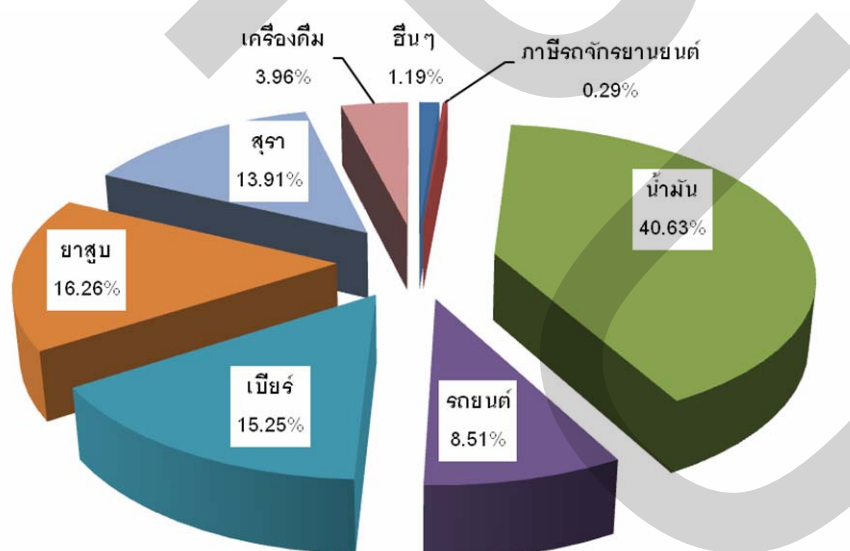
หน่วย : ล้านบาท

หมวดรายได้	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540
นํ้ามัน	33,597.72	33,178.70	37,207.63	32,014.25	44,414.47	41,346.16	43,711.36	46,130.67	53,500.77	57,890.92	63,983.15
รถยนต์	-	-	-	-	-	15,712.81	34,349.68	34,514.74	38,146.62	37,496.04	32,294.90
ยาสูบ	9,990.87	10,704.10	12,131.38	13,636.14	15,904.28	15,489.59	15,637.45	19,708.19	20,717.20	24,057.30	29,815.92
สุรา	11,178.61	12,214.21	12,317.68	13,754.13	15,734.29	15,247.08	16,679.00	19,249.58	19,758.87	21,548.45	22,763.33
เบียร์	2,515.30	3,374.50	4,559.10	6,624.78	7,973.13	7,817.82	9,477.53	12,284.63	15,130.74	17,359.75	21,383.11
เครื่องดื่ม	2,674.03	3,332.42	4,067.19	5,141.60	6,224.07	5,124.96	5,157.72	5,636.28	6,598.32	6,843.74	7,519.08
สีเมมด	878.51	1,035.97	1,352.88	1,697.06	1,820.75	621.03	-	-	-	-	-
ไม้อัดไฟ	46.90	53.06	53.00	51.94	42.52	19.57	-	-	-	-	-
เครื่องรีดไฟ	17.49	20.09	25.38	34.66	39.26	-	-	-	-	-	-
ยานัตุ	32.90	29.64	32.59	29.14	24.16	10.27	-	-	-	-	-
เครื่องไฟฟ้า	-	-	-	-	-	320.33	545.94	899.15	1,190.29	1,729.04	1,764.79
ภาษีการจํายานยนต์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	129.14
ภาษีเบตเตอรี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	168.28
ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม	-	-	-	-	-	37.60	56.15	64.11	68.52	74.63	90.98
ไฟ	17.89	21.74	22.14	28.97	41.36	39.77	53.84	52.05	59.27	54.71	59.25
เงื่อ	-	-	-	-	-	2.25	5.51	6.69	15.71	12.21	18.67
สนนํ้า	-	-	-	-	-	6.61	10.14	10.48	11.57	10.11	10.60
ภาษีกอล์ฟ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
แก๊วและเครื่องแก๊ว	-	-	-	-	-	0.92	1.48	1.84	1.95	1.73	7.38
พรม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.06	16.51
หินอ่อนและหินแกรนิต	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.58
สารทําลายวัชพืชรกรรภาคใต้อื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สินคําดิม	-	-	-	-	-	-	1.33	-	-	-	-
เบ็ดเตล็ด	-	-	-	266.28	274.61	234.56	101.00	110.80	108.62	119.36	142.22
ในหัดลัษณะดิสทริบิวต์											
สถานขนํานํ้า											
การออกสลากกินแบ่ง											
กิจการโทรคมนาคม											
รวม	60,950.22	63,964.43	71,768.97	73,278.95	92,492.90	102,031.33	125,788.13	138,669.21	155,308.45	167,198.05	180,167.89

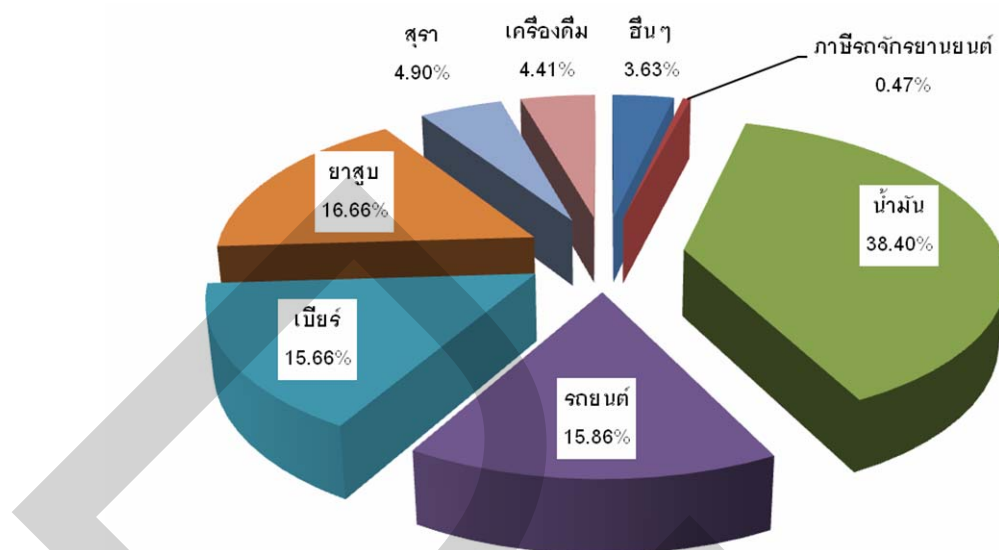
ที่มา : กรมสรรพสามิต



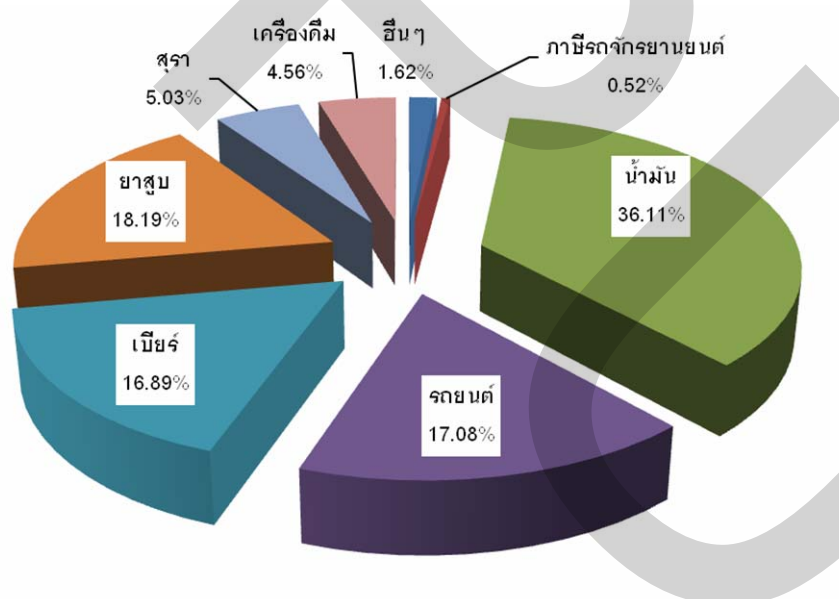
ภาพที่ 3.12 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี2541



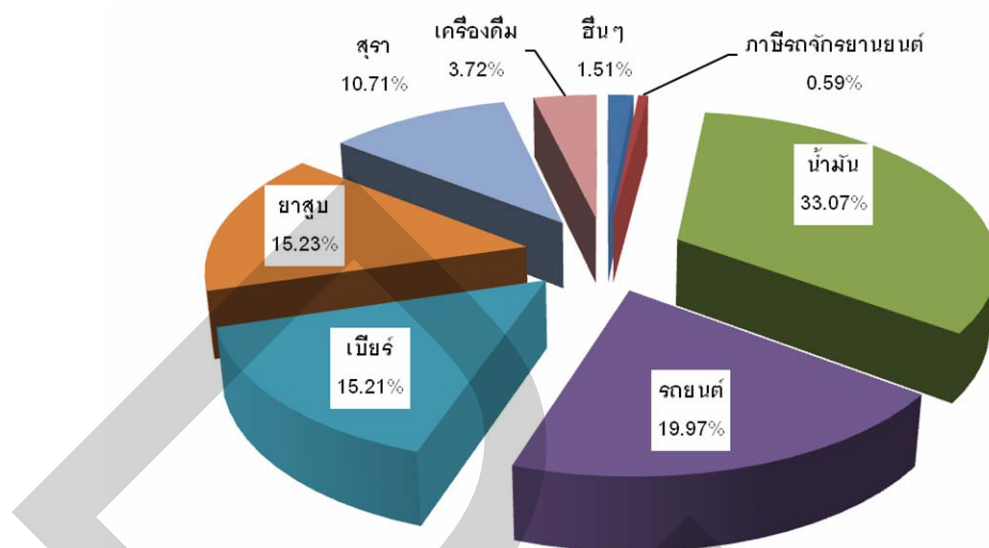
ภาพที่ 3.13 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี2542



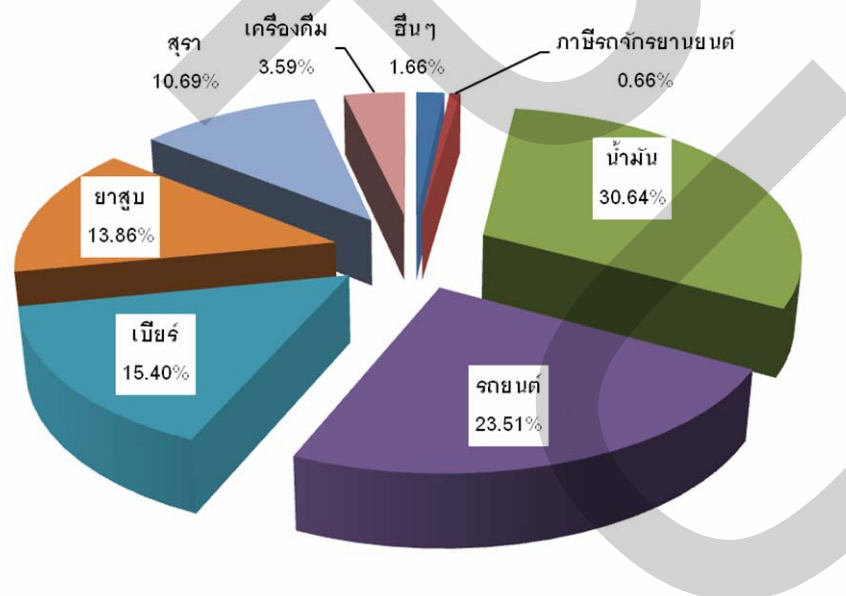
ภาพที่ 3.14 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี2543



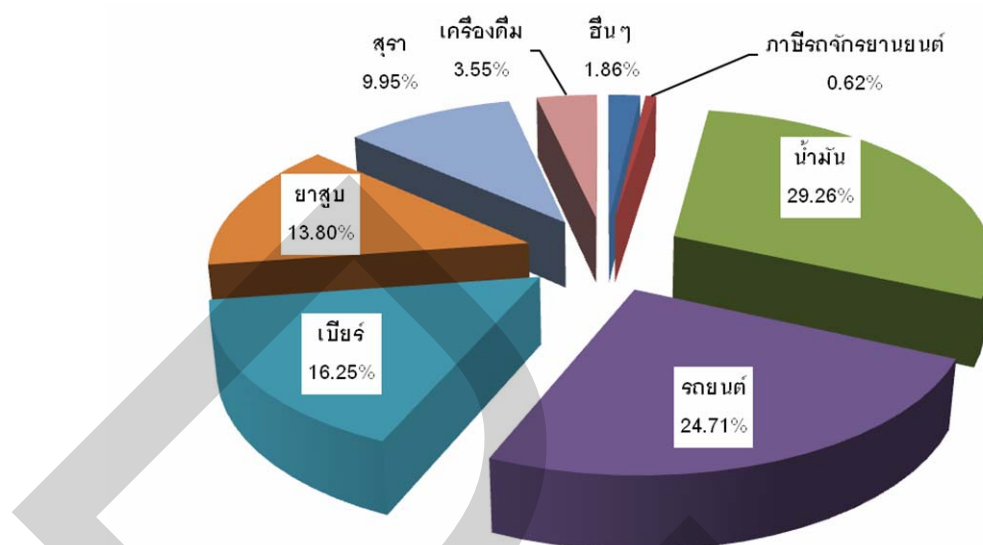
ภาพที่ 3.15 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี2544



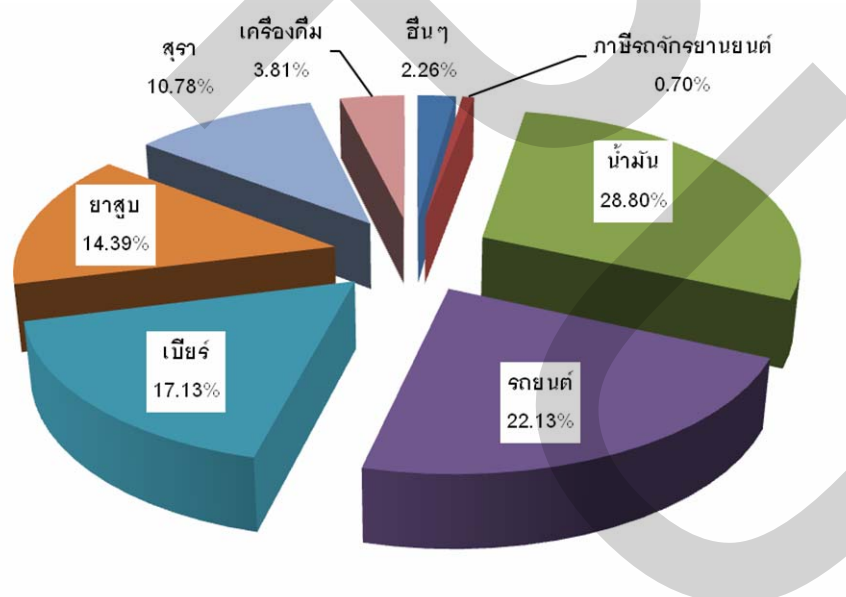
ภาพที่ 3.16 โครงสร้างภาษีจําแนกตามประเภท ปี2545



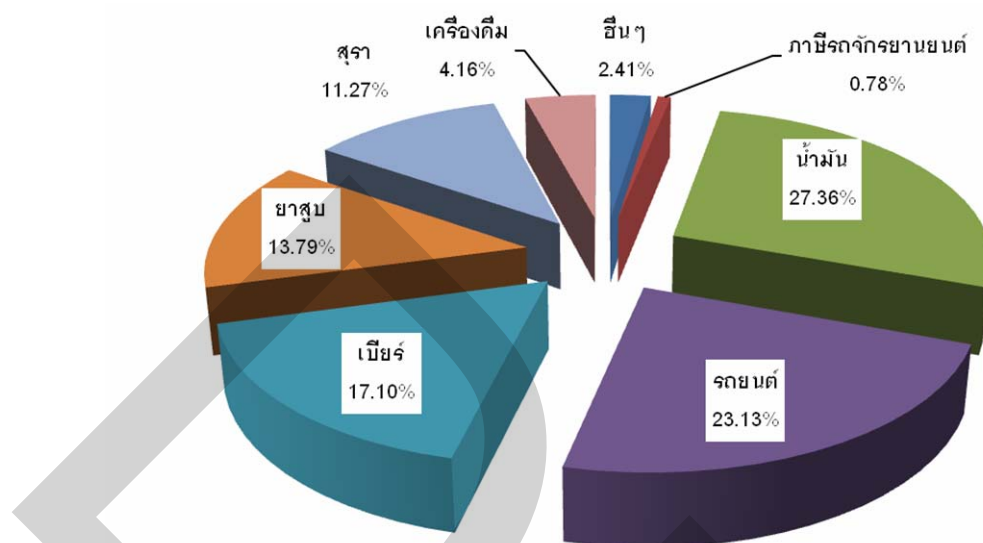
ภาพที่ 3.17 โครงสร้างภาษีจําแนกตามประเภท ปี2546



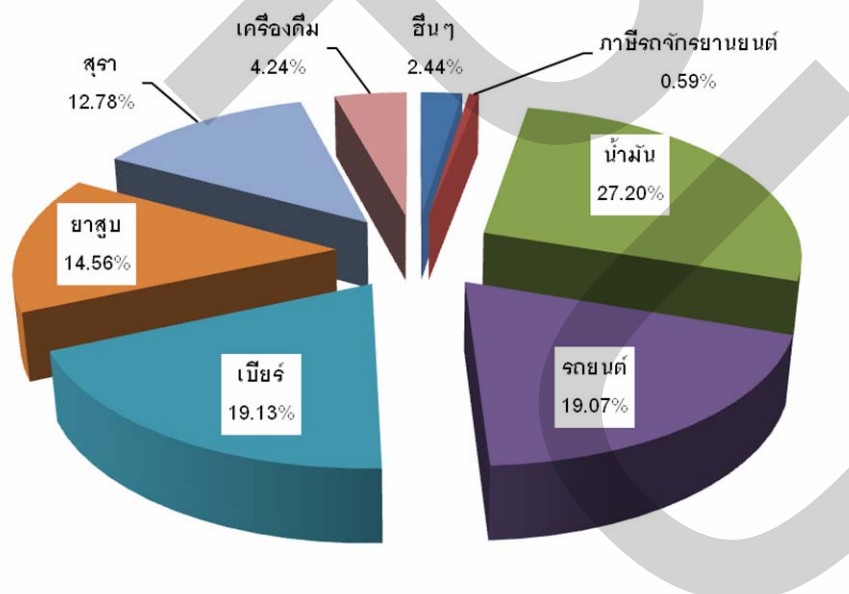
ภาพที่ 3.18 โครงสร้างภาษีจําแนกตามประเภท ปี2547



ภาพที่ 3.19 โครงสร้างภาษีจําแนกตามประเภท ปี2548



ภาพที่ 3.20 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ปี 2549



ภาพที่ 3.21 โครงสร้างภาษีจำแนกตามประเภท ถึง พ.ศ. 2550

จากตารางที่ 3.2 แสดงให้เห็นว่าในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเงิน รายได้ภาษีสรรพสามิต ลดลงจาก 180,167.89 ล้านบาทในปี 2540 เป็น 155,563.18 ล้านบาท ในปี 2541 หรือลดลงคิดเป็น ร้อยละ 15.82 โดยที่โครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิตโดยส่วนใหญ่ (ปี 2541) ยังคงมาจากภาษี

น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน จำนวน 65,372.93 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมาจะเป็น ภาษียาสูบ จำนวน 28,559.58 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 18 ตามมาด้วย ภาษีเบียร์ ภาษีสุรา ภาษีรถยนต์ ภาษีเครื่องดื่ม ภาษีไฟฟ้า ภาษีรถจักรยานยนต์ และอื่น ๆ ตามลำดับ โดยในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินภายใต้การควบคุมดูแลของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ IMF ได้กำหนดให้รัฐบาลต้องเพิ่มรายได้ โดยในส่วนของกรมสรรพสามิตต้องเพิ่มรายได้ให้กับรัฐบาลเช่นกัน มาตรการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง มี 7 มาตรการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมสรรพสามิตจะมีอยู่ 3 มาตรการ

1. เพิ่มภาษีสรรพสามิตจากน้ำมันเบนซินลิตรละ 1 บาท
2. เพิ่มภาษีสรรพสามิตเบียร์ 3 % จากอัตรา 50 % เป็น 53%
3. เพิ่มภาษีสรรพสามิตไวน์ 5 % จากอัตรา 50% เป็น 55%

ส่วนมาตรการที่เหลือจะเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ ประกอบไปด้วย

1. การเพิ่มภาษีศุลกากรที่เก็บจากนุหรี่นำเข้าจากต่างประเทศ
2. การเพิ่มภาษีศุลกากรจากสินค้า 8 รายการ
3. การมอบให้กรมที่ดินเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะจากการอสังหาริมทรัพย์แทนกรมสรรพากร
4. การปรับเพิ่มอัตราภาษีป้ายทะเบียนรถยนต์

ซึ่งการปรับเพิ่มอัตราภาษีดังกล่าวของกรมสรรพสามิตมีส่วนช่วยให้รายได้ที่จัดเก็บได้

ไม่ลดลงไปจากเดิมมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2540

ในช่วงปี 2542-2545 โครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิตส่วนใหญ่ยังมาจากภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์คิดเป็นร้อยละ 41%, 38%, 36%, 33% ตามลำดับ รองลงมาจะเป็นภาษียาสูบคิดเป็นร้อยละ 16%, 17%, 18%, 19% ตามมาด้วย ภาษีเบียร์ ภาษีรถยนต์ ภาษีสุรา และอื่น ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในส่วนภาษียาสูบนับตั้งแต่ปี 2535 (ปีที่เริ่มจัดเก็บ) จะมีสัดส่วนของรายได้เป็นอันดับที่สอง รองจากภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์มาโดยตลอด ทั้งนี้อาจจะสืบเนื่องมาจากการที่ผู้ผลิตหลายค่ายรถยนต์ต้องการใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการผลิตรถยนต์เพื่อจำหน่ายภายในประเทศ และส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ประกอบกับการสนับสนุนจากภาครัฐที่ต้องการให้ประเทศเป็น Detroit of Asia จึงมีส่วนช่วยให้รายได้ที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บจากรถยนต์ สูงขึ้นตามไปด้วย แต่หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี 2541 รายได้จากภาษียาสูบที่จัดเก็บได้ก็ลดลงตามไปด้วยตามภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย โดยหลังจากนั้นในปี 2543 กรมสรรพสามิตก็เริ่มเก็บภาษียาสูบได้เพิ่มขึ้นตามสัญญาณการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จาก รายได้จากภาษียาสูบจะมีสัดส่วนของรายได้เป็นอันดับที่ 3 รองจากภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ ภาษียาสูบ และในปี 2545 ภาษียาสูบก็มีส่วน

ของรายได้เป็นลำดับที่ 2 ตามเดิม จำนวน 41,559.53 หรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของรายได้รวม นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในช่วงปี 2540-2541 กรมสรรพสามิตได้มีการเพิ่มการจัดเก็บภาษีอีก 4 รายการ โดยที่ 3 รายการแรกเริ่มจัดเก็บในปี 2540 ประกอบด้วย ภาษีรถจักรยานยนต์ ภาษีเบตเตอร์ ภาษีหินอ่อนและหินแกรนิต และอีก 1 รายการ จัดเก็บในปี 2541 คือ ภาษีสนามกอล์ฟ โดยที่ภาษีรถจักรยานยนต์จะมีอัตราการจัดเก็บได้สูงสุด โดยเพิ่มขึ้นจาก 129.14 ล้านบาท ในปี 2540 เป็น 1,224.40 ล้านบาท ในปี 2545 หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 848.12 ซึ่งถือว่าเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก รองลงมาจะเป็นภาษีเบตเตอร์ ภาษีสนามกอล์ฟ ภาษีหินอ่อนและหินแกรนิต

ในปี 2546 กรมสรรพสามิตได้เพิ่มการจัดเก็บภาษีในคัลล์และดิสโก้เธค ภาษีสถานอาบน้ำ ภาษีกิจการโทรคมนาคม โดยโครงสร้างรายได้จากภาษีในช่วงปี 2546 จนถึง พ.ศ. 2550 ส่วนใหญ่ยังคงมาจากภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 30, 28, 27, 26, 26 รองมาเป็นภาษียนต์คิดเป็นร้อยละ 23, 24, 21, 22, 18 ตามมาด้วยภาษียาสูบ ภาษีเบียร์ ภาษีสุรา ภาษีเครื่องดื่ม ภาษีกิจการโทรคมนาคม ภาษีเครื่องใช้ไฟฟ้า ภาษีรถจักรยานยนต์ ภาษีเบตเตอร์ รายได้เบ็ดเตล็ด ภาษีสถานอาบน้ำ และภาษีในคัลล์และดิสโก้เธค ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปในช่วงตั้งแต่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี 2541 จนถึงปัจจุบัน กรมสรรพสามิตมีการจัดเก็บภาษีทั้งสิ้น 23 รายการ โดยที่โครงสร้างรายได้จากภาษีส่วนใหญ่ของกรมสรรพสามิต ยังคงมาจากภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ ภาษียนต์ ภาษียาสูบ ภาษีสุรา ภาษีเบียร์ ภาษีกิจการโทรคมนาคม ภาษีเครื่องดื่ม ภาษีเครื่องใช้ไฟฟ้า ภาษีรถจักรยานยนต์ และภาษีเบตเตอร์ เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ของรายได้รวมในแต่ละปี นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในช่วงที่มีการเพิ่มการจัดเก็บภาษี สินค้าและบริการบางอย่าง ในปี 2540, ปี 2541 และปี 2546 ซึ่งประกอบไปด้วย ภาษีรถจักรยานยนต์ ภาษีเบตเตอร์ ภาษีหินอ่อนและหินแกรนิต ภาษีสนามกอล์ฟ ภาษีในคัลล์และดิสโก้เธค ภาษีสถานอาบน้ำ ภาษีกิจการโทรคมนาคม

กรมสรรพสามิตสามารถจัดเก็บภาษีจากกิจการโทรคมนาคมได้สูงกว่าภาษีประเภทอื่น ๆ รองลงมาจะเป็นภาษียนต์ ภาษีเบตเตอร์ ภาษีสนามกอล์ฟ ภาษีสถานอาบน้ำ ภาษีในคัลล์และดิสโก้เธค ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามเนื่องการสนับสนุนอย่างจริงจังของภาครัฐที่ต้องการให้ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ของเอเชีย (Detroit of Asia) ส่งผลให้อุตสาหกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในประเทศเติบโตขึ้นเรื่อยมาและตลาดในประเทศของรถยนต์และรถจักรยานยนต์ก็ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับภาษียนต์เป็นภาษีที่เพิ่งมีการจัดเก็บในช่วงปลายปี 2540 แต่มีอัตราการเติบโตของรายได้อย่างรวดเร็วจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์

3.1.10 ส่วนแบ่งการตลาดธุรกิจรถจักรยานยนต์ภายในประเทศไทย

ภาวะอุตสาหกรรมรถจักรยานยนต์

การผลิต ปริมาณการผลิตรถจักรยานยนต์ของประเทศไทยในช่วงครึ่งปีแรก 2550 (ม.ค.-มิ.ย.) มีจำนวน 846,452 คัน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงครึ่งปีแรก 2549 ลดลงร้อยละ 24.67 โดยมีการผลิตรถจักรยานยนต์แบบครบคร่าว 801,669 คัน ลดลงร้อยละ 25.91 แต่มีการผลิตรถจักรยานยนต์แบบสปอร์ต 44,783 คัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.58 เมื่อพิจารณาในไตรมาสที่สองของปี 2550 มีปริมาณการผลิตรถจักรยานยนต์จำนวน 414,620 คัน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว ลดลงร้อยละ 21.35 โดยการผลิตรถจักรยานยนต์แบบครบคร่าวลดลงร้อยละ 23.11 แต่รถจักรยานยนต์แบบสปอร์ตเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.88 หากเปรียบเทียบกับไตรมาสที่สองกับไตรมาสแรกปี 2550 มีปริมาณการผลิตรถจักรยานยนต์ลดลงร้อยละ 3.99 โดยเป็นการผลิตรถจักรยานยนต์แบบครบคร่าวลดลงร้อยละ 4.74 แต่รถจักรยานยนต์แบบสปอร์ต เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.57

การจำหน่าย ปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ของประเทศไทยในช่วงครึ่งปีแรก 2550 (ม.ค.-มิ.ย.) มีจำนวน 836,965 คัน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงครึ่งปีแรก 2549 ลดลงร้อยละ 24.20 โดยมีการจำหน่ายรถจักรยานยนต์แบบครบคร่าว 448,100 คัน และรถจักรยานยนต์แบบสปอร์ต 7,340 คัน ลดลงร้อยละ 38.78 และ 33.90 ตามลำดับ แต่มีการจำหน่ายรถจักรยานยนต์แบบสก็ูเตอร์ 381,525 คัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.63 ซึ่งสวนทางกับตลาดภายในประเทศที่ชะลอตัว ปัจจุบันรถจักรยานยนต์แบบสก็ูเตอร์มีส่วนแบ่งทางการตลาดร้อยละ 46 ส่วนหนึ่งเป็นเพราะรถจักรยานยนต์ประเภทนี้มีรูปลักษณะที่ทันสมัยตรงกับกระแสความนิยมของผู้บริโภค อีกทั้งกำลังเป็นที่นิยมในกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มที่ต้องการความสะดวกสบาย อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารถจักรยานยนต์แบบสก็ูเตอร์จะเป็นรถจักรยานยนต์ประเภทเดียวที่มีปริมาณการจำหน่ายเพิ่มขึ้น แต่ก็เริ่มมีสัดส่วนการจำหน่ายในตลาดรถจักรยานยนต์โดยรวมลดลง นับตั้งแต่เดือนแรกของไตรมาสสองเป็นต้นมา เนื่องจากราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น ผู้บริโภคจึงหันไปสนใจรถจักรยานยนต์แบบครบคร่าวที่มีจุดเด่นด้านการประหยัดน้ำมันมากกว่า เมื่อพิจารณาในไตรมาสที่สองของปี 2550 มีปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์จำนวน 421,811 คัน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว ลดลงร้อยละ 23.02 โดยมีการจำหน่ายรถจักรยานยนต์แบบครบคร่าว แบบสปอร์ต และสก็ูเตอร์ ลดลงร้อยละ 32.80, 25.34 และ 7.26 ตามลำดับ หากเปรียบเทียบกับไตรมาสที่สองกับไตรมาสแรกของปี 2550 มีปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.60 โดยมีการจำหน่ายรถจักรยานยนต์แบบสปอร์ต และแบบครบคร่าว เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.99 และ 0.80 ตามลำดับ แต่รถจักรยานยนต์แบบสก็ูเตอร์ ลดลงร้อยละ 49.37

การส่งออก ปริมาณการส่งออกรถจักรยานยนต์ (CBU&CKD) ของประเทศไทยในช่วงครึ่งปีแรก 2550 (ม.ค.-มิ.ย.) มีจำนวน 874,512 คัน (เป็นการส่งออก CBU จำนวน 53,234 คัน และ CKD จำนวน 821,278 ชุด) เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงครึ่งปีแรก 2549 เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.99 คิดเป็นมูลค่าการส่งออก มีมูลค่า 14,135.55 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 18.63 เมื่อพิจารณาในไตรมาสที่สองของปี 2550 มีปริมาณการส่งออก 472,175 คัน คิดเป็นมูลค่าการส่งออกมีมูลค่า 8,435.52 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว ปริมาณการส่งออกรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.32 คิดเป็นมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 57.09 หากเปรียบเทียบไตรมาสที่สองกับไตรมาสแรกของปี 2550 ปริมาณการส่งออกรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.36 คิดเป็นมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 47.99 ประเทศที่เป็นตลาดส่งออกสำคัญของรถจักรยานยนต์ในช่วงครึ่งปีแรก 2550 ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และแคนาดา คิดเป็นสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 51.12, 10.47 และ 7.97 ตามลำดับ โดยการส่งออกรถจักรยานยนต์ไปสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และแคนาดา เพิ่มขึ้นร้อยละ 51.40, 240.26 และ 331.17 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เป็นการส่งออกรถจักรยานยนต์ที่มีความจุของกระบอกสูบเกิน 200 ซีซี แต่ไม่เกิน 250 ซีซี

การนำเข้า การนำเข้ารถจักรยานยนต์ของประเทศไทยในช่วงครึ่งปีแรก 2550 (ม.ค.-มิ.ย.) มีการนำเข้ารถจักรยานยนต์คิดเป็นมูลค่า 1,229.18 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงครึ่งปีแรก 2549 เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.44 เมื่อพิจารณาในไตรมาสที่สองของปี 2550 มีมูลค่าการนำเข้ารถจักรยานยนต์ 535.66 ล้านบาท เปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.95 หากเปรียบเทียบไตรมาสที่สองกับไตรมาสแรกของปี 2550 มูลค่าการนำเข้าลดลงร้อยละ 22.76 แหล่งนำเข้ารถจักรยานยนต์ที่สำคัญในช่วงครึ่งปีแรก 2550 ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน และเยอรมนี มีสัดส่วนการนำเข้าร้อยละ 93.35, 2.10 และ 1.52 ตามลำดับ โดยการนำเข้ารถจักรยานยนต์จากญี่ปุ่นและจีน เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.54 และ 31.93 ตามลำดับ แต่การนำเข้ารถจักรยานยนต์จากเยอรมนีลดลงร้อยละ 31.24 โดยส่วนใหญ่การนำเข้ารถจักรยานยนต์จากญี่ปุ่นเป็นแบบที่มีความจุของกระบอกสูบเกิน 200 ซีซี แต่ไม่เกิน 250 ซีซี รถจักรยานยนต์จากจีนเป็นแบบที่มีความจุของกระบอกสูบไม่เกิน 125 ซีซี และรถจักรยานยนต์จากเยอรมนีเป็นแบบที่มีความจุของกระบอกสูบเกิน 500 ซีซี แต่ไม่เกิน 800 ซีซี

ในช่วงครึ่งปีแรกของ 2550 การผลิตรถจักรยานยนต์ได้รับผลกระทบจากตลาดภายในประเทศที่ชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การส่งออกสามารถขยายตัวได้ สำหรับตลาดรถจักรยานยนต์ภายในประเทศที่ชะลอตัวเป็นไปตามสภาพเศรษฐกิจซบเซา ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคทำให้ชะลอการจับจ่ายใช้สอย ประกอบกับการปล่อยสินเชื่อเช่าซื้อรถจักรยานยนต์

ของผู้จำหน่ายรายย่อยมีความเข้มงวดมากขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันอัตราการผลิตจักรยานยนต์ของคนไทยสูงมาก เฉลี่ยประมาณ 4 คนต่อ 1 คัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการขายตัวของตลาดรถจักรยานยนต์ ปัจจัยดังกล่าวยังคงเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องกับตลาดรถจักรยานยนต์ นอกจากนี้แล้ว ในไตรมาสสามยังเป็นฤดูฝน ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อตลาดรถจักรยานยนต์โดยรวม จึงทำให้คาดการณ์ได้ว่าอุตสาหกรรมรถจักรยานยนต์จะชะลอตัว สำหรับการวางแผนการผลิตรถจักรยานยนต์ปี 2550 เมื่อช่วงต้นปีประมาณการผลิตรถจักรยานยนต์ไว้ 2,190,000 คัน ในเดือนกรกฎาคมนี้ ผู้ประกอบการรถจักรยานยนต์ได้มีการปรับแผนการ

แนวโน้มในอนาคตคาดว่าตลาดรถจักรยานยนต์น่าจะเติบโตลดลง เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ความผันผวนทางการเมือง และการเกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรที่เป็นตลาดผู้ซื้อหลัก คาดว่าตลาดรถจักรยานยนต์โดยรวมตลอดทั้งปี น่าจะอยู่ที่ประมาณ 1.6 ล้านคัน ลดลงจากปีที่แล้วที่มีจำนวน 1.9 ล้านคัน

ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายรถจักรยานยนต์รายใหญ่

ผู้ผลิตรถจักรยานยนต์ในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 6 ราย โดยเป็นผู้ผลิตหลัก 3 ราย ได้แก่ บริษัท ไทยซอนต้า แมนูแฟคเจอร์ จำกัด, บริษัท ไทยยามาฮ่ามอเตอร์ จำกัด และ บริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด เพื่อผลิตรถจักรยานยนต์ยี่ห้อ HONDA, YAHAMA และ SUZUKI ตามลำดับ

ผู้จำหน่ายรถจักรยานยนต์มีจำนวนทั้งสิ้น 8 ราย โดยผู้ผลิตเป็นผู้จำหน่ายเอง 4 ราย ได้แก่ บริษัท ไทยยามาฮ่ามอเตอร์ จำกัด, บริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด, บริษัท คาวาซากิมอเตอร์เอ็นเตอร์ไพรส์ (ประเทศไทย) จำกัด และ บริษัท เจ อาร์ ดี ไบรท์ อินดัสทรีส์ จำกัด ซึ่งเป็นผู้ผลิตและผู้จำหน่ายยี่ห้อ YAMAHA, SUZUKI, KAWASAKI และ JRD ตามลำดับ โดยมี

ตารางที่ 3.3 รายชื่อผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายแต่ละยี่ห้อ

ยี่ห้อ	ชื่อผู้ผลิต	ชื่อผู้จัดจำหน่าย
HONDA	บริษัท ไทยฮอนด้า แมนูแฟคเจอร์ส จำกัด	บริษัท เอ.พี.ฮอนด้า จำกัด
SUZUKI	บริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด	บริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด บริษัท เอส.พี.ซูซูกิ จำกัด (มหาชน) บริษัท บ้านซูซูกิ จำกัด
YAHAMA	บริษัท ไทยยามาฮ่ามอเตอร์ จำกัด	บริษัท ไทยยามาฮ่ามอเตอร์ จำกัด
KAWASAKI	บริษัท คาวาซากิมอเตอร์เอ็นเตอร์ไพรส์ (ประเทศไทย) จำกัด	บริษัท คาวาซากิมอเตอร์เอ็นเตอร์ไพรส์ (ประเทศไทย) จำกัด
TIGER	บริษัท มิลเลนเนียมมอเตอร์ จำกัด	บริษัท ไทก้ามอเตอร์เซลล์ จำกัด
JRD	บริษัท เจอาร์ ดี ไบรท์ อินดัสทรีส์ จำกัด	บริษัท เจอาร์ ดี ไบรท์ อินดัสทรีส์ จำกัด
HARDE, PLATINUM, OTHER	นำเข้าเป็นส่วนใหญ่	-

3.2 ส่วนแบ่งตลาดจักรยานยนต์ในช่วงก่อนและหลังวิกฤตการณ์ทางการเงิน

ตลาดจักรยานยนต์ในประเทศไทยเป็นตลาดที่มีการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการหลักเพียงไม่กี่ราย คือ HONDA, YAMAHA, SUZUKI, และ KAWASAKI ตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินปี 2538-2540 HONDA เป็นผู้นำตลาดที่ครองส่วนแบ่งการตลาดสูงสุด โดยมีส่วนแบ่งตลาดเท่ากับ 43.5% , 51.3%, 58.3% ตามลำดับ และในช่วงหลังเกิดวิกฤตทางการเงินปี 2541-2545 บริษัท HONDA ก็ยังคงเป็นผู้นำตลาด มีส่วนแบ่งตลาดไม่น้อยกว่า 70 % หลังจากนั้น ในช่วง 2546-2549 บริษัทที่เริ่มมีส่วนแบ่งตลาดลดลงเท่ากับ 69.75%, 66.55% และ 67% ตามลำดับ แต่ทั้งนี้ HONDA ยังสามารถรักษาความเป็นผู้นำตลาดได้ตลอด เนื่องจากบริษัทสามารถสร้างแบรนด์ในเรื่องคุณภาพให้มีความโดดเด่นจากคู่แข่งได้สำเร็จ ประกอบกับบริษัทมีระบบการผลิต การตลาด การจัดจำหน่าย และศูนย์บริการที่ครอบคลุมทั่วประเทศ ทำให้สามารถรักษาการเป็นผู้นำตลาดได้ สำหรับ YAMAHA มีส่วนแบ่งตลาดเป็นอันดับที่ 2 โดยในช่วงปี 2538-2540 มีส่วนแบ่ง

ตลาดเท่ากับ 25.5%,22.6%,22.0% ตามลำดับ และในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน2541-2542 YAMAHA มีส่วนแบ่งตลาดลดลงเท่ากับ14.8% และ14.1% ตามลำดับ โดยในช่วงปี2543-2546 บริษัทได้เสียส่วนแบ่งตลาดอันดับ 2 ให้แก่ SUZUKI มีส่วนแบ่งตลาดเท่ากับ 11.8%, 10.2%, 10.7%,10.69 ตามลำดับ แต่หลังจากนั้นในช่วง2547-2549 YAMAHA กลับมามีส่วนแบ่งตลาดเป็นลำดับที่ 2 ตามเดิม นั่นคือมีส่วนแบ่งตลาดเท่ากับ13.92, 18.65, 23.74 ตามลำดับ ในส่วนของ SUZUKI มีส่วนแบ่งตลาดเป็นอันดับที่ 3 โดยในช่วงปี 2538-2540 มีส่วนแบ่งตลาดเท่ากับ24.1 %,19.0%,13.6% ตามลำดับ หลังจากนั้นในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน2541-2542 มีส่วนแบ่งตลาดลดลง เท่ากับ 11.1%, 11.7% ตามลำดับ โดยในช่วงปี2543-2546 SUZUKI มีส่วนแบ่งตลาดเป็นอันดับ 2 เท่ากับ 13.5%, 12.0%,13.5%,12.0%, 13.0% และ 13.25% ตามลำดับ และในปี 2547-2549 บริษัทมีส่วนแบ่งตลาด เป็นอันดับ 3 เท่ากับ 12.39, 9.30% และ 7.43% ตามลำดับ สำหรับในส่วนของผู้ประกอบการรถจักรยานยนต์ยี่ห้ออื่น ๆก็จะมีส่วนแบ่งตลาดที่แตกต่างกัน ดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.4 ทั้งนี้แนวโน้มการแข่งขันยังคงเป็นการแข่งขันในกลุ่มผู้ประกอบการหลักทั้ง 3 รายดังกล่าว โดย HONDA จะยังคงเป็นผู้นำที่ครองส่วนแบ่งตลาดสูงสุด

ตารางที่ 3.4 ส่วนแบ่งตลาดรถจักรยานยนต์แต่ละยี่ห้อ ปี 2538 - 2549

ยี่ห้อ	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
HONDA	43.5%	51.3%	58.4%	68.7%	70.7%	72.4%	75.4%	72.8%	70.97%	69.75%	66.55%	67.00%
YAMAHA	25.5%	22.6%	22.0%	14.8%	14.1%	11.8%	10.2%	10.7%	10.69%	13.92%	18.65%	23.74%
SUZUKI	24.1%	19.0%	13.6%	11.1%	11.7%	13.5%	12.0%	13.0%	13.25%	12.39%	9.30%	7.43%
KAWASAKI	7.0%	7.2%	5.8%	5.4%	3.5%	2.3%	2.4%	2.6%	1.76%	1.22%	1.34%	0.52%
TIGER	-	-	-	-	-	-	-	-	2.61%	2.07%	3.21%	0.74%
JRD	-	-	-	-	-	-	-	-	0.72%	0.57%	0.58%	0.32%
HARDE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.04%	0.29%	0.04%
PLATNUM	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.10%	0.21%
OTHER	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.04%	-	-
TOTAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

- ที่มา: 1. http://www.kimeng.co.th/research_info/company_focus/vehicles/030320_spsu.asp
 2. รายงานประจำปี 2549, 2548 บริษัท SP SUZUKI จำกัด (มหาชน)

ทั้งนี้ในส่วนกรมสรรพสามิตจะเรียกเก็บภาษีรถจักรยานยนต์ จากผู้ประกอบการ
อุตสาหกรรม และผู้นำเข้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ของประเทศไทยในปัจจุบัน

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรม
- ผู้นำเข้า

หน้าที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

การจดทะเบียน

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต ภายใน 30
วัน ก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า

ความรับผิดชอบในการเสียภาษี

- ความรับผิดชอบในอันที่จะเสียภาษีเกิดในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงงาน
อุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน
- ความรับผิดชอบในอันที่จะเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดชอบ
การเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีความรับผิดชอบ การเสียภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน
เกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม

กำหนดเวลายื่นแบบและชำระภาษี

- ยื่นแบบชำระภาษีก่อนความรับผิดชอบเกิดขึ้นหรืออาจขอชำระภาษีภายใน
วันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยมี
หลักประกันได้ หรือ

- เมื่อความรับผิดชอบในการเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดชอบ
การเสียภาษีมูลค่าเพิ่มให้ยื่นแบบชำระภาษีภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจาก
โรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตกรุงเทพ ให้ชำระภาษีที่ กรมสรรพสามิต
- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตจังหวัดอื่น ให้ชำระภาษีที่สำนักงาน
สรรพสามิตพื้นที่ สำนักงานสรรพสามิตที่สาขา

- ถ้ามีหลายแห่งยื่นคำร้องต่ออธิบดีโดยยื่นแบบรายการภาษีรวม ณ กรมสรรพสามิตหรือสำนักงานสรรพสามิตแห่งใดแห่งหนึ่งทั้งนี้อธิบดีโดยอนุมนตรีกำหนดสถานที่อื่นได้

การแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ต้องแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม ก่อนวันที่เริ่มจำหน่าย หรือก่อนวันที่เปลี่ยนแปลงราคา ไม่น้อยกว่า 7 วัน

การคำนวณภาษี/ฐานภาษี

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามอัตราที่ระบุในข้อ 3 โดยคำนวณภาษีสรรพสามิต ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\ &= (\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} + \text{ภาษี สส} + \text{ภาษีเพื่อมหาดไทย}) \times \text{อัตราภาษี} \\ &= \frac{\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}\end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้าผลิตในประเทศ

บริษัท ผู้ผลิตรถจักรยานยนต์รายหนึ่ง ผลิตรถจักรยานยนต์ จำนวน 5 คัน ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม (รวมภาษีสรรพสามิต และภาษี เพื่อกระทรวงมหาดไทย) คันละ 20,000 บาท อัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 3

วิธีการคำนวณ

$$\begin{aligned}\text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\ &= (5 \times 20,000) \times 3/100 \\ &= 3,000 \text{ บาท} \\ \text{จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต} &= 3,000 \text{ บาท} \\ \text{พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 10 ของค่าภาษี} &= 300 \text{ บาท} \\ \text{รวมต้องชำระ} &= 3,300 \text{ บาท}\end{aligned}$$

การลดหย่อนภาษี

ผู้ประกอบการ มีสิทธิขอลดหย่อนภาษีสำหรับสินค้าที่ผลิตจากสินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้ว โดยสามารถนำจำนวนเงินภาษี ได้เสียไว้แล้วสำหรับสินค้าที่นำมาใช้เป็น

วัตถุดิบ หรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้ามาหักออกจากจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียภาษี สำหรับสินค้านั้น ทั้งนี้ ให้ยื่นคำร้องและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร
2. สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับสิทธิตามข้อผูกพัน หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ
3. เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีหรือเสียไว้เกินกว่าที่ควรเสีย มีสิทธิขอคืนภาษีได้ตาม ม.107

หน้าที่ผู้นำเข้า

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี

เกิดขึ้นในเวลาเดียวกับความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากร (เว้นแต่กรณีสินค้าเก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นในเวลานำสินค้าออกจากคลังสินค้า ทัณฑ์บน)

กำหนดเวลายื่นแบบชำระภาษี

ผู้นำเข้าต้องยื่นแบบรายการภาษี พร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่จะออก ใบขนสินค้าให้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

ผู้นำเข้ายื่นแบบและชำระภาษีที่กรมศุลกากร หรือด่านศุลกากร

การคำนวณภาษี / ฐานภาษี

ผู้นำเข้ามีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่าในอัตราภาษีตามบัญชีแนบท้าย โดยให้ถือมูลค่าคือราคา C.I.F. ของสินค้านำเข้าด้วยอากรขาเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน และค่าธรรมเนียมอื่นตามที่จะได้กำหนด โดยพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \frac{(\text{C.I.F.} + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีค่าธรรมเนียมอื่นไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม}) \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้านำเข้า

บริษัทผู้นำเข้ารายหนึ่ง นำเข้ารถจักรยานยนต์ 4 จังหวะ จำนวน 1 คัน ราคา ซี.ไอ.เอฟ. 123,622.08 บาท (คือราคาสินค้า ค่าขนส่ง + ค่าประกันภัย) อากรขาเข้า 89,008.00 บาท และ อัตราภาษีตามมูลค่าร้อยละ 3 บาท

วิธีคำนวณภาษีตามมูลค่า

สูตร

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \frac{(\text{C.I.F.} + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีอื่นไม่รวม VAT}) \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \frac{(123,622.08 + 74,173.25) \times 3/100}{1 - (1.1 \times 3/100)} \\ &= \frac{5,933.86}{0.976} \end{aligned}$$

จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต	=	6,079 บาท
พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อ มหาดไทย 10% ของค่าภาษี	=	607.9 บาท
รวมต้องชำระภาษีสรรพสามิตและเก็บเพิ่มเพื่อมหาดไทย	=	6,686.90 บาท

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้านำเข้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตให้ได้รับการยกเว้นตาม กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรโดยถือตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร

2. สินค้าที่นำเข้าซึ่งได้เสียภาษีแล้ว และหากส่งกลับออกไปให้คืนภาษีแก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และในอัตราเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้า ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

3. สินค้าที่นำเข้าที่ได้เสียภาษีแล้ว เมื่อส่งออกนอกราชอาณาจักร มีสิทธิได้รับการคืนภาษีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร (หมายเหตุ การจัดเก็บภาษีประเภทอื่นดูได้จากหัวข้อการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต)

นับตั้งแต่เริ่มมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ ในเดือน ต.ค. 2540 ที่มีจำนวน 129.14 ล้านบาท จนกระทั่งถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2550 กรมสรรพสามิตสามารถจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ได้ทั้งสิ้น 1,123.31 ล้านบาท ซึ่งถือว่ามียัตราการเติบโตของรายได้ค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับภาษีประเภทอื่น ๆ ที่มีการจัดเก็บในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน และคาดว่าในอนาคตภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์จะเป็นฐานภาษีตัวหนึ่งที่สำคัญที่ทำรายได้ให้กับกรมสรรพสามิต อย่างไรก็ตามการที่การจัดเก็บภาษีอากรก็ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ ทั้งกับภาครัฐบาลผู้จัดเก็บภาษี และภาคเอกชน ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บอากรจึงนับเป็นความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง การนำหลักในเรื่องการประมาณมาใช้จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร เพราะบางครั้งมีข้อจำกัดในเรื่องเกี่ยวกับงบประมาณและค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดสรรทรัพยากรภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การประมาณการจึงมีผลสำคัญต่อการบริหารและการเคลื่อนย้ายทรัพยากรในองค์กร อันจะนำมาซึ่งการจัดการองค์การที่มีคุณค่าต่อไป

การประมาณการ (Forecasting)

การประมาณการ (Forecasting) คือกระบวนการใช้ข้อมูลในอดีตเพื่อกำหนดเหตุการณ์ในอนาคต ดังนั้นการจัดทำประมาณการจะต้องอาศัยเทคนิคทางด้านสถิติและคณิตศาสตร์มาช่วยในการกำหนดประมาณการ เทคนิคการประมาณการหลายๆ อย่างที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่เป็นที่นิยมใช้และได้รับการพัฒนาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้แก่ การวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Procedures) ซึ่งสามารถนำเอาคอมพิวเตอร์มาเป็นอุปกรณ์สำคัญ เพื่อช่วยในการประมวลผลที่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนมาก แต่คอมพิวเตอร์ปัจจุบันมีความสามารถสูงช่วยให้ผู้ประมาณการได้รับความสะดวกในการประมาณการ ทำให้สามารถประมาณการข้อมูลได้ด้วยความถูกต้องและแม่นยำ

ข้อควรพิจารณาในการประมาณการ

เมื่อผู้บริหารขององค์การ ต้องเผชิญหน้าในความต้องการที่จะตัดสินใจในบรรยากาศของความไม่แน่นอน ผู้บริหารควรจะเลือกรูปแบบประมาณการแบบใด ซึ่งต้องพิจารณาในเบื้องต้น ดังนี้

1. จะต้องตัดสินใจก่อนว่าจะประมาณการในระยะเวลาเท่าใด ซึ่งอาจมีทั้งระยะยาว-สั้น การทำนายข้อมูลระยะยาวจะทำได้ในเรื่องต่างๆ ไปขององค์การที่ไม่เฉพาะเจาะจง (Non-specific) ส่วนการประมาณการในระยะสั้นจะถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้กับกลยุทธ์ระดับกลางและการจัดการในขั้นต้น เพื่อทำนายความต้องการในอนาคตอันใกล้

2. ควรจะมองการประมาณการในภาพกว้างและแคบไปพร้อมๆ กัน ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับรายละเอียดย่อยควบคู่ไปกับการสรุปผลข้อมูลรวม ตัวอย่าง เช่น ผู้จัดการโรงงานแห่งหนึ่งต้องการประมาณการจำนวนคนงานที่จะต้องใช้ในโรงงานในอีกหลายเดือนข้างหน้า เป็นการประมาณการส่วนย่อย (A micro-forecast) ในขณะที่รัฐบาลกำลังจัดทำประมาณการจำนวนผู้ใช้แรงงานทั้งหมดของประเทศ เป็นการประมาณการภาพรวม (A macro-forecast) ระดับการจัดการที่แตกต่างกันในองค์การจะมุ่งเน้นตามระดับสายการบังคับบัญชากว้าง-แคบที่แตกต่างกันด้วย การจัดการระดับสูงควรจะต้องสนใจกับการประมาณการยอดขายของบริษัทในเครือข่ายทุกบริษัท ขณะที่พนักงานขายเฉพาะของตนเองเท่านั้น

3. กระบวนการในการจัดทำประมาณการ ควรจะต้องให้ความสนใจในการจัดทำเพื่อให้เกิดข้อมูลที่มีคุณภาพมากขึ้น ผู้ทำหน้าที่ประมาณการควรกำหนดจุดตัดสินใจและใช้เทคนิคในการจัดการกับข้อมูลของเขาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพิจารณาที่จะเลือกใช้วิธีการเพื่อจัดทำประมาณการจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งถ้าวิธีการที่ใช้ในการทำประมาณการสามารถทำนายข้อมูลได้อย่างแม่นยำ ตรงเวลา และทุกคนเข้าใจได้ การประมาณการนั้นจะสามารถช่วยผู้บริหารให้สามารถตัดสินใจได้ดีขึ้น

ขั้นตอนการประมาณการ (Forecasting Steps)

กระบวนการจัดทำประมาณการอย่างเป็นทางการจะเป็นการใช้ข้อมูลในอดีตเพื่อจะทำนายอนาคตที่ไม่แน่นอน ดังนั้นเราจะต้องมีการตั้งสมมติฐาน (Assumption) ขึ้นมาเพื่อเป็นเงื่อนไขที่จะดำเนินการกับข้อมูลในอดีตที่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกับข้อมูลในอนาคต

เทคนิคการประมาณการ เริ่มจากการจัดการกับข้อมูลในอดีตที่ผ่านมาไปสู่การกำหนดขั้นตอนในการประมาณการ ดังต่อไปนี้

- (1) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)
- (2) การกลั่นกรองข้อมูล (Data Reduction or Condensation)
- (3) การสร้างแบบจำลอง (Model Building)
- (4) การทดสอบแบบจำลอง (Model Extrapolation)

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) เป็นขั้นตอนที่แนะนำถึงความสำคัญของการเก็บข้อมูลและต้องแน่ใจว่าข้อมูลนี้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความท้าทายที่สุดในการกระบวนการของการประมาณการ และมักจะพบว่าเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุด

ที่จะชี้ให้เห็นถึงปัญหาในการดำเนินการในขั้นตอนต่อไปหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลและปัญหาในการควบคุมคุณภาพของข้อมูล จะต้องมีการวางแผนขอขบขำเพื่อดำเนินการไว้ให้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 การกลั่นกรองข้อมูล (Data Reduction or Condensation) ขั้นตอนนี้มักจะเกิดขึ้นเนื่องจากมีข้อมูลที่จะใช้ในระบบการประมาณการมากหรือน้อยเกินไป ข้อมูลบางประเภทไม่เกี่ยวเนื่องกับปัญหาที่เราสนใจและอาจจะทำให้การประมาณการขาดความถูกต้องหรือข้อมูลอื่นอาจจะทำให้การประมาณการขาดความถูกต้องหรือข้อมูลอื่นอาจจะมีความเหมาะสม แต่ว่าเฉพาะในอดีตเท่านั้น เช่น การประมาณการยอดขายของรถเล็ก ผู้ประมาณการอาจจะใช้เฉพาะยอดขายตั้งแต่ปี 1970 เป็นต้นมา แทนที่จะใช้ข้อมูลตั้งแต่อดีตมา 50 ปี เพราะในปี 1970 มีวิกฤตการณ์น้ำมัน ซึ่งอาจส่งผลต่อการใช้รถยนต์ขนาดเล็ก เนื่องจากน้ำมันราคาสูงขึ้น ผู้บริโภคจึงหันมาใช้รถยนต์ขนาดเล็ก ประหยัดน้ำมันมากกว่า ดังนั้นการเก็บข้อมูลย้อนหลังไป 50 ปี จะทำให้ผลลัพธ์ที่ได้จากการประมาณการไม่ดีเท่ากับการใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 1970 เป็นต้นมา

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแบบจำลอง (Model Building) ขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลที่ต้องการบรรจุลงในแบบจำลองประมาณการ เพื่อให้ได้เทอมที่มีความเหมาะสมในรูปของการลดความผิดพลาดในการประมาณการ แบบจำลองง่ายๆ บางครั้ง ผู้บริหารจะนิยมใช้มากกว่าแบบจำลองที่มีความซับซ้อน เป็นที่แน่ชัดว่าการตัดสินใจจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการคัดเลือก ดังนั้นความสามารถในการตัดสินใจเลือกทางเลือกและการใช้แบบจำลองการประมาณการที่เหมาะสม จึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความชำนาญของผู้ใช้แต่ละคน

ขั้นตอนที่ 4 การทดสอบแบบจำลอง (Model Extrapolation) เมื่อได้ข้อมูลที่มีความเหมาะสมกับแบบจำลองการประมาณการแล้ว เราควรจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของกระบวนการโดยการใช้ข้อมูลที่มีอยู่จากอดีตมาทดสอบกับแบบจำลองที่กำหนดไว้ แล้วสังเกตผลที่ได้จากการทดสอบว่ามีความผิดพลาดในแง่ใด การตรวจสอบความผิดพลาดจะนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ว่ากระบวนการจัดทำประมาณการนี้มีความแม่นยำเพียงใด

จุดมุ่งหมายของการประมาณการ ก็คือจะลดระดับของความไม่แน่นอนในการตัดสินใจประเด็นนี้มีข้อสังเกตที่น่าสนใจ คือ

1. ประมาณการจะต้องถูกต้องทางเทคนิคและมีขั้นตอนจัดทำที่ถูกต้องแม่นยำ
2. กระบวนการจัดทำประมาณการและผลของการประมาณการจะต้องมีผลต่อการจัดการในแง่ที่ว่า การประมาณการจะถูกใช้ประโยชน์มากในกระบวนการตัดสินใจ

จะเห็นได้ว่า การประมาณการสามารถใช้เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร บางครั้งมีความจำเป็นในเรื่องเกี่ยวกับงบประมาณและค่าใช้จ่าย เพื่อการจัดสรรทรัพยากรภายใน

องค์กรในอนาคต การประมาณการจะมีผลสำคัญต่อการบริหารงานและการเคลื่อนย้ายทรัพยากร
ในองค์กรนั้นๆ การประมาณการซึ่งเกิดขึ้นภายในองค์กรควรจะได้รับความพึงพอใจและความ
เข้าใจจากผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อนำไปสู่หนทางของการจัดการขององค์กรที่มีคุณค่า



บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาเพื่อวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้จากภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ จะแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน

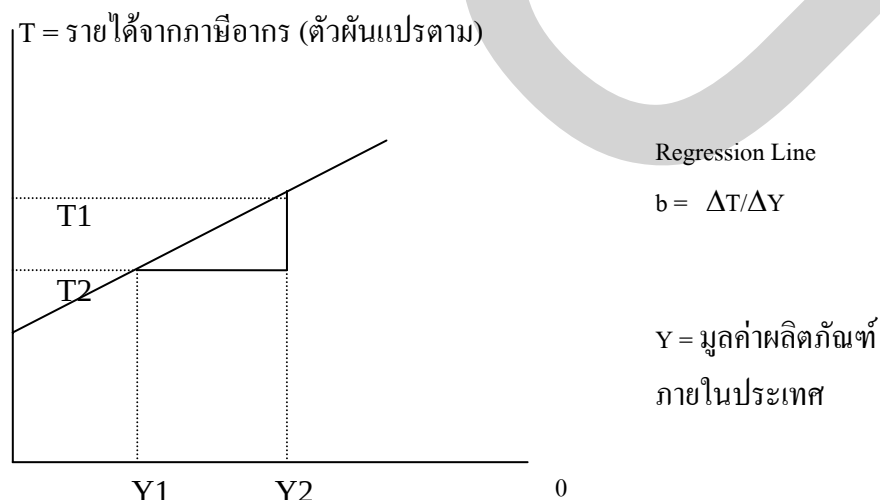
ส่วนแรก เป็นการศึกษาการประมาณการรายได้จากภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ และวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้จากภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ส่วนที่สอง ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4

4.1 การประมาณการรายได้จากภาษีสรรพสามิต

แบบจำลองที่ใช้ในการประมาณการรายได้จากภาษีอากร จะมีข้อสมมุติฐานว่า รายได้จากภาษีอากร มีความสัมพันธ์กับอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งพิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น (Gross Domestic Product : GDP) นั่นคือ ถ้าหากมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้รายได้จากภาษีอากรเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถแสดงได้ในรูปเส้นตรง



ภาพที่ 4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศกับรายได้จากภาษีอากร

โดยสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$T_i = a + b * Y_i \dots\dots\dots(1)$$

โดยที่ T_i = รายได้จากภาษีอากรในปีที่ i

Y_i = มูลค่าผลิตภัณฑ์ ภายในประเทศเบื้องต้นในปีที่ i

a และ b = ค่าคงที่

ในการคำนวณค่า a และ b จะใช้การวิเคราะห์แบบสมการถดถอย (Regression Analysis) ค่าสัมประสิทธิ์ a คือค่า intercept (เส้นตรง Regression ตัดแกนตั้ง) และค่าสัมประสิทธิ์ b คือ ค่าความลาดชันของเส้น Regression

ค่า $b = \Delta T / \Delta Y$ = อัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงของรายได้จากภาษีอากรต่อการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น (2)

$\Delta T = T_2 - T_1$ = รายได้จากภาษีอากรในปีที่ 2 – ปีที่ 1

$\Delta Y = Y_2 - Y_1$ = มูลค่าผลิตภัณฑ์ ภายในประเทศเบื้องต้นในปีที่ 2 – ปีที่ 1

แทนค่า ΔT ในค่า b

$$T_2 - T_1 = b * \Delta Y$$

กำหนดให้ n = ค่าความยืดหยุ่นของรายได้ (Income Elasticity) = $\% \Delta T / \Delta Y$

$$n = (\Delta T / T) / (\Delta Y / Y) \dots\dots\dots (3)$$

จากสมการที่ (3) $(\Delta T / T) = n * (\Delta Y / Y)$

$$(T_2 - T_1) / T_1 = n(\Delta Y / Y)$$

$$T_2 / T_1 - 1 = n(\Delta Y / Y)$$

$$T_2 = T_1 \left[1 + n * (\Delta Y / Y) \right] \dots\dots\dots (4)$$

จากสมการ (1) ใส่ Natural logarithm (log e) ทั้งสองข้างจะได้สมการ

$$\ln T = \ln a + b * \ln Y \dots\dots\dots(5)$$

ดังนั้น เมื่อ Run Regression ระหว่าง $\ln T$ กับ $\ln Y$ จะได้ค่าสัมประสิทธิ์ b ของ $\ln Y$ คือค่าความยืดหยุ่นของรายได้ (income elasticity)

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงฐานภาษีจะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ b ไม่คงที่ จึงต้องประมาณค่า b ออกเป็น 2 ช่วง ช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงภาษีอากรและช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงภาษีอากร โดยใช้ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable : D) โดยกำหนดให้ $D = 0$ ในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงภาษีอากร และ $D = 1$ ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงภาษีอากร จากสมการที่ 5 เพิ่ม ตัวแปรอิสระ Dummy และ ผลคูณระหว่าง $\ln Y$ กับ dummy เข้าไปจะได้สมการใหม่ ดังนี้

$$\ln T = k + b * \ln Y + c \text{ Dummy} + e (\ln Y * \text{Dummy}) \dots (6)$$

โดย $(\ln Y * \text{Dummy}) = \text{interactive Dummy}$ เป็นผลคูณของ $\ln Y$ กับ Dummy

$$\ln a = k$$

b ; e และ c เป็นค่าสัมประสิทธิ์

ถ้าหาก $D = 0$ แทนค่า Dummy ในสมการที่ (6)

$$\ln T = k + b * \ln Y$$

$b =$ ค่าความยืดหยุ่นของรายได้ก่อนการเปลี่ยนแปลงภาษีอากร

ถ้าหาก $D = 1$ แทนค่า Dummy ในสมการ (6)

$$\ln T = (k+c) + b + \ln Y + e * \ln Y$$

$$\ln T = (k+c) + (b+e) \ln Y$$

$(b+e)$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของ $\ln Y$ หลังจากปีที่มีการเปลี่ยนแปลงภาษีอากร

e คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของ interactive $[\ln Y * \text{Dummy}]$

ในการประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์จะอาศัยความสัมพันธ์จากแบบจำลองทางเศรษฐมิติสมการที่ 6 ในการศึกษา

$$\ln Y_i = c + b_1 \ln \text{GDP} + b_2 D_i + E_i$$

โดย $Y_i =$ รายได้ที่แท้จริงของภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์

$$= \frac{\text{รายได้ที่แท้จริงของภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์}}{\text{ดัชนีราคาผู้บริโภค}} \times 100$$

GDP = มูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) ต่อประชากร

$$= \frac{\text{GDP}}{\text{จำนวนประชากร}} \times \frac{100}{\text{ดัชนีราคาผู้บริโภค}}$$

$D_i =$ ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ซึ่งในที่นี้จะสมมุติว่าในไตรมาสที่ 1/2541 (ต.ค.2540-ธ.ค.2540) – ไตรมาสที่ 4/2547 (ก.ค.2547-ก.ย.2547) มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีอากร (เช่น ฐานภาษี หรือ อัตราภาษี)

โดยกำหนดให้

$D_1 = 1$ ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1/2543 (ค.ค.2542-ธ.ค.2542)- ไตรมาสที่ 4/2547 (ก.ค.2547-ก.ย.2547) (มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีอากร)

$D_0 = 0$ ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1/2541 (ค.ค.2540-ธ.ค.2540)- ไตรมาสที่ 4/2542 (ก.ค.2542-ก.ย.2542) (ไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีอากร)

E_t = Residual Term หรือ Error Term

ผลการวิเคราะห์

$\ln Y_2$	=	-0.690412	+ 2.393738	$\ln GDP$	+ 0.413666	D_1
t-Statistic		(-1.057596)	(8.131302)		(3.931496)	
R^2	=	0.902657		R^2	=	0.894870
D.W.	=	1.642537		F-Statistic	=	115.9123

จากสมการ แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีรถจักรยานยนต์มีผลให้รายได้ที่แท้จริงของภาษีรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้น และหากมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้รายได้ที่แท้จริงจากภาษีรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.393738 (อุปสงค์มีความยืดหยุ่นมาก elastic demand)

4.2 การคาดการณ์รายได้ภาษีสรรพสามิต (Forecasting Excise Tax Revenue)

หลังจากที่เราได้สมการที่ใช้ประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์แล้ว จะอาศัยความสัมพันธ์ในเรื่องค่าความยืดหยุ่นของรายได้ (Income Elasticity เพื่อพยากรณ์รายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์จากสมการที่ 4

$$Y_t = Y_0 (1 + \% \text{เปอร์เซ็นต์ความเปลี่ยนแปลง ของ GDP คูณค่าความยืดหยุ่นของรายได้})$$

อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นดังนี้ (อัตราการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริง)

ไตรมาสที่ 1/2548 (ต.ค.47-ธ.ค.47)	=	5.75
ไตรมาสที่ 2/2548 (ม.ค.48-มี.ค.48)	=	3.46
ไตรมาสที่ 3/2548 (เม.ย.48-มิ.ย.48)	=	4.68
ไตรมาสที่ 4/2548 (ก.ค.48-ก.ย.48)	=	5.52
ไตรมาสที่ 1/2549 (ต.ค.48-ธ.ค.48)	=	4.31
ไตรมาสที่ 2/2549 (ม.ค.49-มี.ค.49)	=	6.14
ไตรมาสที่ 3/2549 (เม.ย.49-มิ.ย.49)	=	5.06
ไตรมาสที่ 4/2549 (ก.ค.49-ก.ย.49)	=	4.68
ไตรมาสที่ 1/2550 (ต.ค.49-ธ.ค.49)	=	4.15

ผลการพยากรณ์รายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ (ค่า Elasticity = 2.393738)

$$Y_0 = 427.95 \text{ (ก.ค.47-ก.ย.47)}$$

ตารางที่ 4.1 รายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์

ไตรมาส	จำนวน
1/48	486.85
2/48	490.08
3/48	525.09
4/48	529.35
1/49	519.78
2/49	603.23
3/49	530.00
4/49	569.82
1/50	548.64

ที่มา: จากการคำนวณ

4.3 การวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ภายใต้สรรพสามิตของรถจักรยานยนต์

ในการศึกษาวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ภายใต้สรรพสามิตของรถจักรยานยนต์นั้น จะใช้แนวคิดของ (Chellian and Sinha) นักเศรษฐศาสตร์ของธนาคารโลกในการวิเคราะห์

$$\begin{aligned} \text{โดยที่ } EI &= \frac{RI}{FI} \\ RI &= \text{ดัชนีวัดประสิทธิภาพในการประมาณการรายได้ภายใต้ภาษีที่จัดเก็บได้จริง (ล้านบาท)} \\ FI &= \text{ประมาณการรายได้ภายใต้ที่คาดว่าจะเก็บได้ (ล้านบาท)} \end{aligned}$$

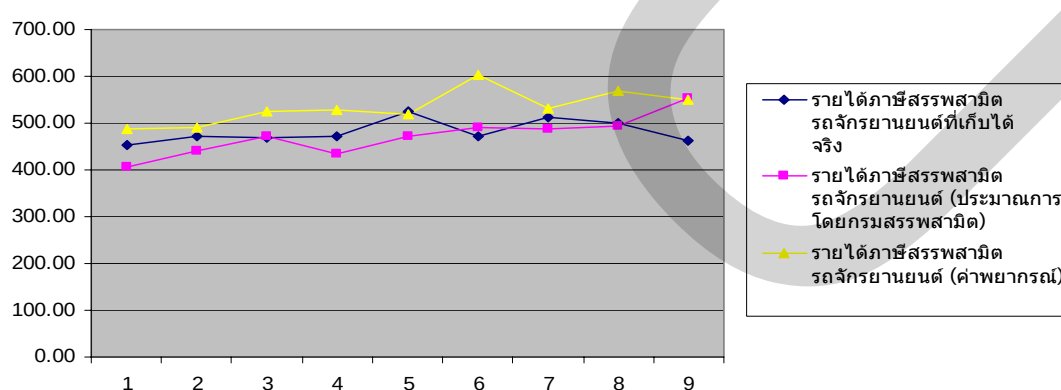
ดังผลที่แสดงในตารางที่ 4.4

ตาราง 4.2 รายได้ภายใต้สรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ ที่จัดเก็บได้จริงและที่ได้จากการประมาณ

ปีงบประมาณ	ไตรมาสที่	รายได้ภายใต้สรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ที่จัดเก็บได้จริง (RI)	รายได้ภายใต้สรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ที่ได้จากการประมาณการ(FI) โดยกรมสรรพสามิต	รายได้ภายใต้สรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ที่ได้จากการประมาณการ(FI) โดยวิธีการพยากรณ์	ดัชนีวัดประสิทธิภาพในการประมาณรายได้ (EI = RI/FI) ตัวเลขประมาณการ โดยกรมสรรพสามิต	ดัชนีวัดประสิทธิภาพในการประมาณการได้ (EI = RI/FI) ตัวเลขประมาณการ โดยวิธีการพยากรณ์
2548	1	452.59	405.63	486.85	1.12	0.93
	2	472.19	439.33	490.08	1.07	0.96
	3	467.57	471.33	525.09	0.99	0.89
	4	471.17	434.22	529.35	1.09	0.89
2549	1	525.93	472.57	519.78	1.11	1.01
	2	472.74	489.46	603.23	0.97	0.78
	3	512.42	488.09	530.00	1.05	0.97
	4	499.06	493.01	569.82	1.01	0.88
2550	1	463.04	552.33	548.64	0.83	0.84
เฉลี่ย		481.86	471.77	533.65	1.03	0.91

ผลการศึกษา พบว่า คำนีวัดประสิทธิภาพในการประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ ในช่วงไตรมาสที่1/2548 (ต.ค.2547-ธ.ค.2547) ถึง ไตรมาสที่1/2550 (ต.ค.2549-ธ.ค.2549) ค่าที่ได้จากวิธีพยากรณ์จะมีค่าดัชนีวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ เท่ากับ 0.91 ในขณะที่ค่าที่ได้จากการประมาณการ การจัดเก็บภาษีโดยกรมสรรพสามิตจะมีค่าดัชนีวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ เท่ากับ 1.03 ซึ่งใกล้เคียงกัน โดยที่รายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ที่ได้จากการพยากรณ์จะมีค่าที่สูงกว่ารายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ที่จัดเก็บได้จริง เฉลี่ยไตรมาสละ 51.79 ล้านบาท ในขณะที่รายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ที่ได้จากการประมาณการโดยกรมสรรพสามิต จะมีค่าที่ต่ำกว่ารายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ที่จัดเก็บได้จริงเฉลี่ยไตรมาสละ (10.08) ล้านบาท แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละไตรมาสเทียบกันพบว่า ค่าที่ได้จากการพยากรณ์จะให้ค่าที่ใกล้เคียงความเป็นจริงได้มากกว่า

แต่อย่างไรก็ตามค่าดัชนีวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ที่ได้จากการประมาณการโดยกรมสรรพสามิตและค่าดัชนีวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ที่ได้จากวิธีการพยากรณ์ยังอยู่ในระดับที่พอยอมรับได้เพราะค่าดัชนีวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ในเกือบทุกไตรมาสจะมีค่าเข้าใกล้ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตอยู่ในระดับที่พอจะยอมรับได้ แต่ค่าดัชนีวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ที่ได้จากวิธีการพยากรณ์จะให้ค่าที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าการประมาณการ โดยกรมสรรพสามิต



ภาพที่ 4.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ที่จัดเก็บได้จริง รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์(ประมาณการโดยกรมสรรพสามิต) และ รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์(พยากรณ์)

จากรูปภาพ จะเห็นได้ว่ารายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ที่จัดเก็บได้จริงจะอยู่ในระดับที่ต่ำกว่ารายได้ภาษีสรรพสามิตที่ได้จากการวิธีพยากรณ์ ทั้งนี้เหตุผลสำคัญที่ทำให้การจัดเก็บภาษีของกรมสรรพสามิตต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ อาจจะเนื่องมาจากการชะลอการใช้จ่ายของประชาชน ตามภาวะการชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ ส่งผลให้จัดการเก็บภาษีได้ต่ำกว่าประมาณการ

ส่วนที่สอง ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ โดย

รูปแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาจะใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติจากความสัมพันธ์ของรายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ และปัจจัยต่างๆที่กำหนดรายได้ภาษีสามารถเขียนเป็นสมการดังนี้

$$\begin{aligned} TR &= f(GDP, P, N) \\ TR &= a_1 + a_2 GDP + a_3 N + a_4 P \dots \dots \dots (1) \end{aligned}$$

TR	=	รายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ (ล้านบาท)
GDP	=	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (ล้านบาท) ณ ราคาปีฐาน 2538
P	=	ราคาน้ำมันเบนซิน 91 (บาท)
N	=	ปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ในแต่ละไตรมาส

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์

จากสมการที่ 1. ค่า Durbin-Watson Statistics เท่ากับ 1.218384 แสดงว่ามีปัญหาอัตโนมัติสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (autocorrelation) จึงแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยวิธี Second – Order Autoregression Correlation หรือ AR(2) ด้วยการ Lag ไป 2 ช่วงเวลา จะได้ค่าสถิติใหม่ดังนี้

TR	=	-70770.56 + 185.5135 GDP + 10.21128 N -1836.875P
t-Statistic	=	(-7.629381) (10.90224) (1.715567) (-8.892230)
R ²	=	0.951664 R ² = 0.945219
D.W.	=	1.783447 F-Statistic = 147.6629

จากสมการ แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์อย่างมีนัยสำคัญ คือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ และระดับราคาน้ำมัน นั่นคือ

เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย จะทำให้รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์เปลี่ยนแปลงไป 185.5135 หน่วยในทิศทางเดียวกัน โดยเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ก็จะเพิ่มขึ้น และเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศลดลง รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ก็จะลดลงตามไปด้วย

เมื่อปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วยจะทำให้รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์เปลี่ยนแปลงไป 10.21128 หน่วยในทิศทางเดียวกัน โดยเมื่อปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้น รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ก็จะเพิ่มขึ้น และเมื่อปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ลดลง รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ก็จะลดลงตามไปด้วย

และเมื่อราคาน้ำมันเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย จะทำให้รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์เปลี่ยนแปลงไป 1836.875 หน่วย ในทิศทางตรงกันข้ามกัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากระดับราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้นส่งผลทางจิตวิทยาให้คนรู้สึกว่าคุณเองต้องมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น จึงจะลองการซื้อรถจักรยานยนต์ออกไป ส่งผลให้รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ลดลงตามไปด้วย ในทางกลับกันถ้าเมื่อราคาน้ำมันลดลง รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ก็จะเพิ่มขึ้นด้วยเหตุผลเดียวกัน

โดยรวมแล้วการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ประมาณ 95.17 %

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาโครงสร้างรายได้ภาษีสรรพสามิตในช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน ตั้งแต่ 2530-2540 พบว่าในช่วงก่อนปี 2535 รายได้ส่วนใหญ่จะมาจากภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ ภาษีสุรา และภาษียาสูบ แต่หลังจากปี 2535 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการจัดเก็บภาษียรถยนต์ ภาษีเครื่อง ไฟฟ้า ภาษีแก้วและเครื่องแก้ว ภาษีเรือ ภาษีเครื่องหอม และภาษีสนามม้า รายได้ส่วนใหญ่ของ กรมสรรพสามิตจะมาจากภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ ภาษียรถยนต์ ภาษียาสูบ ภาษีสุรา ภาษีเบียร์ และภาษีเครื่องดื่ม ตามลำดับ

แต่หลังเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน ในช่วงปี 2540, ปี 2541 และปี 2546 กรม สรรพสามิตได้มีการเพิ่มการจัดเก็บภาษี สินค้าและบริการบางอย่าง ซึ่งประกอบไปด้วย ภาษี รถจักรยานยนต์ ภาษีแบตเตอรี่ ภาษีหินอ่อนและหินแกรนิต ภาษีสนามกอล์ฟ ภาษีในศัลยกรรม และคิสโก้เชค ภาษีสถานอาบน้ำ ภาษีกิจการโทรคมนาคม โดยที่รายได้ภาษีกิจการโทรคมนาคม และรายได้ภาษียรถยนต์จะมีอัตราการจัดเก็บที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

ปัจจุบัน กรมสรรพสามิตมีการจัดเก็บภาษีทั้งสิ้น 23 รายการ โดยที่โครงสร้างรายได้ จากภาษีส่วนใหญ่ของกรมสรรพสามิต ยังคงมาจากภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ ภาษียรถยนต์ ภาษี ยาสูบ ภาษีสุรา ภาษีเบียร์ ภาษีกิจการโทรคมนาคม ภาษีเครื่องดื่ม ภาษีเครื่องใช้ไฟฟ้า ภาษี รถจักรยานยนต์ และภาษีแบตเตอรี่ เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ของรายได้รวมในแต่ละปี แต่ อย่างไรก็ตามเนื่องการสนับสนุนอย่างจริงจังของภาครัฐที่ต้องการให้ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ ของเอเชีย (Detroit of Asia) ส่งผลให้อุตสาหกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในประเทศเติบโต ขึ้นเรื่อยมาและตลาดในประเทศของรถยนต์และรถจักรยานยนต์ก็ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วง ครั้งปีแรก 2550 (ม.ค.-มิ.ย.) ปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ของประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 836,965 คัน

โดยที่ Honda เป็นยังคงเป็นผู้ครองส่วนแบ่งตลาดสูงสุด เนื่องจากบริษัทสามารถสร้าง แปรนด์ในเรื่องคุณภาพที่เด่นกว่าคู่แข่งอื่นได้สำเร็จ ประกอบกับบริษัทมีระบบการผลิต

การตลาด การจัดจำหน่าย และศูนย์บริการที่ครอบคลุมทั่วประเทศ ทำให้สามารถรักษาการเป็นผู้นำตลาดได้ รองลงมาก็จะเป็น YAMAHA, SUZUKI และยี่ห้ออื่น ๆ ตามลำดับซึ่งเมื่อมีการจำหน่ายรถจักรยานยนต์เพิ่มมากขึ้นก็แสดงให้เห็นถึงการบริโภคเพิ่มมากขึ้นในส่วนของการใช้รถจักรยานยนต์ซึ่งส่งผลให้เห็นถึงความจำเป็นในการใช้รถจักรยานยนต์ในการสัญจรไปมา โดยเมื่อศึกษาลงไปแล้วจะพบว่าประชากรส่วนใหญ่ที่ใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะนั้นจะเป็นประชากรในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มคนงานในชนบทที่ห่างไกลจากระบบการคมนาคมที่ดี จึงจำเป็นต้องพึ่งพาการสัญจรโดยรถจักรยานยนต์ดังนั้นเมื่อมีผู้ใช้มากภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บได้จากรถจักรยานยนต์ก็เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน โดยหากเทียบอัตราการขยายตัวของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและรถจักรยานยนต์มีอัตราการขยายตัวเป็นอันดับ 2 รองจากรถยนต์โดยมีอัตราการขยายตัวเป็นร้อยละ 26.95

สำหรับในส่วนการประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์เพื่อวัดประสิทธิภาพการประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ จะอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาษีอากร กับอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งพิจารณาจากมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น (Gross Domestic Product : GDP) กล่าวคือ ถ้าหากมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้รายได้จากภาษีอากรเพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยในการศึกษาจะเริ่มจากการสร้างแบบจำลองเพื่อใช้พยากรณ์รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาจะเป็นแบบ log linear regression และกำหนดให้รายได้ที่แท้จริงของภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์ ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศที่แท้จริงต่อประชากร และผลการเปลี่ยนแปลงทางฐานภาษี ซึ่งหลังจากที่ได้สมการที่ใช้พยากรณ์รายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์แล้วจะทำการพยากรณ์โดยจะใช้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ถูกคาดไว้โดยหน่วยงานต่าง ๆ เป็นตัวพยากรณ์ แต่การศึกษาในที่นี้เพื่อจะให้ค่าที่ได้จากการพยากรณ์ใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุดจึงใช้อัตราการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริงในช่วงเวลานั้นเป็นตัวพยากรณ์ และหลังจากนั้นจะทำการวัดประสิทธิภาพการประมาณการภาษีรถจักรยานยนต์ด้วยวิธีของ(Chellian and Sinha) ผลที่ได้จากการพยากรณ์พบว่ารายได้ภาษีสรรพสามิตรถจักรยานยนต์ที่ได้จากจากวิธีการพยากรณ์จะสูงกว่ารายได้ที่กรมสรรพสามิตที่จัดเก็บได้จริงในเกือบทุกไตรมาส ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการชะลอการใช้จ่ายของประชาชน ตามการชะลอตัวของภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ ส่งผลให้การจัดเก็บภาษีได้ต่ำกว่าประมาณ แต่ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากตัวดัชนีวัดประสิทธิภาพในการประมาณการ พบว่าค่าดัชนีที่ได้จากการประมาณการโดยกรมสรรพสามิตและค่าดัชนีที่ได้จากวิธีการพยากรณ์ยังคงอยู่ในระดับที่พอยอมรับได้เพราะค่าดัชนีในเกือบทุกไตรมาสจะมีค่าเข้าใกล้ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิตอยู่ในระดับที่พอจะยอมรับได้ แต่ค่าดัชนีที่ได้จากวิธีการพยากรณ์จะให้ค่าที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าการประมาณการ โดยกรมสรรพสามิต

การศึกษาในส่วนของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์พบว่าปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์อย่างมีนัยสำคัญ คือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ และราคาน้ำมัน โดยที่การเปลี่ยนแปลงของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และปริมาณการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ จะทำให้รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนราคาน้ำมันที่เปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้รายได้ภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามกัน

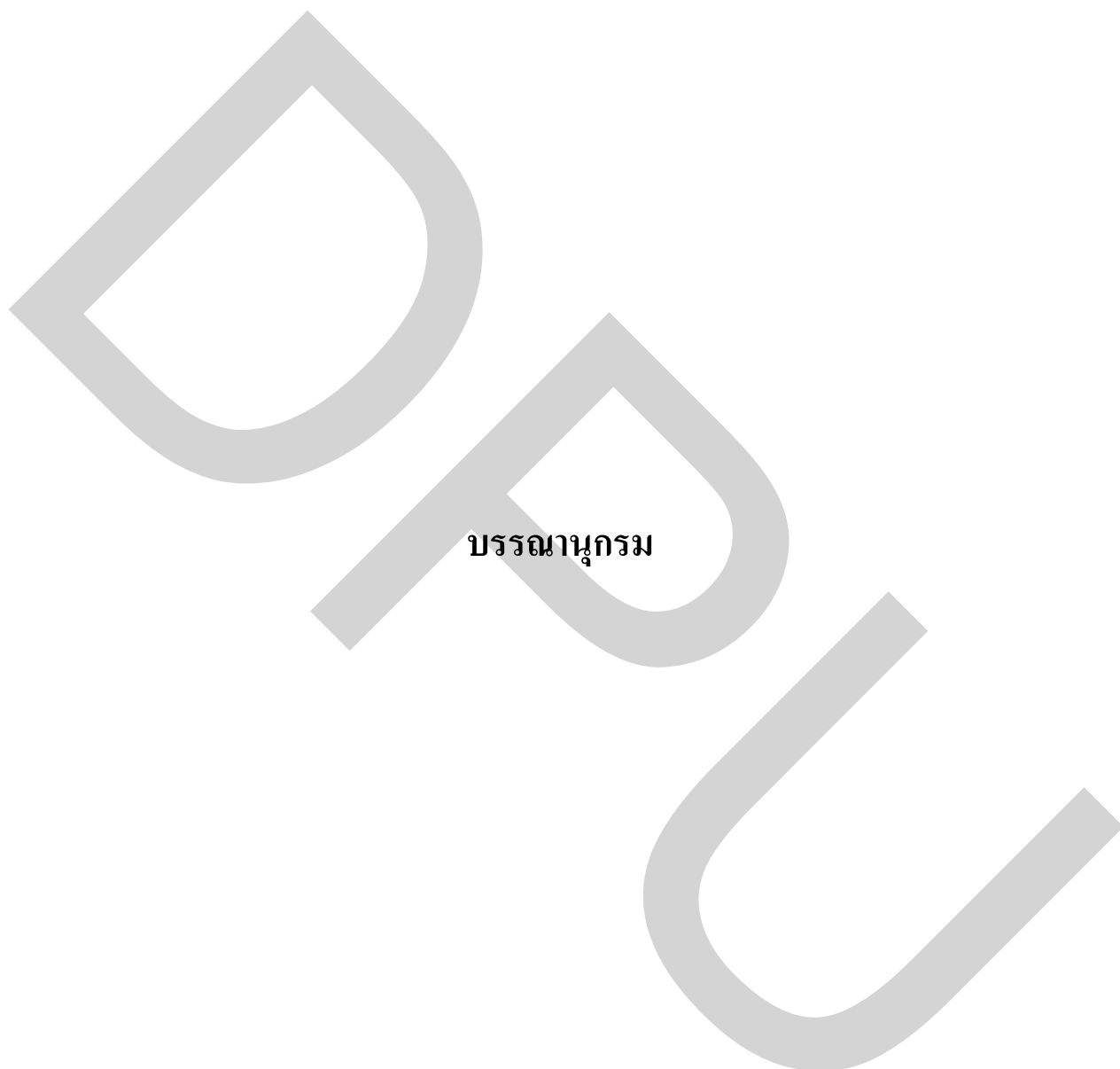
5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ของกรมสรรพสามิตควรที่จะกำหนดค่ามาตรฐานที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นฐานในการคำนวณภาษี
2. อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ใช้ในการพยากรณ์รายได้ ควรเปรียบเทียบกันหลาย ๆ หน่วยงานและเลือกใช้อัตราที่ใกล้เคียงกัน และตัวรายได้ในปีฐานที่ใช้ในการประมาณควรปรับเปลี่ยนตามรายได้ที่สามารถจัดเก็บได้จริง ณ ช่วงเวลานั้น ๆ
3. ส่งเสริมการพัฒนาข้อมูลด้านการจัดเก็บภาษีให้ต่อเนื่อง และพัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัยเพื่อประโยชน์ต่อผู้ทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษีทุกประเภท
4. ผลกระทบของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์อาจทำให้เกิดความไม่เหมาะสมในการและเป็นธรรมต่อผู้ใช้รถจักรยานยนต์เนื่องจากเป็นที่ทราบว่าคุณใช้รถจักรยานยนต์ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้น้อยและเป็นประชาชนที่อยู่ในต่างจังหวัดและพื้นที่ห่างไกลซึ่งระบบการคมนาคมที่ดีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้รถจักรยานยนต์ในการสัญจรไปมาการเก็บภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์นั้นอาจก่อให้เกิดการระคายบุคคลกลุ่มดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นทำให้ไม่สามารถเข้าถึงการเป็นเจ้าของรถจักรยานยนต์ได้ทั้งที่เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในเรื่องของการเดินทางในชีวิตประจำวัน
5. อัตราภาษีในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากรถจักรยานยนต์นั้นควรแยกออกเป็น 2 ส่วนคือจักรยานยนต์ที่เป็นประเภทที่จำเป็นต่อการเดินทาง และประเภทฟุ่มเฟือย โดยอาจกำหนดจาก ซี.ซี. ของเครื่องยนต์ อาทิเช่น เครื่องยนต์ 4 สูบ เก็บภาษีในอัตราที่สูงกว่า 1 สูบ เพราะ 4 สูบ นั้นเกินความจำเป็นต่อการใช้งาน ทำลายมลภาวะมากกว่า และเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย เป็นต้น
6. การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตนั้นวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บตามหลักการจัดเก็บภาษีนั่นเพื่อจำกัดและควบคุมปริมาณการบริโภคสิ่งที่เป็นภัยต่อสุขภาพภาพของประชาชนในประเทศนั้นๆ โดยรวม ควบคุมสินค้าบางประเภทที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสังคมโดยรวม ชดเชยรายได้ภาษีที่ลดลงจากการจัดเก็บภาษีสุภาษิตจากการนำเข้าที่น้อยลงเนื่องจากรัฐสนับสนุนให้มีการผลิต

ภายในประเทศดังนั้นในการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทจึงควรเล็งเห็นผลกระทบและหลักความถูกต้องในการจัดเก็บภาษีความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค อาทิเช่น รถจักรยานยนต์ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนในชนบท ชนชั้นแรงงาน ซึ่งควรออกระเบียบการจัดเก็บที่เป็นธรรมกว่านี้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่จะศึกษาในครั้งต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องข้อมูล โดยเฉพาะในส่วนของการรายได้ภาษีสรรพสามิตของรถจักรยานยนต์ ที่เริ่มมีการจัดเก็บในช่วงตุลาคม 2540 ทำให้ข้อมูลที่น่ามาสร้างแบบจำลองเพื่อพยากรณ์รายได้มีข้อมูลที่จะสร้างแบบจำลองเพียงไม่กี่ปี ทำให้แบบจำลองที่ใช้ในการพยากรณ์ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เพื่อให้การประมาณการค่าแบบจำลองดีขึ้นผู้ที่ทำวิจัยต่อไปควรพยายามใช้ตัวเลขรายเดือนหรือรายไตรมาส และเปรียบเทียบกับผลจากการศึกษานี้



พรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

บทความ

กรมสรรพสามิต. 2540-2544. สถิติรายได้กรมสรรพสามิต. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สารสนเทศ กรมสรรพสามิต.

_____. 2541-2546. ข้อมูลสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สารสนเทศ กรมสรรพสามิต.

_____. 2541-2549. ข้อมูลสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สารสนเทศ กรมสรรพสามิต.

ชนินทร์ วะสันนท์.(2531). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการหารายได้ของประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2504-2529. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชมเพลิน จันทรเรืองเพ็ญ และรัตนา สายคณิต.(2524). โครงสร้างภาษีของไทยและผลที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยการค้ากึ่งสมโภชจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุทธพล สิงห์อำไพ.2527.รายได้รัฐบาล:ลักษณะปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง.รายงานเศรษฐกิจรายเดือน,24(กันยายน): 37-53.

รายงานประจำปี 2549, 2548 บริษัท SP SUZUKI จำกัด (มหาชน)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2546.รายได้ประชาชาติของประเทศไทย.กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

วิทยานิพนธ์

จิรพล โปษุคคะดี.(2520).ระบบภาษีอากรในประเทศไทย.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชาญ อ่อนน้อม.(2543). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พยอม ทองสุริยาพงษ์.(2538). แบบจำลองรายได้ภาษีอากรภายในประเทศช่วงปี พ.ศ. 2519-2535.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

ศิริไล ชยางกูร.(2538). ภาษีเงินได้ที่มีผลต่อรายได้รวมของรัฐบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุพมา ศรีคราม.(2541). การศึกษาประสิทธิภาพการจัดหารายได้และปัจจัยกำหนดรายได้ภาษีบุหรี่ยา
สูบของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์.กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อภิรัตน์ คำมี.(2546). การศึกษาประสิทธิภาพการจัดหารายได้และปัจจัยกำหนดรายได้ภาษีสรรพสามิต
สถานบริการสนามกอล์ฟของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สารสนเทศสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สุรัชย์ ประมวลเจริญกิจ, (2546). ปีนี้เน้นกลยุทธ์เชิงรุก สิ้นปีเปิดตัวรถรุ่นใหม่ ตั้งเป้าเพิ่มส่วนแบ่งตลาด 20% ในอนาคต. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2549, จาก

http://www.kimeng.co.th/research_info/company_focus/vehicles/030320_spsu.asp

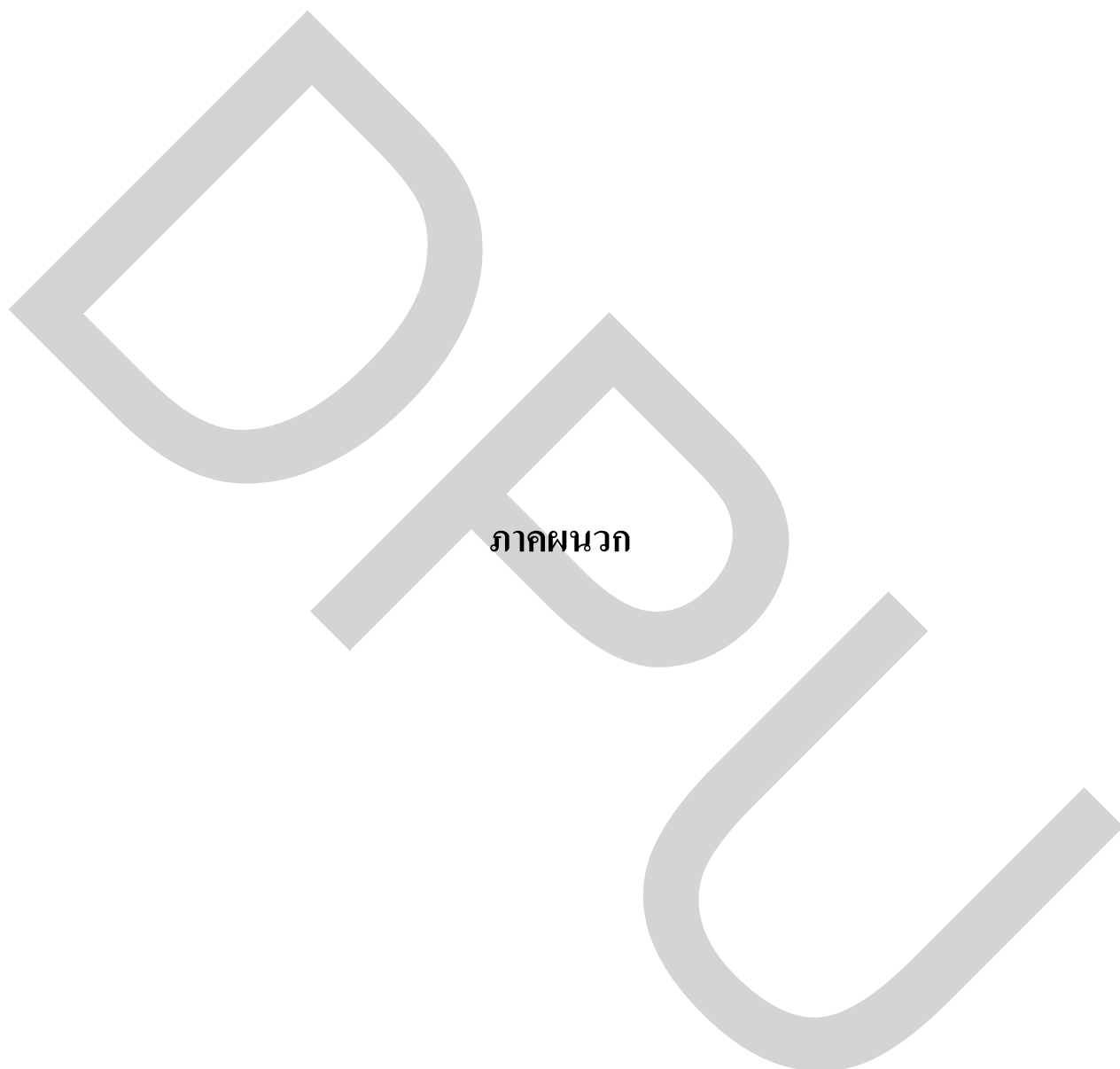
ภาษาอังกฤษ

Books

Mansfield, C.Y. 1972. **Elasticity and Buoyancy of Tax System: A Method Applied to Paraguay**. IMF staff Papers (July): 425-433.

Musgrave, R.A. 1969. **Fiscal System**. London: Yale University Press.

Musgrave, R.A. 1969. **The Theory of Public Finance**. Tokyo: McGrawHill, Kogakusha.



ภาคผนวก

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

1. น้ำมันและผลิตภัณฑ์

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรม
- ผู้นำเข้า

หน้าที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

การจดทะเบียน

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต ภายใน 30 วัน ก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า

ความรับผิดในการเสียภาษี

- ความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีเกิดในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน
- ความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในกรณีความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม

กำหนดเวลาขึ้นแบบและชำระภาษี

ขึ้นแบบรายการภาษีและชำระภาษีภายใน 10 วัน นับแต่วันที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน

สถานที่ขึ้นแบบรายการและชำระภาษี

- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตกรุงเทพฯ ให้ชำระภาษีที่ กรมสรรพสามิต
- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตจังหวัดอื่น ให้ชำระภาษีที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ สำนักงานสรรพสามิตที่สาขา
- ถ้ามีหลายแห่งยื่นคำร้องต่ออธิบดีโดยขึ้นแบบรายการภาษีรวม

การแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมต้องแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรมก่อนวันที่เริ่มจำหน่าย หรือก่อนวันที่เปลี่ยนแปลงราคาไม่น้อยกว่า 7 วัน

การคำนวณภาษี/ฐานภาษี

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามอัตราที่กำหนด โดยคำนวณภาษีสรรพสามิต ได้ดังนี้

1) กรณีอัตราภาษีตามปริมาณ

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \text{ปริมาณสินค้า} \times \text{อัตราภาษี}$$

2) กรณีอัตราภาษีตามมูลค่า

$$\begin{aligned} \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\ &= (\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} + \text{ภาษีสรรพสามิต} + \\ &\quad \text{ภาษีเพื่อมหาดไทย}) \times \text{อัตราภาษี} \\ &= \frac{\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})} \end{aligned}$$

3) หากระบุอัตราภาษีทั้งตามปริมาณและตามมูลค่าให้คำนวณค่าภาษี

สรรพสามิตทั้ง 2 อัตรา ก่อน และให้ใช้อัตราที่คิดได้สูงกว่า

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้าผลิตในประเทศ

น้ำมันเบนซิน ไร้สารตะกั่ว จำนวน 30,000 ลิตร ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม (รวมภาษีสรรพสามิตและภาษีเพื่อกระทรวงมหาดไทย) ราคาลิตรละ 8.50 บาท อัตราภาษีสรรพสามิตตามปริมาณ ลิตรละ 3.685 บาท

วิธีการคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{ภาษีสรรพสามิตตามปริมาณ} &= \text{ปริมาณ} \times \text{ภาษีสรรพสามิต} \\ &= 30,000 \times 3.685 \\ &= 110,550.00 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ภาษีสรรพสามิตตามมูลค่า} &= \text{ปริมาณ} \times \text{ภาษีสรรพสามิต} \\ &= 30,000 \times 8.50 \times 42/100 \\ &= 107,100.00 \text{ บาท} \end{aligned}$$

เพราะฉะนั้นจะต้องชำระภาษีสรรพสามิต = 110,550.00 บาท

พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย 10% ของค่าภาษี = 11,055.00 บาท

รวมต้องชำระภาษี = 121,605.00 บาท

หมายเหตุ : ปัจจุบันจัดเก็บภาษีน้ำมันเบนซินตามปริมาณเพียงอย่างเดียว

การลดหย่อนภาษี

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีสิทธิขอลดหย่อนภาษีสำหรับสินค้าที่ผลิตจากสินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้ว โดยสามารถนำจำนวนเงินภาษีได้เสียไว้แล้วสำหรับสินค้า ที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบหรือ ส่วนประกอบในการผลิตสินค้ามาหักออกจากจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียภาษี สำหรับสินค้านั้น ทั้งนี้ให้ ยื่นคำร้อง และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ที่อธิบดีกำหนด

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักรหรือนำเข้าไปในเขตปลอดอากร
2. สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับสิทธิตามข้อผูกพัน หรือตามกฎหมายระหว่าง ประเทศ
3. ผู้เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีหรือเสียเกินกว่าที่ควรเสีย มีสิทธิขอคืน ภาษีได้ตามม.107
4. น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่เดิมในอากาศยาน หรือเรือที่มีขนาดเกินกว่า 500 ตันกรอสส์และเดินออกไปยังต่างประเทศ
5. น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบในโรงอุตสาหกรรมหรือ นำไปใช้ในขบวนการผลิตภายในโรงอุตสาหกรรมน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน
6. สินค้าที่บริจาคเป็นสาธารณประโยชน์แก่ส่วนราชการ หรือ บริจาคเป็นสาธารณกุศลแก่ประชาชนโดยผ่านส่วนราชการ
7. สินค้าที่เสียหายหรือเสื่อมคุณภาพจนไม่สามารถใช้การไม่ได้ มีสิทธิได้รับคืน ภาษีที่ได้เสียไว้แล้ว

หน้าที่ผู้นำเข้า

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี

เกิดขึ้นในเวลาเดียวกับความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากร (เว้นแต่ กรณี สินค้าเก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นในเวลานำ สินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน)

กำหนดเวลายื่นแบบชำระภาษี

ผู้นำเข้าต้องยื่นแบบรายการภาษี พร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่ยื่นแบบให้ ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี ผู้นำเข้ายื่นแบบและชำระภาษีที่กรม ศุลกากร หรือด่านศุลกากร

การคำนวณภาษี / ฐานภาษี

ผู้นำเข้ามีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่า ในอัตราภาษีตามบัญชีแนบท้ายโดยให้ถือมูลค่าคือ ราคา C.I.F. ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้าค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนและค่าธรรมเนียมอื่น ตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาแต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

ภาษีสรรพสามิต

$$= \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีค่าธรรมเนียมอื่นไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม}) \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}$$

2. ภาษีรถยนต์

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรม
- ผู้นำเข้า
- ผู้ดัดแปลง

หน้าที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

การจดทะเบียน

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต ภายใน 30 วัน ก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า

ความรับผิดในการเสียภาษี

- ความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีเกิดในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน
- ความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม

กำหนดเวลาขึ้นแบบและชำระภาษี

- ขึ้นแบบชำระภาษีก่อนความรับผิดเกิดขึ้นหรืออาจขอชำระภาษีภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยมีหลักประกันได้ หรือเมื่อความรับผิดในการเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

ให้ยื่นแบบชำระภาษีภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าที่ตนได้

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตกรุงเทพ ให้ชำระภาษีที่ กรมสรรพสามิต โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตจังหวัดอื่น ให้ชำระภาษีที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ สำนักงานสรรพสามิตที่สาขา

- ถ้ามีหลายแห่งยื่นคำร้องต่ออธิบดีโดยยื่นแบบรายการภาษีรวม

การแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ต้องแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม ก่อนวันที่เริ่มจำหน่าย หรือก่อนวันที่เปลี่ยนแปลงราคาไม่น้อยกว่า 7 วัน

การคำนวณภาษี/ฐานภาษี

ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามอัตราที่ระบุในข้อ 3 โดยคำนวณภาษีสรรพสามิต ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= (\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} + \text{ภาษี สส} + \text{ภาษีเพื่อมหาดไทย}) \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= \text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} \times \text{อัตราภาษี} \\
 &\quad \underline{\hspace{10em}} \\
 &\quad 1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})
 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้าผลิตในประเทศ

ผู้ประกอบการรถยนต์ ผลิตรถยนต์นั่ง 1 คัน ขนาดความจุกระบอกสูบ 2,800 ซี.ซี. ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม(รวมภาษีสรรพสามิตและภาษีเพื่อกระทรวงมหาดไทย) คันละ 900,000 บาท อัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 40

วิธีการคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= (900,000) \times 40/100 \\
 &= 360,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต	=	360,000 บาท
พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 10 ของค่าภาษี	=	36,000 บาท
รวมต้องชำระ	=	396,000 บาท

การลดหย่อนภาษี

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีสิทธิขอลดหย่อนภาษีสำหรับสินค้าที่ผลิตจากสินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้ว โดยสามารถนำจำนวนเงินภาษีได้เสียไว้แล้ว สำหรับสินค้าที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้ามาหักออกจากจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียภาษีสำหรับสินค้านั้น ทั้งนี้ให้ยื่นคำร้องและปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ที่อธิบดีกำหนด

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร
2. สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับสิทธิตามข้อผูกพัน หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ
3. เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีหรือเสียเกินกว่าที่ควรเสีย มีสิทธิขอคืนภาษีได้ตาม ม.107

หน้าที่ผู้นำเข้า

ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี

เกิดขึ้นในเวลาเดียวกับความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากร (เว้นแต่ กรณีสินค้าเก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ให้ถือว่าความรับผิดชอบเกิดขึ้นในเวลานำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน)

กำหนดเวลายื่นแบบชำระภาษี

ผู้นำเข้าต้องยื่นแบบรายการภาษี พร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่ยื่นแบบรายการสินค้า ให้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

ผู้นำเข้ายื่นแบบและชำระภาษีที่กรมศุลกากร หรือด่านศุลกากร

การคำนวณภาษี / ฐานภาษี

ผู้นำเข้ามีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่าในอัตราภาษีตามบัญชีแนบท้ายโดยให้ถือมูลค่า คือ ราคา C.I.F. ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้าค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม

การ ลงทุนและค่าธรรมเนียมอื่นตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาแต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \frac{(\text{C.I.F.} + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีค่าธรรมเนียมอื่นไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม}) \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

บริษัทผู้นำเข้ารายหนึ่ง นำเข้ารถยนต์นั่ง ชนิดสี่ประตูขับเคลื่อนจำนวน 1 คัน ขนาดความจุตรงยอสดูบ 3,400 ซีซี 198 แรงม้า (1-10) ราคา ซี.ไอ.เอฟ 607,914.42 บาท (คือ ราคาสินค้า + ค่าขนส่ง + ค่าประกันภัย) อากรขาเข้า 486,331.54 บาท และ อัตราภาษีสรรพสามิต ตามมูลค่าร้อยละ 50

วิธีคำนวณภาษี

สูตร

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \frac{(\text{C.I.F.} + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีอื่นไม่รวม VAT}) \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \frac{(607,914.42 + 486,331.54) \times 50/100}{1 - (1.1 \times 50/100)} \\ &= \frac{547,122.98}{0.45} \end{aligned}$$

$$\text{จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต} = 1,215,828 \text{ บาท}$$

$$\text{พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อมหาดไทย 10% ของค่าภาษี} = 121,582.80 \text{ บาท}$$

$$\text{รวมต้องชำระภาษีสรรพสามิตและภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย} = 1,337,410.8 \text{ บาท}$$

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้านำเข้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตให้ได้รับการยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตรา ศุลกากร โดยถือตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตรา ศุลกากร
2. สินค้าที่นำเข้าซึ่งได้เสียภาษีแล้ว และหากส่งกลับออกไป ให้คืนภาษีแก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และในอัตราเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วย ศุลกากร
3. สินค้าที่นำเข้าที่ได้เสียภาษีแล้ว เมื่อส่งออกนอกราชอาณาจักรมีสิทธิได้รับการคืนภาษีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

3. ยาสูบ

คำนิยาม

ชนิดยาสูบ

1. ยาเส้น หมายความว่า ใบยาหรือยาอัด ซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและแห้งแล้ว
2. ยาสูบ หมายความว่า บุหรี่ซิการ์เรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้นปรุงและให้ รวมตลอดถึง ยาเคี้ยวด้วย
 - บุหรี่ซิการ์เรต หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมิใบยาแห้ง หรือยาอัดเจือปนหรือไม่ซึ่งมวนด้วย กระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษ หรือใบยาแห้งหรือยาอัด
 - บุหรี่ซิการ์ หมายความว่า ใบยาแห้ง หรือยาอัด ซึ่งมวนด้วยใบยาแห้งหรือยาอัด
 - บุหรี่อื่น หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ซึ่งมวนด้วยใบตอง กลีบบัว กาบหมาก ใบมะกา ใบจาก หรือวัตถุอื่นที่มีใช้กระดาษ หรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษและที่มีใช้ ใบยาแห้งหรือยาอัด
 - ยาเส้นปรุง หมายความว่า ใบยาซึ่งมิใช่ ใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมืองหรือยาอัด ซึ่ง ได้หั่นเป็นเส้น และปรุงหรือปนด้วยวัตถุ อื่นนอกจากน้ำ
 - ยาเคี้ยว หมายความว่า ส่วนใดส่วนหนึ่ง ของใบยาแห้ง นอกจากใบยาแห้งพันธุ์ ยาสูบพื้นเมืองซึ่งได้ปรุงหรือปนด้วย วัตถุอื่นนอกจากน้ำเพื่ออมหรือเคี้ยว

ทำไมต้องเก็บภาษียาสูบ

เนื่องจากภาษียาสูบ เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาลเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ แต่สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เป็นมาตรการด้านภาษีเพื่อควบคุมการบริโภค ดังนั้นภาษียาสูบจึงเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริโภคสิ่งที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพรายได้จากภาษียาสูบ รัฐบาลจะนำไปชดเชยเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพผู้เจ็บป่วยหรือได้รับพิษภัย จากการสูบบุหรี่รวมทั้งรัฐจะต้องสร้างสถาน

อนามัย โรงพยาบาล ซื้อเครื่องมือทางการแพทย์ตลอดจนยารักษาโรค เพื่อรองรับผู้ป่วยที่เพิ่มขึ้น จึงถือว่าภาษียาสูบมีส่วนส่งเสริมและพัฒนาสังคมด้วยการควบคุมการผลิตและจำหน่าย เพื่อจำกัดการบริโภคจากการที่รัฐบาลมีนโยบายปรับอัตราภาษีและราคาบุหรี่ให้สูงขึ้นทุกระยะตามสภาพเศรษฐกิจ มีผลทำให้ราคาบุหรี่เพิ่มสูงขึ้น การซื้อบุหรี่มาสูบจะลดลงโดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้น้อยหรือกลุ่มที่ไม่สามารถหารายได้เอง โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนของชาติ

วิธีคำนวณภาษียาสูบ

1. ยาสูบที่ทำในราชอาณาจักร

$$\text{ภาษียาสูบ} = \frac{(\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรมยาสูบ} \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}$$

2. ยาสูบที่นำเข้ามาในประเทศ

$$\text{ภาษียาสูบ} = \frac{(\text{ราคา C.I.F.} + \text{อากรขาเข้า} + \text{ค่าธรรมเนียมพิเศษ} + \text{ภาษีและค่าธรรมเนียมอื่น} \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}$$

4. สุรา

คำนิยาม

ชนิดสุรา

- สุราแช่ หมายความว่า สุราที่ยังไม่ได้กลั่น และให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้วแต่ยังมีแรงแอลกอฮอล์ ไม่เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย เช่น เบียร์และไวน์
- เบียร์ คือ สุราแช่ที่ทำจากข้าวมอลต์ ดอกฮอปและข้าว
- ไวน์ คือ สุราที่ทำจากองุ่น แบ่งเป็นสองพวกคือ ทำจากองุ่นเขียวและทำจากองุ่นแดงแต่ชนิดย่อย ๆ มีจำนวนมากมายโดยมากมักเรียกชื่อตามเมืองที่ทำชนิดอื่น ๆ
- สุรากลั่น หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้วแต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย เช่น วิสกี้ บรั่นดี รัม วอดก้า ยินลิเคียว เป็นต้น
- สุราขาว คือ สุรากลั่นที่ปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งผสมปรุงแต่งมีแรงแอลกอฮอล์ที่ต่ำกว่าแปดสิบดีกรี
- สุราผสม (เซียงซุน หงส์ทอง แสงทิพย์) คือ สุรากลั่นที่ใช้สุราขาวหรือสุราสามทับมาปรุงแต่งมีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่าแปดสิบดีกรี

- สุราปรุงพิเศษ (แม่โขง) คือ สุรากลั่นที่ใช้สุราสามทับมาปรุงแต่งมีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่าแปดสิบดีกรี

สุราพิเศษ

- สุราวิสกี้ คือ สุราที่กลั่นจากธัญพืช เช่น ข้าวมอลต์ ข้าว ข้าวโพด มาปรุงแต่งมีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่าแปดสิบดีกรี

- สุราบร่นดี คือ สุราที่กลั่นจากไวน์องุ่น

- สุรากลั่นอย่างอื่น เช่น รัม คือ สุราที่กลั่นจากน้ำตาล กากน้ำตาล

- สุราสามทับ คือ สุรากลั่นที่มีแรงแอลกอฮอล์ตั้งแต่แปดสิบดีกรีขึ้นไป

- ที่นำไปใช้ในอุตสาหกรรมหรือที่นำไป ทำการแปลงสภาพ ทั้งนี้ตามวิธีการ ที่อธิบดี

กำหนด

- ที่นำไปใช้ในการแพทย์ เกษษกรรม วิทยาศาสตร์ หรือนำไปผสมกับน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง ทั้งนี้ตามวิธีที่อธิบดีกำหนด

5. เครื่องดื่ม

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

- ผู้นำเข้า

หน้าที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

การจดทะเบียน

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต ภายใน 30 วัน ก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า

ความรับผิดในการเสียภาษี

- ความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีเกิดในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงงาน อุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน

- ความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการ เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีความรับผิดการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เกิดขึ้นก่อนนำ สินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม

กำหนดเวลาขึ้นแบบและชำระภาษี

กรณีเครื่องขายเครื่องดื่ม

- ยื่นแบบชำระภาษีก่อนความรับผิดเกิดขึ้นหรืออาจขอชำระภาษีภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บน โดยมีหลักประกันได้ หรือ

- เมื่อความรับผิดในการเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มให้ยื่นแบบชำระภาษีภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บนได้

กรณีเครื่องดื่มที่ใช้แอลกอฮอล์หรือเครื่องหมายแสดงรายการภาษีจดทะเบียน

- ยื่นชำระภาษีก่อนเกิดความรับผิดเพื่อนำแอลกอฮอล์หรือเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีจดทะเบียนไปพ่นึกเครื่องดื่มก่อนนำออกจากโรงงานอุตสาหกรรมต่อไป

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตกรุงเทพ ให้ชำระภาษีที่ กรมสรรพสามิต
- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตจังหวัดอื่น ให้ชำระภาษีที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ สำนักงานสรรพสามิตที่สาขา
- ถ้ามีหลายแห่งยื่นคำร้องต่ออธิบดีโดยยื่นแบบรายการภาษีรวม

การแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ต้องแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม ก่อนวันที่เริ่มจำหน่าย หรือก่อนวันที่เปลี่ยนแปลงราคาไม่น้อยกว่า 7 วัน

การคำนวณภาษี/ฐานภาษี

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามอัตราที่ระบุในข้อ 3 โดยคำนวณภาษีสรรพสามิต ได้ดังนี้

กรณีอัตราภาษีตามปริมาณ

ภาษีสรรพสามิต = ปริมาณสินค้า x อัตราภาษี

กรณีอัตราภาษีตามมูลค่า

ภาษีสรรพสามิต = มูลค่า x อัตราภาษี

หรือสูตรภาษีสรรพสามิต

= (ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม+ภาษีสรรพสามิต+ ภาษีเพื่อมหาดไทย) x อัตราภาษี

$$= \frac{\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้าผลิตในประเทศ

บริษัท แสตนดี จำกัด ผลิตเครื่องดื่มน้ำอัดลม เครื่องหมาย “ แสตนดี “ จำนวน 10,000 ขวด ขนาดบรรจุภาชนะละ 500 ซี.ซี. ราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม(รวมภาษีสรรพสามิตและภาษีเพื่อกระทรวงมหาดไทย) ขวดละ 8 บาท อัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 20 และอัตราภาษีสรรพสามิตตามปริมาณชนิด บรรจุภาชนะซึ่งมีปริมาตรไม่เกิน 440 ซี.ซี. ภาชนะละ 0.37 บาท เศษของ 440 ซี.ซี. ให้นับเป็น 440 ซี.ซี.

วิธีการคำนวณ

1. ภาษีสรรพสามิตตามปริมาณ

$$\begin{aligned} \text{จำนวนเครื่องดื่ม 1 ขวดต่อ 440 ซี.ซี.} &= 500 \text{ หน่วยต่อ 440 ซี.ซี. } 440 \\ &= 1.14 (\text{เศษของ 440 ซี.ซี. ให้นับเป็น 440 ซี.ซี.}) \\ &= 2 \text{ หน่วยต่อ 440 ซี.ซี.} \\ \text{ภาษีสรรพสามิตตามปริมาณ} &= \text{ปริมาณ} \times \text{อัตราภาษี} \\ &= 10,000 \times 2 \times 0.37 \text{ บาท} \\ \text{จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต} &= 7,400 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2. ภาษีสรรพสามิตตามมูลค่า

$$\begin{aligned} \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\ &= (10,000 \times 8) \times 20 / 100 \\ &= 16,000 \text{ บาท} \end{aligned}$$

จะเห็นว่าภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าที่คำนวณได้ สูงกว่า ภาษีตามปริมาณที่คำนวณได้

$$\begin{aligned} \text{จะต้องชำระภาษีสรรพสามิตตามมูลค่า} &= 16,000 \text{ บาท} \\ \text{พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 10 ของค่าภาษี} &= 1,600 \text{ บาท} \\ \text{รวมต้องชำระ} &= 17,600 \text{ บาท} \end{aligned}$$

การยกเว้นภาษี

เครื่องดื่มน้ำผลไม้และน้ำพืชผักผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีสรรพสามิต จะต้องไม่มีก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์และให้เป็นไปตามบัญชีอัตราส่วนผสมของเครื่องดื่มน้ำผลไม้และน้ำพืชผักตามประกาศ กรมสรรพสามิตเรื่องกำหนดส่วนผสมของเครื่องดื่มน้ำผลไม้ และน้ำพืชผักที่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้นำเข้ามีสิทธิ ได้รับการยกเว้นภาษีสรรพสามิต ลงวันที่ 27 มีนาคม 2538

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร
2. สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับสิทธิตามข้อผูกพัน หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ
3. ผู้เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีไว้เกินกว่าที่ควรเสีย มีสิทธิขอคืนภาษีได้ตาม ม.107

หน้าที่ผู้นำเข้า

ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี

เกิดขึ้นในเวลาเดียวกับความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากร (เว้นแต่ กรณีสินค้าเก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ให้ถือว่าความรับผิดชอบเกิดขึ้นในเวลานำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน)

กำหนดเวลายื่นแบบชำระภาษี

ผู้นำเข้าต้องยื่นแบบรายการภาษี พร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่ยื่น ใบขนสินค้าให้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

ผู้นำเข้ายื่นแบบและชำระภาษีที่กรมศุลกากร หรือด่านศุลกากร

การคำนวณภาษี / ฐานภาษี

ผู้นำเข้ามีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่าในอัตราภาษีตามบัญชีแนบท้าย โดยให้ถือมูลค่าคือราคา C.I.F.ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน และค่าธรรมเนียมอื่น ตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่มดังนี้

ภาษีสรรพสามิต

$$= \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีค่าธรรมเนียมอื่นไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม}) \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

บริษัท เอบี จำกัด นำเข้าเครื่องดื่มไซดี จำนวน 10,000 ขวด ขนาดบรรจุภาชนะละ 1,000 ซี.ซี. ราคา ซี.ไอ.เอฟ 40,000 บาท (คือราคาสินค้า + ค่าขนส่ง + ค่าประกันภัย) อากรขาเข้า 8,000 บาท อากรพิเศษ 800 บาท อัตราภาษีสรรพสามิต ตามมูลค้ำร้อยละ 20 และอัตราภาษีสรรพสามิตตามปริมาณ ภาชนะละ 0.37 บาทของ 440 ซี.ซี.ให้นับเป็น 440 ซี.ซี.

วิธีคำนวณภาษี

1. ภาษีสรรพสามิตตามปริมาณ

$$\begin{aligned} \text{จำนวนเครื่องดื่ม 1 ขวด ต่อ 440 ซี.ซี.} &= 1,000 \text{ หน่วยต่อ 440 ซี.ซี.} \\ &= 2.27 \text{ (เศษของ 440 ซี.ซี. ให้นับเป็น 440 ซี.ซี.)} \\ &= 3 \text{ หน่วยต่อ 440 ซี.ซี.} \\ \text{ภาษีสรรพสามิตตามปริมาณ} &= \text{ปริมาณ} \times \text{อัตราภาษี} \\ &= 10,000 \times 3 \times 0.37 \text{ บาท} \\ &= 11,100 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2. ภาษีสรรพสามิตตามมูลค่า

สูตร

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีอื่นไม่รวม VAT}) \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} \text{ภาษีสรรพสามิตตามมูลค่า} &= \frac{(40,000 + 8,000 + 800) \times 20/100}{1 - (1.1 \times 20/100)} \\ &= \frac{9,760}{0.780} \end{aligned}$$

ภาษีสรรพสามิตตามมูลค่า	=	12,512.82 บาท
จะเห็นได้ว่าภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าที่คำนวณได้ สูงกว่า ภาษีตามปริมาณที่คำนวณได้		
จะต้องชำระภาษีสรรพสามิตตามมูลค่า	=	12,512.82 บาท
ภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 10 ของค่าภาษี	=	1,251.28 บาท รวม
ต้องชำระเท่ากับ	=	13,764.10 บาท

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้านำเข้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตให้ได้รับการยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร โดยถือตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร
2. สินค้าที่นำเข้าซึ่งได้เสียภาษีแล้ว และหากส่งกลับออกไป ให้คืนภาษีแก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และในอัตราเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้า ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
3. สินค้าที่นำเข้าที่ได้เสียภาษีแล้ว เมื่อส่งออกนอกราชอาณาจักร มีสิทธิได้รับการคืนภาษีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

6. เครื่องไฟฟ้า

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรม
- ผู้นำเข้า

หน้าที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

การจดทะเบียน

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต ภายใน 30 วัน ก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า

ความรับผิดในการเสียภาษี

- ความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีเกิดในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน

- ความรับผิดในอันที่จะเสียหายีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียหายีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีความรับผิด

- การเสียหายีมูลค่าเพิ่มไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม

กำหนดเวลายื่นแบบและชำระภาษี

ยื่นแบบชำระภาษีก่อนความรับผิดเกิดขึ้นหรืออาจขอชำระภาษีภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยมีหลักประกันได้ หรือ เมื่อความรับผิดในการเสียหายีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียหายีมูลค่าเพิ่มให้ยื่นแบบชำระภาษีภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือคลังสินค้าทัณฑ์บนได้ ผู้ประกอบอุตสาหกรรมต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนปีเครื่องปรับอากาศ

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตกรุงเทพ ให้ชำระภาษีที่ กรมสรรพสามิต
- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตจังหวัดอื่น ให้ชำระภาษีที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ สำนักงานสรรพสามิตที่สาขา
- ถ้ามีหลายแห่งยื่นคำร้องต่ออธิบดีโดยยื่นแบบรายการภาษีรวม ณ กรมสรรพสามิตหรือสำนักงานสรรพสามิตแห่งใดแห่งหนึ่งทั้งนี้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรี กำหนดสถานที่อื่นได้

การแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ต้องแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม ก่อนวันที่เริ่มจำหน่าย หรือก่อนวันที่เปลี่ยนแปลงราคาไม่น้อยกว่า 7 วัน

การคำนวณภาษี/ฐานภาษี

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีหน้าที่ต้องเสียหายีตามอัตราที่ระบุในข้อ 3 โดยคำนวณภาษีสรรพสามิต ได้ดังนี้

กรณีอัตราภาษีตามมูลค่า

$$\begin{aligned}
 \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= (\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} + \text{ภาษี สส} + \text{ภาษีเพื่อมหาดไทย}) \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= \frac{\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}
 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้าผลิตในประเทศบริษัท เอแวงส์ จำกัด จำหน่ายเครื่องปรับอากาศ ขนาด 72,000 บีทียู จำนวน 100 เครื่อง ราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม (รวมภาษีสรรพสามิตและภาษี เพื่อกระทรวงมหาดไทย) เครื่องละ 35,000 บาท อัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 15

วิธีการคำนวณ

$$\begin{aligned}\text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\ &= (100 \times 35,000) \times 15/100 \\ &= 525,000 \text{ บาท}\end{aligned}$$

$$\text{จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต} = 525,000 \text{ บาท}$$

พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 10 ของค่าภาษี = 52,500 บาท

$$\text{รวมต้องชำระ} = 577,500 \text{ บาท}$$

การลดหย่อนภาษี

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม มีสิทธิขอลดหย่อนภาษีสำหรับสินค้าที่ผลิตจากสินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้ว โดยสามารถนำ จำนวนเงินภาษี ได้เสียไว้แล้วสำหรับสินค้าที่นำมาใช้ เป็นวัตถุดิบ หรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้ามาหักออกจาก จำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียภาษีสำหรับสินค้านั้น ทั้งนี้ ให้ยื่นคำร้องและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร
2. สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับสิทธิตามข้อผูกพัน หรือตามกฎหมายระหว่าง

ประเทศ

3. ผู้เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีไว้เกินกว่าที่ควรเสีย มีสิทธิขอคืนภาษี

ได้ตาม ม.107

หน้าที่ผู้นำเข้า

ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี

เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันกับความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากร (เว้นแต่ กรณีสินค้าเก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ให้ถือว่าความรับผิดชอบเกิดขึ้นในเวลานำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน)

กำหนดเวลายื่นแบบชำระภาษี

ผู้นำเข้าต้องยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่ออกใบขนสินค้าให้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

ผู้นำเข้ายื่นแบบและชำระภาษีที่กรมศุลกากร หรือด่านศุลกากร

การคำนวณภาษี / ฐานภาษี

ผู้นำเข้ามีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่า ในอัตราภาษีตามบัญชีแนบท้าย โดยให้ถือมูลค่า คือ ราคา C.I.F. ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการ ลงทุน และค่าธรรมเนียมอื่นตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

ภาษีสรรพสามิต

$$= \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีค่าธรรมเนียมอื่น ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม}) \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้านำเข้าบริษัท เอเชีย จำกัด นำเข้าเครื่องปรับอากาศ 1 เครื่อง ราคา ซี.ไอ.เอฟ. 28,284.32 บาท (คือ ราคาสินค้า + ค่าขนส่ง + ค่าประกันภัย) อากรขาเข้า 8,485 บาทอากรพิเศษ 848 บาท และ อัตราภาษีสรรพสามิต ตามมูลค่าย้อยละ 15

วิธีคำนวณภาษี

สูตร

ภาษีสรรพสามิต

$$= \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีอื่น ไม่รวม VAT}) \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}$$

แทนค่าในสูตร

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \frac{28,284.32 + 8,485 + 848 \times 15/100}{1 - (1.1 \times 15/100)}$$

$$= \frac{5,642.59}{0.835}$$

$$0.835$$

$$\text{จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต} = 6,758 \text{ บาท}$$

$$\text{พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อ มหาดไทย 10\% ของค่าภาษี} = 675.80 \text{ บาท}$$

รวมต้องชำระภาษี

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้านำเข้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตให้ได้รับการยกเว้นตาม กฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรโดยถือตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร

2. สินค้าที่นำเข้าซึ่งได้เสียภาษีแล้ว และหากส่งกลับออกไป ให้คืน ภาษีแก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และใน อัตราเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้า ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

3. สินค้าที่นำเข้าที่ได้เสียภาษีแล้ว เมื่อส่งออกนอกราชอาณาจักร มีสิทธิได้รับการคืนภาษีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

7. น้ำหอมและหัวหอม

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรม
- ผู้นำเข้า

หน้าที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

การจดทะเบียน

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต ภายใน 30 วัน ก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า

ความรับผิดชอบในการเสียภาษี

- ความรับผิดชอบในอันที่จะเสียภาษีเกิดในเวลาที่น่าสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บน

- ความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณี
- ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม

กำหนดเวลายื่นแบบและชำระภาษี

ยื่นแบบชำระภาษีก่อนความรับผิดเกิดขึ้นหรืออาจขอชำระภาษีภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บนโดยมีหลักประกันได้ หรือเมื่อความรับผิดในการเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มให้ยื่นแบบชำระภาษี ภายใน วันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บนได้

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตกรุงเทพ ให้ชำระภาษีที่ กรมสรรพสามิต
- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตจังหวัดอื่น ให้ชำระภาษีที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ สำนักงานสรรพสามิตที่สาขา
- ถ้ามีหลายแห่งยื่นคำร้องต่ออธิบดีโดยยื่นแบบรายการภาษีรวม ณ กรมสรรพสามิตหรือสำนักงานสรรพสามิตแห่งใดแห่งหนึ่งทั้งนี้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรี กำหนดสถานที่อื่นได้

การแจ้งราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ต้องแจ้งราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม ก่อนวันที่เริ่มจำหน่าย หรือก่อนวันที่เปลี่ยนแปลงราคาไม่น้อยกว่า 7 วัน

การคำนวณภาษี/ฐานภาษี

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามอัตราที่ระบุในข้อ 3 โดยคำนวณค่าภาษีสรรพสามิต ได้ดังนี้

กรณีอัตราภาษีตามมูลค่า

ภาษีสรรพสามิต = มูลค่า x อัตราภาษี

= (ราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม+ภาษี สรรพสามิต+ภาษีเพื่อบำรุงไทย) x อัตราภาษี

$$= \frac{\text{ราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม} \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้าผลิตในประเทศ

น้ำหอม 12 ขวด ราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม (รวมภาษีสรรพสามิตและภาษีเพื่อ
กระทรวงมหาดไทย) ขวดละ 500 บาท อัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 15

วิธีการคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\ &= (12 \times 500) \times 15/100 \\ &= 900 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\text{จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต} = 900 \text{ บาท}$$

พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 10 ของค่าภาษี = 90 บาท

$$\text{รวมต้องชำระ} = 990 \text{ บาท}$$

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร
2. สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับสิทธิตามข้อผูกพัน หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ
3. ผู้เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีไว้เกินกว่าที่ควรเสีย มีสิทธิขอคืนภาษีได้

ตาม ม.107

หน้าที่ผู้นำเข้า

ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี

เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันกับความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากร (เว้นแต่ กรณีสินค้าเก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมาย ว่าด้วย ศุลกากร ให้ถือว่าความรับผิดชอบเกิดขึ้นในเวลานำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน)

กำหนดเวลาขึ้นแบบชำระภาษี

ผู้นำเข้าต้องยื่นแบบรายการภาษี พร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่ยื่นแบบขึ้นสินค้าให้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

ผู้นำเข้ายื่นแบบและชำระภาษีที่กรมศุลกากร หรือด่านศุลกากร

การคำนวณภาษี / ฐานภาษี

ผู้นำเข้ามีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่าในอัตราภาษีตามบัญชีแนบท้าย โดยให้ถือมูลค่า คือราคา C.I.F. ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้าค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนและค่าธรรมเนียมอื่นตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาแต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่มดังนี้

ภาษีสรรพสามิต

$$= \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีค่าธรรมเนียมอื่นไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม}) \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้านำเข้า

บริษัท คอส จำกัด นำเข้าน้ำหอม (Perfum & Toilet Water) จำนวน 372 ขวด ราคา ซี.ไอ.เอฟ. 172,664.04 บาท (คือ ราคาสินค้า + ค่าขนส่ง + ค่าประกันภัย) อากรขาเข้า 69,065.00 บาท อากรพิเศษ 6,906.00 บาท และอัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าย้อยละ 15

วิธีคำนวณภาษี

สูตร

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีอื่นไม่รวม VAT}) \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}$$

แทนค่าในสูตร

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \frac{(172,664.04 + 69,065 + 6,906) \times 15/100}{1 - (1.1 \times 15/100)}$$

$$= \frac{37,295.25}{0.835}$$

$$0.835$$

จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต = 44,665 บาท

พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อ มหาดไทย 10%ของค่าภาษี = 4,466.50 บาท

รวมต้องชำระภาษี = 49,131.50 บาท

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้านำเข้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตให้ได้รับการยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรโดยถือตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร
2. สินค้าที่นำเข้าซึ่งได้เสียภาษีแล้ว และหากส่งกลับออกไป ให้คืนภาษีแก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและในอัตราเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้า ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
3. สินค้าที่นำเข้าที่ได้เสียภาษีแล้ว เมื่อส่งออกนอกราชอาณาจักร มีสิทธิได้รับการคืนภาษีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

8. แก้วเลคคริสตัล

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรม
- ผู้นำเข้า

หน้าที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

การจดทะเบียน

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต ภายใน 30 วัน ก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า

ความรับผิดในการเสียภาษี

ความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีเกิดในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทันทันความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีความรับผิดการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม

กำหนดเวลายื่นแบบและชำระภาษี

ยื่นแบบชำระภาษีภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือ คลังสินค้าทัณฑ์บน

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตกรุงเทพ ให้ชำระภาษีที่ กรมสรรพสามิต
- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตจังหวัดอื่น ให้ชำระภาษีที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ สำนักงานสรรพสามิตที่สาขา
- ถ้ามีหลายแห่งยื่นคำร้องต่ออธิบดีโดยยื่นแบบรายการภาษีรวม ณ กรมสรรพสามิตหรือสำนักงานสรรพสามิตแห่งใดแห่งหนึ่งทั้งนี้อธิบดีโดยอนุมนตรีกำหนดสถานที่อื่นได้

การแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ต้องแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม ก่อนวันที่เริ่มจำหน่าย หรือก่อนวันที่เปลี่ยนแปลงราคาไม่น้อยกว่า 7 วัน

การคำนวณภาษี/ฐานภาษี

ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามอัตราที่ระบุในข้อ 3 โดยคำนวณภาษีสรรพสามิต ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= (\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} + \text{ภาษี สต+ภาษีเพื่อมหาดไทย}) \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= \frac{\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}
 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้าผลิตในประเทศ

แก้วเลดคริสตัล ชนิดที่ใช้บนโต๊ะอาหาร จำนวน 5 ชื่น ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม (รวมภาษีสรรพสามิตและภาษีเพื่อ กระทรวงมหาดไทย) ชื่นละ 1,500 บาท อัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 15

วิธีการคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= (5 \times 1,500) \times 15/100
 \end{aligned}$$

	=	1,125.00 บาท
จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต	=	1,125.00 บาท
พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 10 ของค่าภาษี		= 112.50 บาท
รวมต้องชำระ	=	1,237.50 บาท

การลดหย่อนภาษี

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม มีสิทธิขอลดหย่อนภาษีสำหรับสินค้าที่ผลิตจากสินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้ว โดยสามารถนำจำนวนเงินภาษี ได้เสียไว้แล้วสำหรับสินค้าที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้ามาหักออกจากจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียภาษี สำหรับสินค้านั้น ทั้งนี้ให้ยื่นคำร้องและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร
2. สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับสิทธิตามข้อผูกพัน หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ
3. แก้วเลดคริสตัลและแก้วเลดคริสตัลอื่นที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าหรือสิ่งของอื่น
4. ผู้เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีไว้เกินกว่าที่ควรเสีย มีสิทธิขอคืนภาษีได้ตาม ม.107

หน้าที่ผู้นำเข้า

ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี

เกิดขึ้นในเวลาเดียวกับความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากร (เว้นแต่ กรณีสินค้าเก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ให้ถือว่าความรับผิดชอบเกิดขึ้นในเวลานำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน)

กำหนดเวลาขึ้นแบบชำระภาษี

ผู้นำเข้าต้องยื่นแบบรายการภาษี พร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่ยื่นแบบฯ ไปบนสินค้า ให้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

ผู้นำเข้ายื่นแบบและชำระภาษีที่กรมศุลกากร หรือด่านศุลกากร

การคำนวณภาษี / ฐานภาษี

ผู้นำเข้ามีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่าในอัตราภาษีตามบัญชีแนบท้าย โดยให้ถือมูลค่า คือราคา C.I.F. ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน และค่าธรรมเนียมอื่นตามที่จะได้กำหนด โดยพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

ภาษีสรรพสามิต

$$= \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีค่าธรรมเนียมอื่นไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม}) \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้านำเข้า

บริษัท ที เอส แอล จำกัด นำเข้าเจกันคริสตัล จำนวน 1 ชิ้น ราคา ซี.ไอ.เอฟ 4,500 บาท (คือ ราคาสินค้า + ค่าขนส่ง + ค่าประกันภัย) อากรขาเข้า 1,575.00 บาท อากรพิเศษ 157 บาทและอัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่า ร้อยละ 15

วิธีคำนวณภาษีตามมูลค่า

สูตร

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีอื่นไม่รวม VAT}) \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \frac{(4,500 + 1,575 + 157) \times 15 / 100}{1 - (1.1 \times 15/100)} \\ &= \frac{934.80}{0.835} \end{aligned}$$

$$\text{จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต} = 1,120 \text{ บาท}$$

$$\text{พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อ มหาดไทย 10\% ของค่าภาษี} = 112 \text{ บาท}$$

$$\text{รวมต้องชำระภาษี} = 1,232 \text{ บาท}$$

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้านำเข้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตให้ได้รับการยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรโดยถือตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร
2. สินค้าที่นำเข้าซึ่งได้เสียภาษีแล้ว และหากส่งกลับออกไป ให้คืนภาษีแก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และในอัตราเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้า ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
3. สินค้าที่นำเข้าที่ได้เสียภาษีแล้ว เมื่อส่งออกนอกราชอาณาจักรมีสิทธิได้รับการคืนภาษีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
4. แก้วเคลดคริสตัลและแก้วคริสตัลที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าหรือสิ่งของอื่น

9. พรอม

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

- ผู้นำเข้า

หน้าที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

การจดทะเบียน

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต ภายใน 30 วัน ก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า

ความรับผิดในการเสียภาษี

ความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีเกิดในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือ คลังสินค้าพัฒนาความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีความรับผิดการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม

กำหนดเวลายื่นแบบและชำระภาษี

ยื่นแบบชำระภาษีภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือ คลังสินค้าพัฒนา

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตกรุงเทพ ให้ชำระภาษีที่ กรมสรรพสามิต

- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตจังหวัดอื่น ให้ชำระภาษีที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ สำนักงานสรรพสามิตที่สาขา

- ถ้ามีหลายแห่งยื่นคำร้องต่ออธิบดีโดยยื่นแบบรายการภาษีรวม ณ กรมสรรพสามิตหรือสำนักงานสรรพสามิตแห่งใดแห่งหนึ่งทั้งนี้อธิบดีโดยอนุมนตรีกำหนดสถานที่อื่นได้

การแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ต้องแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม ก่อนวันที่เริ่มจำหน่าย หรือก่อนวันที่เปลี่ยนแปลงราคาไม่น้อยกว่า 7 วัน

การคำนวณภาษี/ฐานภาษี

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามอัตราที่ระบุในข้อ 3 โดยคำนวณภาษีสรรพสามิต ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= (\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} + \text{ภาษี สส} + \text{ภาษีเพื่อมหาดไทย}) \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= \frac{\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}
 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้าผลิตในประเทศ

พรมขนสัตว์ ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม (รวมภาษีสรรพสามิตและภาษีเพื่อ

กระทรวงมหาดไทย) มูลค่า 50,000 บาท

อัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 20

วิธีการคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= 50,000) \times 20/100 \\
 &= 5,000 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต = 5,000 บาท
 พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 10 ของค่าภาษี = 500 บาท
 รวมต้องชำระ = 5,500 บาท
 = 13,373.54

การลดหย่อนภาษี

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม มีสิทธิขอลดหย่อนภาษีสำหรับสินค้าที่ผลิตจากสินค้าที่ได้เสียภาษีไว้แล้ว โดยสามารถนำจำนวนเงินภาษี ได้เสียไว้แล้วสำหรับสินค้าที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้ามาหักออกจากจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสีย ภาษีสำหรับสินค้านั้น ทั้งนี้ ให้ยื่นคำร้องและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร
2. สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับสิทธิตามข้อผูกพัน หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ
3. ผู้เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีไว้เกินกว่าที่ควรเสีย มีสิทธิขอคืนภาษีได้ตาม ม.107

หน้าที่ผู้นำเข้า

ความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษี

เกิดขึ้นในเวลาเดียวกับความรับผิดชอบในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากร (เว้นแต่ กรณีสินค้าเก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บน ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ให้ถือว่าความรับผิดชอบเกิดขึ้นในเวลานำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน)

กำหนดเวลายื่นแบบชำระภาษี

ผู้นำเข้าต้องยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่ยื่นแบบขอคืนสินค้าให้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

ผู้นำเข้ายื่นแบบและชำระภาษีที่กรมศุลกากร หรือด่านศุลกากร

การคำนวณภาษี / ฐานภาษี

ผู้นำเข้ามีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่าในอัตราภาษีตามบัญชีแนบท้าย โดยให้ถือมูลค่า คือราคา C.I.F. ของสินค้านำเข้าด้วยอากรขาเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม

การ ลงทุน และค่าธรรมเนียมอื่นตามที่ จะได้กำหนด โดยพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

ภาษีสรรพสามิต

$$= \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีค่าธรรมเนียมอื่น ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม}) \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้านำเข้า

บริษัท แทรฟฟิค เอ็กซ์เพรส จำกัด นำเข้า พรหมทำด้วยขนสัตว์ จำนวน 1 ตัน ราคา C.I.F. 50,276.71 บาท (คือ ราคาสินค้า + ค่าขนส่ง+ค่าประกันภัย) อากรขาเข้า 15,083.00 บาท อากรพิเศษ 1,508.00 บาท และอัตราภาษีสรรพสามิตมูลค่าร้อยละ 20

วิธีคำนวณภาษีตามมูลค่า

สูตร

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีอื่นไม่รวม VAT}) \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \frac{(50,276.71 + 15,083.00 + 1,508.00) \times 20 / 100}{1 - (1.1 \times 20/100)} \\ &= \frac{13,373.54}{0.78} \end{aligned}$$

จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต = 17,146.00 บาท

พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อ มหาดไทย 10% ของค่าภาษี = 1,174.60 บาท

รวมต้องชำระภาษี = 18,860.60 บาท

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้านำเข้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตให้ได้รับการยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วย พิกัดอัตราศุลกากร โดยถือตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร
2. สินค้าที่นำเข้าซึ่งได้เสียภาษีแล้ว และหากส่งกลับออกไป ให้คืนภาษีแก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และในอัตราเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้า ตามกฎหมายว่าด้วย ศุลกากร
3. สินค้าที่นำเข้าที่ได้เสียภาษีแล้ว เมื่อส่งออกนอกราชอาณาจักรมีสิทธิได้รับการคืนภาษีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วย ศุลกากร
4. แก้วเลดคริสตัลและแก้วคริสตัลที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าหรือสิ่งของอื่น

10. แบตเตอรี่

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

- ผู้ประกอบอุตสาหกรรม
- ผู้นำเข้า

หน้าที่ผู้ประกอบอุตสาหกรรม

การจดทะเบียน

ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต ภายใน 30 วัน ก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า

ความรับผิดในการเสียภาษี

ความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีเกิดในเวลาที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าที่พ้นจากความรับผิดในอันที่จะเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีความรับผิดการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้นก่อนนำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม

กำหนดเวลายื่นแบบและชำระภาษี

ยื่นแบบชำระภาษีก่อนความรับผิดเกิดขึ้นหรืออาจขอชำระภาษีภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออก จากโรงอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าที่พ้นโดยมีหลักประกันได้ หรือ เมื่อความรับผิดในการเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

ให้ยื่นแบบชำระภาษี ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่นำสินค้าออกจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือคลังสินค้าทัณฑ์บนได้

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตกรุงเทพ ให้ชำระภาษีที่ กรมสรรพสามิต
- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตจังหวัดอื่น ให้ชำระภาษีที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ สำนักงานสรรพสามิตที่สาขา

- ถ้ามีหลายแห่งยื่นคำร้องต่ออธิบดีโดยยื่นแบบรายการภาษีรวม ณ กรมสรรพสามิตหรือสำนักงานสรรพสามิตแห่งใดแห่งหนึ่งทั้งนี้อธิบดีโดยอนุมนตรีกำหนดสถานที่อื่นได้

การแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ต้องแจ้งราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม ก่อนวันที่เริ่มจำหน่าย หรือก่อนวันที่เปลี่ยนแปลงราคาไม่น้อยกว่า 7 วัน

การคำนวณภาษี/ฐานภาษี

ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามอัตราที่ระบุในข้อ 3 โดยคำนวณภาษีสรรพสามิต ได้ดังนี้
ภาษีสรรพสามิต

$$\begin{aligned}
 &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= (\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} + \text{ภาษี สต+อัตราภาษีเพื่อมหาดไทย}) \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= \frac{\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}
 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้าผลิตในประเทศ

บริษัท วรา จำกัด จำหน่ายเบตเตอรี จำนวน 40 ลูก ราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม (รวมภาษีสรรพสามิตและภาษีเพื่อกระทรวงมหาดไทย) ลูกละ 150 บาท อัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 10

วิธีการคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\
 &= (40 \times 150) \times 10/100
 \end{aligned}$$

= 600 บาท

จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต = 600 บาท

พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 10 ของค่าภาษี = 60 บาท

รวมต้องชำระ = 660 บาท

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้าที่ส่งออกนอกราชอาณาจักร
2. สินค้าที่จำหน่ายให้แก่ผู้ได้รับสิทธิตามข้อผูกพัน หรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ
3. ผู้เสียภาษีโดยไม่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีไว้เกินกว่าที่ควรเสีย มีสิทธิขอคืนภาษี

ได้ตาม ม.107

การลดหย่อนภาษี

ผู้ประกอบการมีสิทธิขอลดหย่อนภาษีจำนวนเงินภาษีที่ได้เสียไว้แล้ว สำหรับสินค้าที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบหรือ ส่วนประกอบในการผลิตสินค้ามาหักออกจากจำนวนเงินภาษีที่ต้องเสียสำหรับสินค้านั้น ทั้งนี้ให้ยื่นคำร้องและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

หน้าที่ผู้นำเข้า

ความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษี

เกิดขึ้นในเวลาเดียวกับความรับผิดในอันจะต้องเสียภาษีศุลกากร (เว้นแต่ กรณีสินค้าเก็บอยู่ในคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นในเวลานำสินค้าออกจากคลังสินค้าทัณฑ์บน)

กำหนดเวลายื่นแบบชำระภาษี

ผู้นำเข้าต้องยื่นแบบรายการภาษี พร้อมกับชำระภาษีในเวลาที่ยื่นแบบฯ ไปบนสินค้า ให้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

ผู้นำเข้ายื่นแบบและชำระภาษีที่กรมศุลกากร หรือด่านศุลกากร

การคำนวณภาษี / ฐานภาษี

ผู้นำเข้ามีหน้าที่เสียภาษีตามมูลค่าในอัตราภาษีตามบัญชีแนบท้าย โดยให้ถือมูลค่า คือราคา C.I.F.ของสินค้าบวกด้วยอากรขาเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน และค่าธรรมเนียมอื่นตามที่จะได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา แต่ไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนี้

ภาษีสรรพสามิต

$$= \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีค่าธรรมเนียมอื่นไม่รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่ม}) \times \text{อัตราภาษี}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษี})}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสินค้านำเข้า

บริษัท นคร จำกัด นำเข้าเบตเตอร์ จำนวน 15,000 ลูก ราคา ซี.ไอ.เอฟ. 464,769.82 บาท (คือราคาสินค้า + ค่าขนส่ง + ค่าประกันภัย) อากรขาเข้า 86,953.00 บาท อากรพิเศษ 8,695.00 บาท และอัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 10

วิธีคำนวณภาษี

สูตร

$$\text{ภาษีสรรพสามิต} = \frac{(C.I.F. + \text{อากรขาเข้า} + \text{ภาษีอื่นไม่รวม VAT}) \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต}}{1 - (1.1 \times \text{อัตราภาษีสรรพสามิต})}$$

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \frac{(464,769.82 + 86,953 + 8,695) \times 10/100}{1 - (1.1 \times 10/100)} \\ &= \frac{56,041.782}{0.89} \end{aligned}$$

จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต

= 62,968.29 บาท

พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อ มหาดไทย 10% ของค่าภาษี

= 6,296.82 บาท

รวมต้องชำระภาษี

= 69,265.11 บาท

การยกเว้น และการคืนภาษี

1. สินค้านำเข้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตให้ได้รับการยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วย พิกัดอัตราศุลกากรโดยถือตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากร
2. สินค้าที่นำเข้าซึ่งได้เสียภาษีแล้ว และหากส่งกลับออกไป ให้คืนภาษีแก่ผู้นำเข้าตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และในอัตราเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้า ตามกฎหมายว่าด้วย ศุลกากร
3. สินค้าที่นำเข้าที่ได้เสียภาษีแล้ว เมื่อส่งออกนอกราชอาณาจักรมีสิทธิได้รับการคืนภาษีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเดียวกับการคืนเงินอากรขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วย ศุลกากร
4. แก้วเคลดคริสตัลและแก้วคริสตัลที่นำไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิตสินค้าหรือสิ่งของอื่น

11. สถานบริการ

ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

- ผู้ประกอบการกิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ
- ผู้ประกอบการกิจการเสี่ยงโชค
- ผู้ประกอบการกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ผู้ประกอบการกิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ
- ผู้ประกอบการกิจการบริการอื่น ๆ

หน้าที่ผู้ประกอบการ

การจดทะเบียน

- ยื่นคำขอจดทะเบียนสรรพสามิต ภายใน 30 วัน ก่อนวันเริ่มผลิตสินค้า
- ความรับผิดชอบในการเสียภาษี
- ความรับผิดชอบอันจะต้องเสียภาษี เกิดในเวลารับชำระค่าบริการ
- ความรับผิดชอบในการเสียภาษีสรรพสามิตเกิดขึ้นพร้อมกับความรับผิดชอบในการเสีย

ภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เกิดขึ้นก่อนได้รับชำระค่าบริการ

กำหนดเวลายื่นแบบและชำระภาษี

ยื่นแบบชำระภาษีภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่มีความรับผิดชอบอัน จะต้องเสียภาษีเกิดขึ้น

สถานที่ยื่นแบบรายการและชำระภาษี

- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตกรุงเทพ ให้ชำระภาษีที่ กรมสรรพสามิต
- โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งในเขตจังหวัดอื่น ให้ชำระภาษีที่สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ สำนักงานสรรพสามิตที่สาขา

- ถ้ามีหลายแห่งยื่นคำร้องต่ออธิบดีโดยยื่นแบบรายการภาษีรวม ณ กรมสรรพสามิตหรือสำนักงานสรรพสามิตแห่งใดแห่งหนึ่งทั้งนี้อธิบดีโดยอนุมนตรีกำหนดสถานที่อื่นได้

การคำนวณภาษี/ฐานภาษี

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีหน้าที่ต้องเสียภาษีตามอัตราที่ระบุในข้อ 3 โดยคำนวณภาษีสรรพสามิต ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\ &= (\text{ราคาขาย ณ โรงงานอุตสาหกรรม} + \text{ภาษี สศ} + \text{ภาษีเพื่อมหาดไทย}) \times \text{อัตราภาษี}\end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสถานบริการ (สนามกอล์ฟ) บริษัท นรา จำกัด มีรายรับประจำเดือนมกราคม 2542 จากค่าใช้บริการสนามกอล์ฟ (ค่ากรีนฟี) 103,620 บาท ค่าสมาชิก 40,000 บาท รวมเป็นเงิน 143,620 บาท อัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 10

วิธีการคำนวณ

$$\begin{aligned}\text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\ &= (103,620 + 40,000) \times 10/100 \\ &= 14,362.00 \text{ บาท}\end{aligned}$$

$$\text{จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต} = 14,362.00 \text{ บาท}$$

$$\text{พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 10 ของค่าภาษี} = 1,436.20 \text{ บาท}$$

$$\text{รวมต้องชำระ} = 15,798.20 \text{ บาท}$$

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

กรณีสถานบริการ (สนามม้า)

สมาคมราชกรีฑาสโมสร มีรายรับค่าผ่านประตู 395.098.18 บาท และรายรับที่หักไว้จากผู้เล่นการพนันแข่งม้า 2,976,851.50 บาท รวมเป็นเงิน 3,371,949.68 บาท อัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 20

วิธีการคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{ภาษีสรรพสามิต} &= \text{มูลค่า} \times \text{อัตราภาษี} \\
 \text{มูลค่า} &= \text{รายรับค่าผ่านประตู} + \text{รายรับที่หักมูลค่าจากผู้เล่นพนันแข่งม้า} \\
 &= 371,949.68 \times 20/100 \\
 &= 674,389.93 \text{ บาท} \\
 \text{จะต้องชำระภาษีสรรพสามิต} &= 674,389.93 \\
 \text{พร้อมด้วยภาษีเก็บเพิ่มเพื่อกระทรวงมหาดไทย 10\% ของค่าภาษี} &= 67,438.99 \text{ บาท} \\
 \text{รวมต้องชำระ} &= 741,828.92 \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

12. ไฟ

คำนิยาม

“ไฟ” หมายความว่า ไฟซึ่งทำด้วยกระดาษหรือหนัง หรือซึ่งทำด้วยวัตถุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ชนิดไฟ

1. ไฟตัวเล็ก

- ไฟไทย หรือไฟผ่องไทยหรือไฟตอง
- ไฟผ่องจีน
- ไฟจีนสี่สี

2. ไฟปักหรือไฟฝรั่ง

อัตราภาษี

ตัวอย่างการคำนวณภาษี

1. ไฟปักทุกขนาดและทุกชนิด ร้อยใบต่อ 30 บาท
2. ไฟอื่นทุกขนาดและทุกชนิด ร้อยใบต่อ 2 บาท

ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต

1. ใบอนุญาตขายไฟ

- ประเภทขายปลีก ปีละ 20 บาท
- ประเภทขายส่ง ฉบับละ 10 บาท

2. ใบแทนใบอนุญาตขายไฟ

- ประเภทขายปลีก ฉบับละ 5 บาท
- ประเภทขายส่ง ฉบับละ 10 บาท

วิธีการดำเนินงาน

ขั้นตอนการชำระภาษี

ไฟที่ทำในราชอาณาจักร โรงงานไฟจะยื่นชำระค่าธรรมเนียม ประทับตราไฟ โดยจะยื่น ณ กองรายได้ และเมื่อถึงสิ้นเดือนโรงงานไฟจะทำ บเดือนรายงานจำนวนไฟที่ประทับตรา รวมทั้งค่าธรรมเนียมที่ชำระไปให้สำนักบริหารจัดเก็บภาษี 1 กรมสรรพสามิต ตรวจสอบ ไฟที่นำเข้ามา ในราชอาณาจักร ผู้นำเข้าจะยื่นชำระค่าธรรมเนียมประทับตราไฟ ณ กรมศุลกากรแล้ว จึงขนไฟมาเก็บ ณ โรงงานไฟแล้วนำหลักฐานใบอนุญาตให้ นำไฟเข้ามาในราชอาณาจักรไปขนสินค้าเข้ามาพร้อม แบบแสดงรายการภาษีสรรพสามิต และภาษีมูลค่าเพิ่ม ใบอินวอยส์ ให้ส่วนวิเคราะห์รายการภาษี สำนักบริหารการจัดเก็บภาษี 1 กรมสรรพสามิต เมื่อสำนักบริหาร-การจัดเก็บภาษี 1 ตรวจสอบถูกต้องแล้ว จะ ทำหนังสือแจ้งกองคลังให้ออกใบสั่งจ้างให้โรงงานไฟ ประทับตราไฟ จำนวน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

ประวัติการศึกษา

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

รชานนท์ เอี่ยมละออ

ปริญญาตรีครุศาสตร์บัณฑิตเอกวิชาภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 2545

ปริญญาตรีบัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 2547

เจ้าหน้าที่บัญชีภาษีอากร บริษัท ซี.บี.เอ. จำกัด